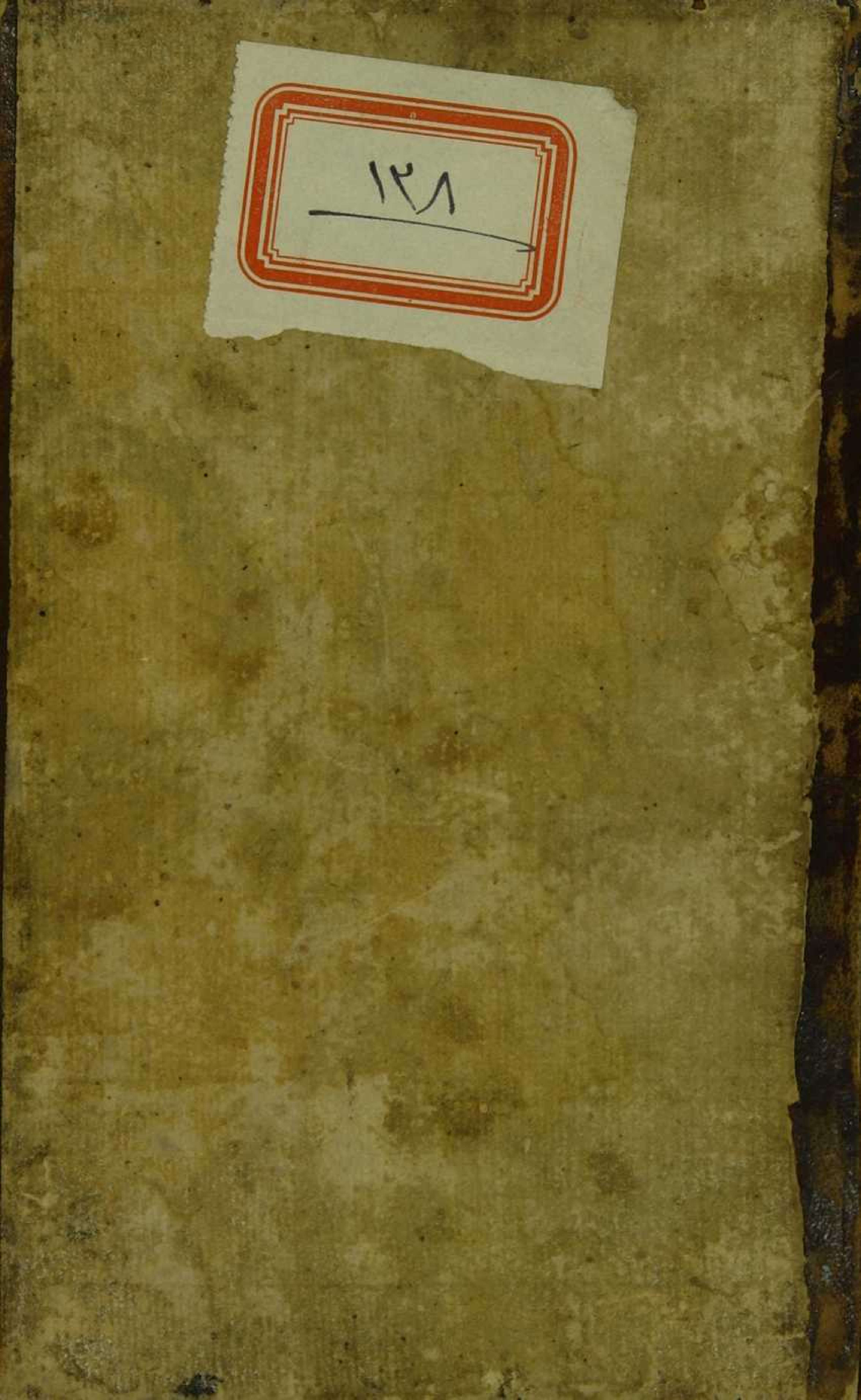

۱۲۸

١٨٩
م ح

ميزان الحق (باللغة التركية)، تأليف حاجي خليفة، مصطفى بن عبد الله - ١٠٦٧هـ لعلها بخط العالم المعروف اسحاق خوجه سي أحمد أفندى سنة ١٠٦٧هـ

٩٨+١٠ص
٢١س ١٩×١٢سم

٦٠٣٤

نسخة حسنة، خطها نسخ جيد، يليها فوائد فقهية، طبع.

الأعلام ٨: ١٣٧ عثمانلي مؤلفلرى ٣: ١٢٤

١- الفلسفة الاسلامية في العصور الوسطى أ- المؤلف ب- الناسخ ج- تاريخ النسخ.

ميزان الحق لكاتب چلبي مرحوم
بخط النحو خواجه بن احمد افندي

ماهو

من كان في قلبه الله
فحبه في الدارين الله

ومن كان في قلبه غير الله
فخصمه في الدارين الله

من كتب الفقير زاده محمد سعيد القاضي
وقسطنطنية المحمية
لوصايا

عفي عنهما

انتقل الى نوبة الفقير
الحاج محمد شاكر
ابن المرحوم [illegible]
كاتب مفتي
ورئيس النعي

انتقل الى الاخ الحاج
[illegible]
والمدة [illegible] ١٤٤٧
١١ [illegible] ١٠٢
١٩٢٦

ميزان الحق [illegible]
[illegible]
[illegible]
٨٤٣٤٧ . ١٩٥

الزنا يمد ويقصر واذا قصر كتب بالياء والشرى يمد ويقصر واذا قصر كتب بالياء والشقا يمد ويقصر واذا قصر كتب بالالف
والهوى يمد ويقصر واذا قصر كتب بالياء والوبا يمد ويقصر واذا قصر كتب بالياء والبكاء يمد ويقصر واذا قصر كتب بالياء
واللدهنا يمد ويقصر واذا قصرت كتبت بالالف وكذا الهجا كذلك ونحوى كلاهما يمد ويقصر فيكتب بالياء
وهو آخذ ويقصر واذا قصر كتب بالياء وحروف المعجم يمدون ويقصرون واذا قصرن كتبت
بالياء كل واحدة منهن تعربا بالالف الا الزاى فانها تكتب بياء بعد الف

ومن لطيف هذا النوع اعنى العدول عن التصريح ما يحكيه الشاعر فى قوله قالت
لترب معها جالسة فى قصرها هذا الذى اراه من قالت فتى يشكو الغرام عاشق
قالت لمن قالت لمن قالت لمن
وهذا ما يقال ان الانتقال فى الكناية قد يكون من الاعم الى الاخص
ومن لطيف هذا النوع قول من قال قالت لترب معها
لو فقتها هذا الذى اراه من قال

مجه مفيد ١٣٣٢
محرر صاحبه
محمد مفيد

میزان الحق

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله الذی جعل العقل حجة فی خلقه وایّد الشرع به فیما یفرق بین الباطل وحقه
والصلوة والسلام علی محمد المبعوث بالنقل الاعجز الفاضل فی العقل الکامل وعلی آله وصحبه
ما دام المباحث فی محافل افاضل صیت اولو الفرغ شدن بروبال ارباب دانش ده عقل ایله
نقل توأمان ومعقولات فهمی دهان ایدوکی مسلّم معارج یقینیه یه سالک
برهان معارج وسلّم اولمغه بحث ونظر وادیلرینه معقول علیه جمهور ومرجع
الیا معدوم بعضی ناس وسواس خناس اغواسیله طریق برهانی قیوب جهل
وحماقتدن ظنیات وهمیات برهان معارضه قصدن ایدوب رواج مسئله
نزاع وتعصب باطل عرضنه مبتلا اولوب سلفدن کجن تعصب جنکلری کبی بو دخی
حماقتک باطل جدالری قتاله مؤدی اولمغه ان فی المجلد الا بنا نزاع اولنان
مسئلهلرده طریق برهانی بیلن ایچون ایکی سطر تسوید اولنوب میزان
الحق فی اختیار الاحق دیو تسمیه اولندی تا که عامه نزاع وجدال ماده سی وبو معقوله
نمویی منع اولور بیله لر وحماقت وادیلرندن دونوب قوری غوغادن فارغ
اوله لر پس بو مختصر مقدمه ونیجه مباحث اوزره مرتب اولدی مقدمه
علوم عقلیه اوچ باشدر طالب حقه معلوم اوله که علم بشر متعلق اولدیغی
کرک معدوم ومجهول مطلقدر اول جانبه ذهن توجه ایلمز موجود دخی مطلق
ماده دن مستغنی اولور یا اول معقولات امور متعلق مباحثه علم الهی دیرلر وفلسفه حکمت

باحکمیه یا متکلمدر وبو وجود زهنده ماده دن مستغنی خارجده ماده یه
محتاج اولور مسئله لر متعلق مباحثه علم ریاضی دیرلر آنک اصولی دورت قسمدر عدد
وهیئت وهندسه وموسیقی فنلری وهر برینک نیچه فرعی واردر موجود هم خارجده
وهم زهنده مطلق ماده یه محتاج اولسه اول معقولات امور مباحثنه علم طبیعی
دیرلر بو علمک دخی فرعی چوقدر بس جمله علوم عقلیه وعلوم نظریه بو اقسامدن
خارج دکلدر وبونلرده فکر ونظر طریقیله بحث اولنوب فکرده خطادن
عصمت مصلحتی ایچون قانون ارسته لازم اولور ونظری تدوین ایدوب نام
علم میزان وعلم منطق دیدیلر میزان ومعیار علومدر علامه شریف جرجانی
قوّ تحریر علی المرکه علمی بو وزن قسمنا ایله عیارسا ایلمیه لرنک علمنه اعتقاد
واعتبار یوقدر اول اجلدن اکثر محققین وجوبنه ذاهب اولدیلر وعلم منطق
مقصود بالذات دکل مقاصدک تحصیله وسیله والتدر مبدأ فطرتدن بری
طوایف وامم بیننده قرارداده علوم ضروریه وحقیقیه وبرهانیه
بو ذکر اولنان حقایق اشیا علملریدر کتب منزله وعلوم شرعیه مباحثی
ومسائلی ایله اکثر موادده اجتماع واتفاق ایدوب مواد معدوده افتراق
واقع اولمشدر اهل اولنلر اول ماده لری بیلورلر اما علوم شرعیه
بو عصرده مراد علوم اسلامیه در خالی دکل یا مقصود بالذات اوله
یا انک تحصیله وسیله اوله وسیله علوم آلیه وعلوم ادبیه وعلوم
عربیه دیرلر زیرا مقصود بالذات دکلدر وادب درس بالذات
وادب نفس بالواسطه انکا موقوفدر والفاظ عربیه دن بحث ایتدکلری
بونک اقسامی موضوعات کتابلرنده یازلدوغی اوزره اون ایکی اولوب
مشهوردر مقصود بالذات دخی موضوعی ایله بری برندن تمییز

اولنور. موضوعی کلام الله ایسه علم تفسیر و علم قرائتدر. فروعی ایسه
کلام رسول الله علم حدیثدر فروعی ایله ایکیسندن و انلره راجع اموردن
مستنبط اولنوب صرف اعتقاده متعلق ایسه علم کلامدر نهایت
متأخرین مباحث حکمیه‌یی بو علمه خلط ایتدیلر علامه سعد الدین
شرح مقاصدده چوق مضیقلردن انکله فرجه بولدقلرین دیمشدر
واکر صرف اعتقاد اولمیوب عمله متعلق ایسه اصول و فروع
وشاشالا متفرع ترغیب و ترهیب علملریدر سابقا مذکور اولدوغی
اوزره علوم عقلیه و علوم حکمیه بو علملره تداخل ایتمشلر اول
علملردن بیبهره اولان بو علملره دخی تمام مرتبه واقف اولماز
بونلردن صکره خلق اراسنده شایع اولان انکار اصلنه کلنجه
صدر اسلامده صحابه کرام حضرت پیغمبر علیه الصلوة والسلامدن
اخذ و روایت ایتدکلری کتاب و سنته تثبیت قواعد اسلامیه
رسوخ و استحکام بولمدن غیری علملره شغلی تجویز ایتدیلر بلکه منع
بابنده عظیم شدتلر کوستردیلر حتی حضرت عمر رضی الله تعالی عنه
مصر و اسکندریه فتحنده نیجه بیک جلد بولنان کتابلری یاقدردی
زیرا ایله اولمسه خلق کتاب الله و سنت رسول الله حفظندن
قالوب انلر ایله مشغول اولورلردی و قواعد اسلامیه بو مرتبه
رسوخ و استحکام بولمزدی صدر اولده انلر اول مصلحتی کوردیلر
صدر ثانیده و ثالثده تابعین و مجتهدین آرا و روایتی
تدوین ایدوب اصول و فروع قاعده‌سی اوزره ادله شرعیه‌دن
احکام الهیه‌یی استنباط و استخراج ایدوب یازدیلر چونکه علوم

اسلامیه

اسلامیه تدوین اولنوب بر مدتی ایله خلل کلامدن مصون و مضبوط قلندقدن
صکره اهل اسلام امرا برینی کوردیلرکه سلفک منعی بو مصلحت
ایچون ایدی محذور برطرف قلنوب مصلحت بتدی اهل اسلام حقایق
اشیا علمنی بلمک مهمدر دیو بنی امیه و آل عباس عصرلرنده علوم
اوائل کتابلرینی ترجمه و تعریب ایتدیلر فطرة سلیمه و عقول مستقیمه
اصحابی هر عصرده انلری اوقیوب تحصیلدن خالی اولمادیلر سمت
تحریر و تحقیقده حکمت ایله شریعت بینینی جمع ایدن محققلرک آثاری
هر عصرده مشهور و معتبر اولوب رواج بولدیکی علماء اسلامدن
محققین امام غزالی و امام فخر رازی و علامه عضد الدین و اتباعی
و قاضی بیضاوی و علامه شیرازی و قطب رازی و علامه
سعد الدین تفتازانی و سید شریف جرجانی و انلرک اتباعندن علامه
جلال دوانی و شاکردلری مقام تحقیق و تدقیقده اصل اولوب بالکلیه
بر فنده قالمادیلر لکن نیجه خالی الذهن کسنه‌لر صدر اولده برای مصلحت
واقع اولان منع روایتلرین کوروب جمود ایله مذهبی تقلید محضله طوتوب قالدی
اصلی تدبر و ملاحظه ایتمدینزدن انکار ایلدی فلسفه علملری دیو ذمه
مبتلا اولدیلر کوکی بلمز جاهل ایکن عالم کچندی اولم ینظروا فی ملکوت
السموات والارض تهدیدینی مؤداعنه کوکیو زمین و افلاکه نظری بقرکبی
کوز ایله بقمق صاندی دولت علیه عثمانیه اوایلنده مرحوم جنت مکان
سلطان سلیم خان زماننه کلنجه حکمت ایله شریعت علملرینی جمع ایلن محققلر اشتهار ایدی
فردیکلیان ابو الفتح سلطان محمد خان مدارس ثمانیه بنا ایدوب و قانون اوزره
شغل اولنه دیو وقفیه‌سنده قید و حاشیه تجرید و شرح مواقف درسلرینی

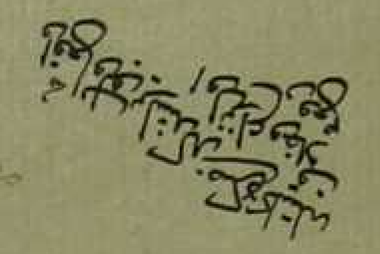
تعیین ایلمش ایدی صکره کلنلر بونلر فلسفیاتدر دیو قالدروب هدایه اکمل
درسلری اوقنمغی معقول کوردیلر یالکز اکا اقتصارنا معقول اولمغله [illegible]
فلسفیات قالدی نه هدایه اکمل قالدی بونکله [illegible] سوق علمیه کساد کلوب
اهلی انقراضه قریب اولمغله بعض کنارده اکراد دیارنده بر پارچه قانون اوزره
شغل ایدن طالبلرك مبتدیلری رومه کلوب عظیم طرفه [illegible] اولدی انلری
کوروب عصرمزده بعض قوابل حکمت طالبی اولوب [illegible] دخی اثناء مذاکره
استعداد [illegible] مالك اولنلری سقراط افلاطونی ترغیب ایدردی کبی حقایق [illegible]
علمی تحصیلنه ترغیب ایدوب بو رساله‌ده دخی وصیت و جمله‌سنه نصیحت
ایچون بر قاچ مواد ذکر و ایراد ایلدم تاکه مطلوب علم [illegible]
تحصیله سعی ایده‌لر. البته بر محلده لوزم کلور علمك هنرلری اولانی
ذم و انکار ایلمیه‌لر زیرا بر شیئی انکار اولنسنه‌دن [illegible]

مادۀ اولی مفتی و مهندس ایله غیر مهندس فتواسیدر برکسنه
طولی عرضی عمقی دورت ذراع بر بئر حفر ایتمکه [illegible] سکز اقچه‌یه
استیجار ایلیوب اول دخی طولی و عرضی و عمقی ایکی ذراع بر بئر حفر ایلدکده
دورت اقچه استدی فتوا ایتدردیلر هندسه بیلمز مفتی دورت
اقچه حقی در دیدی مفتی و مهندس حقی بر اقچه‌در دیو فتوی ویردی حق
دخی بودر. **مادۀ ثانیه** قاضی مهندس ایله غیر مهندس حکمیدر برکسنه
طولی عرضی یوز ذراع اولمق اوزره بر تارلایی اخره بیع ایلیوب تسلیم
محلنده طولی عرضی اللیشر ذراع ایکی تارلالی ویردی [illegible] نزاع واقع
اولوب بر قاضی‌یه واردیلر که هندسه بیلمزدی حقی بودر دیو حکم ایلدی
صکره قاضی مهندس بولوب کلتیلر نصف حقیدر دیدی حق دخی

بودر بونلرك اصلنی بیلمك مراد ایدن ریاضیاتی کورمکه هوس ایلیه. **مادۀ**
ثالثه علامه بیضاوی والقمر قدرناه منازل آیتی تفسیرنده قمرك یکرمی سکز
منزلنی بیان ایتدکدن صکره ینزل القمر کل لیلة فی واحد منها لا
یتخطاه ولا یتقاصر عنه دیمشدر اکر قمرك هر منزله نزولی بر وقتده اولاجق
کلامی بو صحیح اولورایدی. لکن اویله دکلدر زیرا اوساط لیلده بر منزلدن
بر منزله انتقال ایدرکاه بر کیجه‌ده ایکی منزله حرکت ایدر و هر منزل ایچون
تقریبا اون اوچ درجه معتبر واردر قمرك سیری کاه اون بر درجه کاه
اون بش درجه اولور بو خصوصك اصلنه وقوف مراد ایدن نجوم فلکیات
فنلرینی کوره. و بر ماده دخی [illegible] اسکندر بین السدین آیتنده جبال
ارمنیه و اذربایجان دیمکله تبریز سمتنده اولمق اوزره یازلمشدر بو دخی
واقعه مطابق دکلدر تحقیقی اوزره بیلمك استین جغرافیا فننی تتبع ایلیه.
مادۀ رابعه بو حقیر ریاضیات درسلرینه شغل اثناسنده اوچ مسئله
خاطره خطور ایدوب مسائل فقهیه‌یه ارجاع ایله شیخ الاسلام مرحوم
[illegible] افندیدن استفتا ایتمشیدم جواب صادر اولمغله بن دخی
متضمن بر رساله یازدقدن صکره اوچ سؤالك هر برینه جوابلر یازمشلر
کندی خطی ایله فتوی امینی شیخ زاده افندیده ظهور ایدوب [illegible]
فاحش اولمغله رساله‌نك عینه نقل و اصلاح جوابلر دیو تذییل
اولنمشدر مراد ایدن رساله‌یه کوره مسئله‌لر بودرکه. بری طلوع شمسك غروب
هیئت قاعده‌سنجه تطبیق اولنورمی. بری دخی آلتی آی کوندز آلتی آی
کیجه اولدوغی یرده بش وقت نماز نیجه قلنور اوروج نیجه طوتیلور. بری
دخی مکه‌دن غیری یرده جهات اربعه قبله اولورمی. امدی ارباب استعداد

معقولات و ریاضیاته بلکه محکم سعی ایتمک کرک تاکه طریق نظرده ظفر بولنه
صاحبی و هام و اشتباه وارلیه **تنبیه** بوندن صکره معلوم اوله که بر قوم
ارا سنده بر ماده ده نزاع و اختلاف وقوعه رفع اولنمق ممکن و میسر دکلدر
اکر صاحب سیف ایسه طرفین قهر و غلبه ایله اسکات ایدر سه دخی اولمز سوز بلور
کیدر امدی بو رساله نی تحریردن مقصود ارباب استعداده آزمایش فرصت
استدلال و جدالده بر غایتدر. ولا العوام کالهوام انزال بحث
و جدالنه بنا اعتبار یوقدر دخی معلوم اوله که دورادن بری خلق فرقه فرقه
در هر بر فرقه نك بر درلو مذهبی و بر درلو مشربی واردر که فریق آخره اول
مخالف کورینور. کل حزب بما لدیهم فرحون مقتضاسنجه
جمله سی کندی مسلکنی بکنوب مسلك آخردن ترجیح ایدر نهایتکه عاقللر
بو اختلافك حکمتنی تأمل و ملاحظه ایدوب تخته ده نتیجه مصالح بولور
و کیسه نك مسلکنه و مشربنه دخل و تعرض ایلمز اکر کندی دنیاسی مقتضاسنجه
امر منکر ایسه قلبندن انکار ایله اکتفا ایدر زیرا بیلیر که خدا حکمتدر اختلاف
حکمتنی بلمز جمله خلقی بر مذهبده و بر مشربده اولسون دیو محال تصویر ایدر
امر دینده بلا موجب نزاع ممنوع ایکن دخل و تعرض قیدینه دوشوب قرار داده
اموری دفعه چالیشور ممکن اولماز بیهوده زحمت چکر. امدی کرکدر که
اهل بصیرت مقتضای حکمت فی تمدن و اجتماع لوازم بشریه دندر معلوم ایدینوب
اصناف خلق تقسیمنده و هر بر قسمنك حال و شأننه واقف اولور بر تقسیم خلقی اصنافنه
و هر صنفك عرف و رسمنه وقوفدن صکره بتون ربع مسکونك حالاتنك
دخی اصناف و احوالنه علم اجمالی تحصیلنه سعی ایده لر بعد الحصول حکمت عالمی تدبیر
منکشف اولوب کیدر دك بیلنور که بو مقوله نزاع و جدال کار دنیا بیت عنکبوتدر

دکلکن

دوشن ذبابکی ضعیف و بی تابدر **بحث اول** حیوة خضر علیه السلام
اقوال حیات موت نیه دیرلر کرچه واضح و معلوملردر لکن بو مقامده التزام
ایچون ذکر ایدرلر پس حیات ذی روحك تنفس و حس و حرکتله اتصافیدر
ذی روح حیاتله متصف اولدوغیچون حیوان دخی دیرلر بو صفتله قائم
اولمز ذوات مادیات و لعله اصل ماده عناصر اربعه وارده در که بونلرك
تألیف و ترکیب اولنوب هر برینك کیفیات اربعه سی کسر و انکسار فعل و انفعال
ایله امتزاج بولنوب مزاج حاصل اولدقدن صکره حیاته استعداد کلیجك
فیاض ذو الجلالدن مبدأ فیاضدن روح بخش اولور. و بدن انکله حیات
بولوب حس و حرکته آغاز ایدر و جنس حیوانك انواعنك مزاجلری
مختلفدر اعدل امزجه حیوانات مزاج انساندر اولسه کرکدر که عرض مزاج
وسطنده در و هر نوعك مزاجنه کوره انسانك و اغیارك اولور اکر
عمر طبیعی دیرلر امتزاج اضداد و ترکیبده دائما نشو و امداد اوزره قالمق
ممکن اولمیوب البته مختلفة الطباعك مزاجنده اثر اختلال فی
البته ظهور لازم اولور اثر اختلال فاوج مرتبه ده بولنسه مرتبه ثانیه
اولجیه زمان نمو ثانیه بیننده زمان وقوف مرتبه ثالثه ده انحطاط دیرلر
مراتبدن حاصل اولان بدن قوتلری بو مرتبه لرده اختلاف و تفاوت
اوزره در پس اصل مزاجده عمده اولان کیفیت فاعله و کیفیت
منفعله که حرارت غریزیه و رطوبت غریزیه دن عبارتدر بو مرتبه لرده
قوتدن ضعفه کیدروب مؤثر خارجیدن قطع نظر حرارت غریزیه رطوبت
غریزیه یی دائما افنا ایتمکده در رطوبت غریزیه ایسه ماده حیات
و روح حیوانی اولان عبارتدر غذا ایله بدل ما یتحلل اولان حاصل اولور حرارت

مطلب حيات خضر

ورطوبت غريزيه كه حياته امداد ايدر لكن سن انحطاط نهايتنده رطوبت
غريزيه نك زوالي اولوب امداد خارجي تلقي سنده وقبولنه استعداد مرتبه سندن
دوشر عمري فنا اولوب حس وحركت وتنفس كيدر وحيوان ارواحك الذي موت
صفتي ايله متصف وحيات صفتي كيدر پس موت حيوانات مقتضاي
طبيعتي اولوب امور ضروريه دندر ايمدي كورمز هسنده جنس ونوعك
حكمي افراده عام وشامل اولوب بونده تخلف ايلمز مكركه وراء طور
طبيعتدن خارق عاده بر امر ادعا اولنه حضرت عيسى عليه السلام كبي اول
دعوانك دخي اثبات نص قاطعه محتاجدر خبر واحد وظنيات ايله
امور يقينيه نك خلافي ثابت اولماملق طريق جدلده مسلمدر بوندن
صكره حيات خضردن مراد اكر بشريتدن انسلاخ وروحانيته التحاق
ايسه حضرت عيسى عليه السلام كبي انلر شاننده وارد اولان ادله المثالي
ايله بو دعوي دخي ثابت اولور لكن حضرت عيسى عليه السلام بو نشأه ده
نزول ايدنجه بنه حالده ايسه خضر دخي اول حال اوزره اولورلر
ابناء جنسي ايله جسماني صحبت وملاقات ايتمدكي كبي خضر دخي اتمك لازم
اولور صحبتي وملاقاتي باشقه بر دعواي اخري دخي اولور كه اول كبي
دعواي نقض ايدر يا بو آدملر بلانهي سويلر بورو وانلرك اصلي اندر
دينلور سه مشايخ كرامك عالم غيبنده نيجه سير وسلوكي
وروحانيلر ايله معامله سي واردركه انلر مرتبه سنده اولميانلره
ميسر دكلدر نتكيم اسكداري محمود افندي رحمه الله جامع الفضائل
تحرير ايدر وبعض اهل سلوك اذا نصفي بري عوني عيانا وعن بعض
الفقراء انه قال كنت في بداية سلوكي ببروسه وكان يحلسنا رجل يؤذن

بجامع

بجامع مولانا الفناري فمات المؤذن يوما ومضى عليه ايام كثيرة فذهبت
الى شيخي بعد صلوة الصبح فلقيت المذكور في الطريق ومعه شخص لم ازل اعرفه
وكان الشيخ ينزل علينا فسلمته ومضيت ثم ذكرت القصة للشيخ
فقال هذا بسبب رياضتك اياما وكان غذائي في تلك الايام خبزا يابسا
ثم قال الشيخ لقد لقيتنا في بعض الموتى في سكة فوق سوق السمك
ببروسه انتهى بعض مشايخ واهل سلوك لرنده رياضتيا شاقه ايله توسن نفس
خوديكاه مرتبه سنده [illegible] ايدركه اشباحده ارواحه سير ايدركه عالم اشباحده
ارواحله سير ايدرلر نتكيم عزيز محمود اليه رساله لرنده ذكر ايدر عزيزلرك
احبابندن بر كمسنه فوت اولوب بعد زمان زاويه قپوسنده بر شخص بورده
راست كلوب سلام ويررلر خلوت خانه عزيزه داخل اولوب فلان ذده
مرحومي كوردم حضوركزدن چقوب طشره كتدي ديو انكشاف
ايتدكده اول عزيز رياضت ايله روحه تقويت ايتمش سن آنك ايچون انا ديدلر
فقير دخي احيانا چارسوقنده داخل اولدقجه اموات احيادن زياده مشاهده
ايدردم ديو بيورديلر امدي حقيقت حال بودر صكره ناقللر
يا جهل يا تزوير سببي ايله امور روحانيه يي امر خارجي وامر
حقيقي صورتنده ابراز ايدر خلق اصلني بلمز كه حيات خضرا نور
ذكر اولنان روايت وحكايتلرك منشأ غلطي اولدر وبعض كاذب عرفاكر
انلرله روحا ملاقات ومعامله لري خارجده دعوي ايدوب انكله نيجه غرض فاسده
نائل اولديلر ابن حجر عسقلاني اصابه ده حضرت خضرك اصحابدن اولدوغي
حيات جسمانيه دلالت اتمز ديو نقل ايدر ابن حجر مصرده قاضي ومحدث
اصحابه حاجه بيوك كمسه ايدي فقه شافعيده تاليفي وديواني اشعري وارد

سكز يوز اللي ايكيده وفات ايتمشدر اكرچه اهل علم حديث روايتنده
اوتوز التي جلد قدر اولا بده عظيم كتابلر تأليف ايتمشدر محدثينك
شاني آثار واخبارده بولدوغي مروياتي يازيقده حافظ ابن حجر بو فننك
حكمني لعل او روايته حقني قضا ايلمشدر لكن روايته معقولاتي تلدرور
باشقه بر حالدر مرويات تلدولمز ابن حجرك نيادوغي ظنيات ايله يقينيات
اولان خصوصلر معارضه جهلدر خصمني الزام ايلمز وبو بابده ابن جوزي
مرحوم عجالة المنتظر نامنده مستقل كتاب يازوب ابن حجر دخي
رسالة التحرير ايلمشدر بز انلردن نقل كلام جانبنه مقيد اولمدق عاقله
اشارت كفايت ايدر بحث ثاني نغمه بحثنده نغمه فن
موسيقي قاعده سنجه نغمات ايله ترديد صوته ديرلر مطلق اصواتك
نفوس وابدانده تأثيري مقرردر انكار اولنماز صوتلر اكر نا موزون
اولورسه نفرت جهتندن تأثير ايدر واكر موزون ومطبوع
اولورسه رغبت واقبال ايله تأثير ايدر نفوس وارواح
اندن متأثر اولدوغنك ابدانده اثري اولور وصاحب
اول تأثيري ادراك ايدوب بيلور مكر علاجه محتاج فاسد
المزاج اوله اصوات موزونه دخي متعلق بحث اولنه ايكن
اوچ قسمه بولنور بري خنجره طيوردن صادر اولور بري
دخي خنجرهٔ انساندن چقر بري ساز وسوزدن بر آلتي ضرب
ونفخله صدور ايدر سائر ملل واديان اصحابي جملهسي
استعمال ايلديلر ملت اسلاميهده اهل شرع شريف
طيوردن صادر اولان نغماتي استماع مطلقا جائزدر ديوب

خنجره

خنجرهٔ انساندن صدور ايدهني بعض شروط وقيود ايله تجويز ايلديلر
ضرب ونفخله استعمال اولنان آلتلري استماع جائز دكلدر ديديلر
فاضل محقق علامه روم قنالي زاده علي افندي مرحوم اخلاق علائي
نام كتابنده بو بحثي في تحرير وغنا بحثني تفصيل اوزره تقرير ايلديكي
طالب حق اولان اخوان مؤمنين اول كتابي حرز جان ايدوب اوراد
واذكار ديرينه توموق التزام ايليك كرك تا كه دنيا مهمني بيلوب
موجبي ايله عامل اولهلر زيرا حكمت ايله شريعت بيني جمع ايلمش بر كتاب
مبارك كر ومصنفي دهره بر كلنلردندر كلدرك كه خنجرهٔ انساندن
صدور ايدن اصوات ونغمات خصوصنده مذاهب ائمهٔ دينيه بخيردر اگر
محبوب ومحبوبه فسق وفجور ذكرني متضمن ابيات واشعار ايله اولورسه
استماعي مطلقا جائز دكل واكر ذكر الله ونعت رسول الله
وبعض ترغيب وترهيبه متعلق اشعار ايله اولورسه اكثر قتنده استماعي
جائزدر بعض فقها انده دخي نيجه قيد وقال ايلديلر لكن مآلي ورع زده
منتهي اولور بو جمله قرآن عظيم الشان تلاوتندن غيريده در اما قرائنده
تغني مخارج حروفه ترتيل وتجويده خلل ويرمكله مشروط ومقيد اولور
قاعدهٔ اصوله رعايت لحنه موذي اولمق اولمزدا اولسه بر مخصوص تغني اولور كه
علم ادوار اصلنه اوير من لم يتغن في القرآن حديثنده مراد اول نوع تغني در ديديلر
وساز وسوزدن بعض آلات ضربي كاه رأي مصلحت تجويز ايلديلر حربده
غزاتي تشجيع ايچون طبل ونقاره كبي وسور زفافده دف بي جلاجل كبي
تنبيه شرع شريفده بو بابده وارد اولان منعلر بر حكمته مبني در اصلي بودر كه
مطلقا نغمات سابقا ذكر اولندوغي اوزره نفوس وابدانده تأثير ايدوب

روح و نفسی تحریکده عظیم دخلی اولدوغندن حکما دیرلرکه شول کمسنه‌نک که
روحی نفسنه غالب اوله تصفیه و ریاضتله نفس امّاره‌یی قهر ایلیوب مملکت
بدنده زمام حکومتی سلطان روح الینه ویره نغمات و الحان موسیقاریه
استماعی انک روحنی روحانیات جانبنه تحریک ایدوب تألّه و مبدأ اوّل اوصافیله
اتصاف و تشبّهه شوق ویرر اول اجلدن ارسطو ارغنونی ایجاد ایلدی دیرلر
مشّائیلره و اشراقیلره تعلیم و نصیحت اثناسنده چالدرر ایدی
امّا شول کمسنه‌نک نفسی روحنه غالب اولوب بدننده نفس امّاره حکمنی
اجرا ایله نغمات استماعی انک نفسنی شهوانیات و بهیمیه جانبنه بو مرتبه
تحریک ایدرکه دردمند انسانکه هم ربیت عاشقانه نغمات استماعی ایله
درکاه هوا و هوسه اوچاکیدر جنبری اولماز. امدی غنا ماده‌سنده
نفعی ایله ضرری جمع اولدی اخص خواصنه لکن عامّه‌یه ضرر معنویسی
غالب و واقع اولمغله شریعت شریفه اصولنده بر ماده‌ده حظر
ایله اباحه جمع اولسه حظر جانبی ترجیح اولنمق قاعده و اصلدر
اول اصله بناءً خواص انتفاعنه نظر اولنمیوب عامّه‌یه ضرردن صیانت
مصلحتی ایچون منع بیورلدی عوام اداعی اولدن حکم شرع شریفه
اتباع ایدرلر امّا بعض مشایخ کبار حکم حکماء متألهین مسلکنه کیدوب
انلرک شرطی اوزره تصفیه بولنده روحی نفسنه غالب سلوک
طالبلرین تشویقنده مؤثردر دیو کیمی نای و کیمی دف و قدوم
استعمال ایلدی و اکثری سماع تسمیه‌سی ایله اصول قاعده‌سی
اوزره نغماتی دکلدی بونلرک بو طرزی و طوری حکمانک دوشوب
باب معالجاتده ادویه سمیه استعمالی قبیلندن اولدی. زیرا کثیر

اهل

اهل تصوف حکماء اشراق اوزرینه مبنیدر و اصطلاحی انلردن مأخوذدر
لکن هر عصرده متشرعلر بو خصوصده انلره طعنه‌دن اتوب دخل و تعرضدن
خالی اولمادیلر انلر دخی بلدکلرندن قالمیوب چالدیلر چاغردیلر بیت
تو عمیدی احبکو بدنای و عود • انت حسبی انت کافی یا ودود • دیو جواب
ویردیلر ولکلٍّ وجهةٌ هو مولّیها فریقینک قولی و فعلی وجهدن
خالی اولمایه لکن بو دعوی بر زمانده فیصل بولمدی عاقل اولان
بو مقوله نزاع قدیمک فصلی امیدنده اولو حماقت ایلمز والسلام

مبحث ثالث دور و رقص در رقص دیو لغتده مطلق حرکات
موزونه دیرلر آلات موسیقاریه‌نک اصوات و نغمات موزونه‌سی
استماعندن نیجه تأثیر حاصل اولورسه بو حرکات موزونه رؤیتندن
دخی تأثیر حاصل اولور نهایت طریق تأثیر مختلفدر بری سمع و بری
بصر یولندن تأثیر ایدر لکن بو تأثیرده وزن حرکت لازمدر ناموزون
حرکتک تأثیرده چندان دخلی یوقدر • و رقصک تأثیری خصوصنده
سوز یوق رؤیتی خصوصنده کلام و تغنی‌ده کچن تفصیل کبیدر •
بوندن صکره بعض صوفیلرک ذکر و توحید اثناسنده حرکتلرینه
علماء ظاهر حرکت دوریه دخی رقص اسمنی اطلاق ایدوب حرمتنه
فتوالر ویردیلر • و مستحلی کافردر دیدیلر صوفیلر دخی اولا رقص
تعریفنی اکا صادق دکل دیو بحث ایلیوب حرکت دوریه برای مصلحت
رقصدن غیری بر نوع حرکتدر تسلیم اولنسه دخی تقدیرده مصلحت
ضمننده اولدقجه باس یوقدر دیو رقص حبشه و دور حضرت علی رضی الله
عنه ایله احتجاج ایدوب مسائل اجتهادیه‌ده بر طرفی طوتانلری اکفار

اولنماز وفقرالرك اصلى اكثر ظرف سلطنت جانبنى حمايه ايچوندر. زيرا
سلفده صوفيلردن نيجه سى مشيخت كورمشلردر خصوصا شاهلر دولتى صوفيلق
طريقندن ظهور ايتمشدر آكا بناءً تغليظ وتشديد اولنوب نيجه كثير
مريد ورعايت جمعيت اولمامق معنى كرميتنه بر مقدار فتور كلك
مصلحتى ملاحظه اولنمشدر ديينلور بونده مصلحت نه در ديينلره بويله
جواب ويرديلر كه سالك ذكر وتوحيد اثناسنده حركت ايلسه حرارت
اقتضا ايدر. اول حالده بدندن بر نوع بخار كيدوب حرارتله روح حيوانى
بدنده يايلور. ارواح وقوا بانتعاش كلوب جنسى اولان روح
انسانيه دخى اكا علاقه جسيله متحرك ذكر ونغمات استماعيله دخى
اكا امداد ايدوب روحانيات طرفنه حركته بر مرتبه شوق وحالت كلوركه
اول حالده نيجه سى بيهوش اولوب مجموع عالمدن تجرد بالكليه ده قالبدن روح
كندى جنسنى نشيمنه پرواز ايدر وبو احوال ذوقى اولوب. من لم يذق
لم يعرف قبيلندندر سكون ايله اولمدوغندن حركت ايله نيز وجوده
كلور وسالك بو طريق ايله منزل آلوب آز زمانده مطلبنه نائل اولور
وحركت ابدان ايله ارواح وقوى حركته كلديكى نيجه انكار اولنور كه
مبتدى طالبلر اولور ذكر بالطبع حركت ايدوب صالنور زيرا باشى
تحريكدن دماغ نوعا حرارتله اعتدال پيدا ايدوب قوت فكريه
زياده لكنه سبب اولور بو معنا بعضى كتب حكميه ده مسطوردر اما
صوفيلرك لسان حال ايله جوابى بودر كه اكثر طائفه خلوتيه آيين
طريقى مريد جمعيتى اوزرينه بنا ايدوب تكيه قوروب هنگامه كرملك
شرطى اولور هوى وهاى الت جمعيت ومدار معاش وذكر انتعاشى قيلوب صورت

اوغريلرى

اوغريلرى سلفك غرض صحيحى اولان امر سماع وحركت اضطراريه سنى كه اهلنه
مباح اولسه كركدر دائمه مدام وپايبند احمقان بى نام ونشان اولوب بهانه ايله
بهائم صفوكته عوام اوستوب تكيه نه دور وصدقات كلوردير لر وبو بابده حركت
دوريتنك عظيم دخل وتأثيرى واردر ديو دوغريدن دوغريه ابطالنك
كمى شاهد وكمى مريد وكمى زاهد باردر اولان اصلى فصلى يوق اكاذيب
ايله شيخلر اولوب تغير الشكل لاجل الاكل بر يره كلوب ذكر وتوحيد ديدكلرى
هاى وهوى آلت فساد ايدنلر ايله مريد حقيقى وسالك صادق بيننده
اشتباه واقع اولوب. اما الخبيث فانه كخبائهم نحو لسنيجه خلقلق
سلفا ايله ذكر وصوت اشتراكى. من تشبه قوما فهو منهم قاعده سنجه
حسن ظن قضيه سنى ايجاب ايدوب انلرك امداد بعيددر بر وجه مدار معاش
والت جمعيت وذكر انتعاشى قلدقلرى هنگامه كرملك دائما بو زمنده
كمسه اقدام ايليوب نيجه علماء ظاهر اوزرلرينه لازم اولان دخل وتعرض
ايدوب نيجه رساله يازديلر انلر دخى بلدكلرندن قاليوب بزم كارمز وامر
معاشمز نيجه مريد جمعيتى ايله در هر نه ايسه بر طريقك عرف وآيينى ابطال
اولنمق نيجه قابل نيجه يوز ييلدر بر وايده كلديكم رسم وآيين آرامزده
قرارداده اولمشدر بدعت ايسه ده اجرا ايدرز ديو كندولرك
مدار معاشى اولان امرى حمايت ايدوب مجرد دخل وتعرض ايله ترك ايتمديلر
وانلر دوغريدن دوغريه ذكرى كبى بعض ارباب تعصب دخى بيهوده دخل وتعرض ايلديلر
دوغريدن ايكى طائفه نك كشاكشى دور وتسلسله مؤدى اولديكه هيچ بر عصرده
سلسله نزاع انفصام وانقطاع كلميوب اوزاديكديكى. على قراره
نه دخل وتعرض مرضنه مبتلا اولور نه انلرك دائم حيلى عمل ايدر بلكه

سالك حقيقي اولمیان مدعیلر حقنده شاعرك بو شعرنی اوقور دیکل
غزل صوفی بولنمز کیمسه که دنیای دنی مرضع • بیچاره او حسرتله کیر دلق
مرقع • رشتك ایلیوبن شیخ سنه تخت نشینه • کرسیده‌لر او بوتلر دوضع
وقار ایله مرتع • دکمی صنوبر صوفیلغك وضع وقاری • هر بیری کورسك
نه موقر نه موضع • آچیلسه اکر باب توقع سو بتورلر • فتح اولدی بزه دیو
کمال متوقع • یا نفس نجیبونلر بو عنیکن لمعهٔ آتش • اولمایه بولارك کبی
احوالی ملمع • مقداری رفیع اولمغه کوزه دیزلر • کندولرینك
اولمغیچون قدری مرفع • افراط تصنعلری سنولحده دیز بکم • خرقه‌لری
وتاجلری بیله مصنع • بر اصیده که خلقه هزاران ضرر اولمه • ایلرلر
انی کندولره اولسه کر انفع • جمع اولوبن ایتدکلری دور ایله سماعك
حلقه‌ده وار اشکال اولجه‌ می مجمع • بانلاذیر اجوب تمله‌لر تبرهم
اوردلر جمع اولوبن بنجه کل کلهسی اصلع • حوحو دیدوکی صوفی
ربابیله لیسه کر • وق وق دیدوکی یکدر اخلاصله ضفدع • اوزغه
سوزی قطع کلام ایله بر آدر • کر طوتدی بنجه قطعه بربنی بو مقطع •
بحث رابع تصلیه وترضیه‌ده تصلیه وترضیه انبیا کرامدن بری
ذکر اولندقده صلی الله علیه وسلم یا صلوات الله علیه وسلامه
دیمك ویاخود اللهم صل علی محمد دیمك واصحاب کرام ذکر
اولندقده رضی الله عنه دیمکدر • ائمهٔ دین رضوان الله تعالی
علیهم اجمعین مختاری اوزره برکره صلوة علی النبی فرض باقیسی مستحب
اولمقدر وبعضیلر هر ذکر عقبنده وجوب روایتی سویلرلر بهر حال
اختلافیدر کلدك مادهٔ نزاع اولان خطبه‌ده مؤذنلر صلی الله علیه

ورضی الله

ورضی الله عنه دیو چاغرشملریدر کرچه اصل اذا قلت لصاحبك
انصت والامام یخطب فقد لغوت فحواسنجه سکوت وانصات واجبدر
دیو وجوبنده اتفاق اولوب وجوب تصلیه اختلافی اولمغله ترجیح
اولنمق مقرردر اما عرف ناسه مرجوحی ترجیح اوزرینه بنا ایدوب اولنوب
وجوم ایسه‌ده التزام وعادت ایدنشلردر فراغت ایتمزلر هر امر که عامه
ارآسنده عرف وعادت اولوب اکثری اختیار ایلیه وبلانکیر صغیر وکبیر
اکا مألوف اولمغله قرار داده قلنه بدعت ومعصیت ایسه‌ده آنی
منع هواسنده اولان بیهوده زحمت چکوب من لم یعرف عرف اهل
زمانه فهو جاهل فحواسی اوزره جهل وحماقتی اظهار ایدن غیری فتنه نشئتی منع
اولماز بحث وتنفیرده کی زیاده تعمق اولنورسه نزاع قیل وقال
سیف وسنانله حرب وقتاله مؤدی اولوب سلفده بکن نعصب
جنکلری کبی احوال ظهور ایدر زیرا خلق عرفه مخالف سوزی کیجوق
اولورسه سهولتله قبول ایلمك بر امر جبلیدر منع اولندقجه حرص
زیاده اولور البته منع لازم اولدوغی تقدیرجه دخی فقولا له قولا
لینا لعله یتذکر او یخشی نحوسیله عمل اولنمق لازمدر رفق ولین ایله امر
ودعوتك برعموم سی ظهور ایلیه سن بو اصل امور تعبدیه‌ده استقصا
وتدقیق اولنمیوب خلق صوت حقده اولان عبادات اوزره قویوب حکام
ووعاظ ابقاء ما کان علی ما کان ایلیوب ارایرده عرفه مبنی
بری بریکوزلی قصور وکسوره بتعمق کرکدر مکر قولك عبادتی
کما هو حقه کتابلر یازدوغی اوزره میدر امام غزالی وامثالی کبار
عمر عزده حقه برابر ایکی رکعت نماز قلامدق دیو عجزه اعتراف ایدوب

نلنجه ماعبدناك حق عبادتك دیدیلر جناب باری بهانه کرسی دکل
بهانه تکرسیدر دریای رحمتی وسعتا اوزره اولوب احسان
ولطفنه نهایت وکرمنه حد وغایت یوقدر قولنه دخی ادنی اوزره
قادر اولدوغی قدر امر شریفنه امتثال ایله بولنوب مقربت قولری
کبی تضرع ونیاز ایدوب قطعه پادشاها بر درکاهت پناه
آورده ام در حریم حضرت روی سیاه آورده ام چار چیز
آورده ام شاها که در گنج تو نیست نیستی ومعصیت عجز وگناه
آورده ام دیو عجز ونقصاننه معترف اولمقدر مفرد جرمنه
اعتراف ایدن مسکین بیکدر اندن که اوله طاعت بین
دیمشلردر کلدک بعض واعظلر اثناء وعظده خلقه صلوة علی النبی
تکلیف ایتدکده بعضیلرک اکراه اولدقده خصومت جنکده موضوع بحث اولمغه
مرتبه ذکر عادته مبنی بر حال الدر منشای مشایخ بیننده سائر
دوایرا اولان اختلافاتنا فردکه بو اختلاف ضمننده نتیجه مصلحت
کوردلرنه که تفصیلی کلجکدر بحث خامس دخان بحثیدر
اقتضا ایلیبی بر زماندن خلق جهان ایچدکلری دخان بحثنده بر رساله
تسوید ایدوب بیاضه چقرممش ایدم حالا بو مقامده او رساله
ماکی یازلیوب مسوده الغا اولندی لکن انده رعایت اولنان
ترتیب کلی بر طرف قلنوب بو رساله طرزی اوزره واردات اسلوبنده
یازلدی قبل البحث دخانک ظهوری نه سنه اولدیغی تعلیمده آتی بیان
ایدهلم تعلیم سال تاریخ هجرت سکز یوزی کچوب طقوز یوزه قریب
اولدقده اسپانیا کفرلری یکی دنیایی بولوب پورتقال وانکلیس

دخی محیط غربیدن محیط شرقیه کچمکه کنارلره کزرکن بر الطه کنار اطلسده
کینه یازیلن کنارلره قریبدر وارد قلدرده سفینه خلقنده بر طبیبک بدننه
رطوبت هواء دریادن مزاجنده استعداد حسبی ایله امراض بلغمیه
عارض اولوب علاج بالضد قانونی اوزره حار یابس اشیا ایله
معالجه یه تقیدا اثناسنده سفینه سی بو الطه یه واروب
کوردکه بر نوع ورق یناندن استشمام ایدوب حار الرایحه اولمغله
قلب ودماغه تأثیر ایجون تولید کبی بر آلتله امکه باشلر ومنتفع اولمغله
ورود مزبوردن واقف اولوب انده اقامت زماننده استعمال ایدر
کمی خلقی کوروب نافع دوادر دیو مزبور طبیبه تقلید ایله واقف اولوب
یوکلنوب لرو بریدن کوردکه ایچمکه باشلرلر سفینه انکلیسه کلوب
فرانسه دیارلره یایلوب خلق اصلی بیلمدن بیهوده ایچلور
ملاحظه سیله استعمال ایدرلر چوغی مبتلا اولوب مکیفات
قبیلندن قیلدیلر شرق وغربه عام بر معنی اولدی منعدن قالدی
اوائل ظهوری بیک اون یدی وددر بو آنه کلنجه بعض
واعظلر بو رسومکنی بنجه علما دخی کیمی حرمت وکیمی کراهته دعوی
ایدوب رساله لر یازدیلر ابتلا اربابی دخی اباحته ذاهب اولوب
جوابلر ویردیلر صکره صکره دار السلطنتده یعنی شهر
استنبولده جراح شیخی مرحوم ابراهیم افندی بو بابده عظیم
بحثلر وسلطان محمد جامعنده مخصوص مجلس عالیده وعظ ونصیحت
وفتوی صورتلری دیوارده یاپشدرمغله واقف اهتمام ودقت
ایدوب نجمنلر چکشیدی اول سویلدکجه خلق دخی زیاده ایچوب

مصر اولدیلر کوردیلر که اولماز فراغت ایلدی بعده مرحوم سلطان
مراد خان رابع اواخر عصرنده سد باب فساد ایچون قهوه خانه لری قپادقده
بعض حریق وقوعی سببیله دخانه یساغ اتمکین خلق ممنوع اولمیجق
غیرت شهنشاهی امر همایونه مخالفت کناهی ایله یکجنکی مؤاخذه اقتضا
ایلدی کیدکجه انلرک منعی بابنده شدتی وخلقک الناس
حریص لما منع نحو اسنجه ایجمکه حرص ورغبتی زیاده اولوب اوجبه
بنجه بیک آدم دیار عدمه کوندرلدی بغداد سفرینه کیدرکن کاه
برمنزلده وجوه عسکردن اون بش یکرمی آدمی شرب دخان تهمتیله
حضور همایونده اشد سیاستله قتل ایدرلرکن کمی بکدره کمی جنده
قصه چبوقلو لوله طنبو فرصت بولدقجه ایچرلردی استنبولده
اوجاقلرده کیرو بابیق بولکرنده ایجنلک نهایتی یوغیکی بو مرتبه
منع اثناسنده بیله ایجمیندن ایچرکیجوغیکی انلر وفاتندنصکره کاه
منع وکاه رخصت ایله سوردیلر شیخ الاسلام مرحوم بهائی افندی
حلنه فتوی ویرمکله خلق عالم آراسنده اشتهار ورواج بولدی
طرف سلطنت علیه دن اربابنه بر زکوتمال کوسترلمکله فی الجمله
اشاغی قودی حالا اکثر وجه ربع مسکونده ایجلمکده در اشته
دخانک سرکذشتی بو منوال اوزره اولدی بوندنصکره بونک
احوالی واوصافی برنجه احتمالدن خالی دکلدر اجمال اوزره انلری ذکر
ایده لم **احتمال اول** که بو خلق مشغله ممنوع اولوب بوندن فراغت
ایلمکدر بو احتمال برطرف قلنمق کرکدر زیرا عادت طبیعت ثانیه در
ابتلا اربابی بروجهله فراغت ایلمزلر انلره اول تکلیف اتمک کرکدر یا منع

نه مصلحت ایچوندر دیرلرسه حکام ظهور عوامدن عصیان اکسک
اتمیه دیو بوکا وصیت ایلدیلر اکا بناءً ظاهرده منع وتأدیب انلرک
وظیفه سیدر کندی اوزرلرینه لازم اولانی ادا ایدرلر خلقده دخی
لازم اولان بو مقوله اشیایه مبتلا اولدوغی تقدیرده بولکرده
حکامه قرشو اظهار ایله ترک ادب اتمکدر اما هرکس خانه سنده ده
استعماله مشتغل حکام اول زمان دخل وتعرض ایدرسه التزام مالا یلزم
ایتمش اولور ع محتسب را درون خانه چه کار **احتمال ثانی** بو دخان
عند العقل مستحسنمیدر قبیحمیدر مبتلا اربابی استحساننده
قطع نظر اذا خلی وطبعه عقل سلیم بونک قبحنه حکم ایدر حسن
وقبح یا عقلی اولمیا شرعی اولمه ایکی مذهب کوره بلیدرنر اعقل
استحساننک شروطی انده موجوده در اما شروط مفقوده نک
بعضیسی ثابت اولسه اول زمان مستحسن اولور متلا دوا ایچون استعمال
کبی وحکام مجلس عام ودیوانلرنده استعمال اتمدیکی ومساجد
ومعابده ده استعمال اولنمدوغی قبح عقلی ازید **احتمال ثالث**
نفع وضرری در ضررها لیسنده شبهه یوقدر نهایت مبتلا به حوایج
اصلیه دن اولور ضررینه نظر ایلمز ضرری بلدیکی دخی مقرر عموم اوزره کادن
جوهر هوائی مکدر قلمغله باطنا مضردر نهایت استعمالله مانوس
اولان عادت طبیعت ثانیه اولور اول جهتدن ضررینی دفع ایدر
وابتلا سنو قیله طبیعتک استعماله اقبالی کیفیت ردیه سیله
آلوده هوائی استنشاق حیننده قلبه تأثیرینه مانع اولور
اولماجلدن بعض مریض ازو ایتدیکی مضر غذائی سیه جنید انضرار

بلکه بعضیسنه دوا واقع اولور طبیعته شوق وارزویله بر قوت
کلوب مرضنی دفع ایدر بو مقوله لر اورك بدننده تأثیری وتأثیری
طبیعتك اقبالنه واعراضنه موقوفدر اما بر کمسه دخانی استعمال
ایتمدکجه غیری ضرری اولدوغنه جازم واندن بالطبع متنفر اولسه
استنشاقی زیاده مضردر تأثیر ایدر بعده جوهر هوا افسادی
مضرتندن غیری استعمال ایدن خالی دکل یا مرطوب المزاج ویاخود
یابس المزاج اولور ایکی حالده مزاج دخی یا صحیح اولور یا منحرف اولور
مرطوب المزاج صحیح اولورسه استعمال دخان آزاده مناسب وموافقدر
اما اکثاری بهر حال یبوست اقتضا ایدر اکر منحرف اولوب انحراف
دخی رطوبت جهتندن اولورسه استعمال دخان آزاده دوا واقع اولور
اما یابس المزاجده من جمیع الوجوه مناسب دکلدر یبوستن آرتوروب
اعضاء رئیسه رطوبتنی قورودر کیدر بعض خلقه طوزلو بلغمه
نافعدر دیو دعوی ایتدکلری نفع موهومك اصلی فصلی یوقدر اولوب
وکزاف قبیلندن بر سوزدر طب قانوننی دائره سنه اوغرامز احتمال
رابع بدعت اولمسیدر شرعا بدعت اولدوغی مسلم زیرا قبیلنده
ظهور ایتدی وبدعت حسنه قبیلندن قلمغه دخی مجال
یوقدر عقلا بدعت اولدوغی دخی مقرر زیرا دورادهدن بر وعقلا
کورلمش وایشدلمش دکلدر حضرت عمر رضی الله عنه زماننده
ظهور ایدوب نیجه بیك آدم قتل اولندی دیدکلری اصلی یوق
اهل تعصب سوزیدر احتمال خامس کراهتی در عقلا وشرعا کراهتنده
سوز یوق جمهور قتنده بو دعوا اینه تسلیم واردر وکراهت مرتبه سنه

[illegible]

واردیغنه کثرت استعمال شرطدر زیرا دخانك کندی رایحه سی
وبیراغنك رایحه سی نفسنده رایحه کریهه دکلدر بلکه
اصلا رایحه دخانك یاندقده نوعا صدددن خارج دکل رایحه سی
استشمام اولنور اما چوقجه استعمال ایدنك اغزنده بر بد
رایحه پیدا اولور کما ایچمین کمسنه انك تنفسنی استشمام ایلیسه
رایحه بخرا کا نسبت عود وعنبر کلور فی الجمله اغزده رایحه کریهه
اثری ایجاب ایدر خیار صوغان وصارمساق وبراصه اکلنده
کراهت اولدوغی کبی دخانك دخی کثرت استعمالی اغزده نوعا
رایحه ایجاب ایتدیکی جهتدن مکروه اولور ایکیسنده دخی
علت اذای مسلمدر حیضده جماع حرمتنه تلوث ایله اذی
علت اولوب حرمت لواطه دخی اکا قیاس ایله اولندوغی
کبی علت کراهت ایکیسنی جامع اولور نهایت تنزیهیه
اولمق کرك ومبتلا اولنلر بو رایحه نك کراهتنی تسلیم ایتمدکلری
نفس امردن خارجدر اعتبار اولنماز زیرا انلر بری برینك اغزنی
قوقوسندن استکراه ایلمك جائزدر بو جمله دن مراد نفس امری
بیاندر واما ابتلا اربابنه دخل وتعرض ملحوظ اولمیوب
انلری تنفیر زعمی ده معنی التزام ما لا یلزم قبیلندندر ایدوکی مسلمدر
احتمال سادس کرچه متی مجتهد فیه اولان حکم مخصوصنده اجتهاد
جائز اولمق اصول فقه کتابلرنده مسطور اولوب اجتماع شرایطه
نظر ایله ادله دن استنباط ولو من فرضه ممکن ایسه ده اولی
بودر که حرمتی ایله افتا اولنمیوب اصول شرعدن بر اصله ارجاع ایله

هر بار گنسا اوزره حرامه اصرار دن صیانتا بیجوز اباحه سمتی ترجیح
اولنه **اعمال سابع** کذا باحتی در ظهور دن قریب العهد اولمغله
کتب فقهیه ده صریحا مروی و مذکور دکلدر ایله اولیجق اشیاده
اصل اباحه اولمق قاعده سنه کوره مباح جعل اولندی دیرلر
سابقا مشایخ اسلام برای مصلحت کراهتله و بعض کنار
مفتیلری دخی حرمتله فتوی ویردیلر صکره مرحوم بهائی افندی
کندونک ابتلا سندن قطع نظر خلقک حالنه او فق تدر اکا
نظر ایدوب اباحه اصلیه تمسکی ایله حلنه فتوی ویردی
زیرا ادب فتوی مجتهد مطلقدن روایتله افتادر و روایت بولنمیجق
بر اصله ارجاع لوازم کلور کثرة استعمالله اکا عارض اولان
احوال آتی مقام اباحه ده قوماز سد حرمت و یا کراهت ایله
افتاده بر محذور کورنمز عارضه سنه اعتبار اولنمز اولدیغی
اول محذور ندر دینلورسه خلقی حرام استعمالنده اصرار و بالی
محذور یلدر پس محلی افتاده مبتلا لره شفقت و جمهوری
و بالدن صیانت مصلحتی وار در انکیچون اباحه ترجیح اولندی
زیرا چونکه اکثر اهل اسلام بوکا مبتلا اولوب هر حال ایچمکی
التزام ایلدیلر بو جهله منع و ترک قابل اولمیوب تونی دنیاده
یرلشدی اول مقوله امرده مساغ شرعی بنا ایسه حاکم و مفتی اکا
نظرا حکم و افتا ایلمک کرک تاکه تضلیل لازم کلمیه زیرا حرمت و کراهت
ایله حکم اولنان امرده اصرار مباحده دیو فتوی ویرلیوب حکم اولمق
اولان امرده اصرار کبی دکلدر اولکه محض و بال در ثانیده و بال

بوقدر و حاکم دخی اهون شرین اختیار ایدوب بر اصل شرعی بنا اوزرینه
حکم ایدیجک آثم اولماز بلکه بر مومنی و بالدن تخلیص ایچون مثاب
و ماجور اولور بهائی افندی مرحوم طبع سلیم و ذهن مستقیم
صاحبی کمسنه ایدی اکر قانون اوزره شغل ایدوب کیف
مبتلا اولمسه دورده بر کلنلر دن اولوردی لکن بر فنی تمام
کورمش دکل ایدی نهایت ملکه استخراجیه مالک اولوب قوت
طبیعتی ایله هر یرده اظهار مهارت ایدردی بو بابده خلقک
حالنه بقوب مرحمت ایلدی الله رحمت ایلیه عبد الرحیم افندی مرحومدن صکره
انک مثلی مفتی کلمدی **تنبیه** شیء واحد هم مباح هم مکروه
هم حرام اولور می تناقض دکلمیدر دینلورسه تغایر جهت و اعتبار ایله
اولور تناقض ثبوتنک شرطی وار در منطق کتابلرنده مذکوردر
مثلا بقلوا اکلی حلال ایکن بعد الشبع حرام اولور زیرا مضردر
بوندن صکره حکام اسلامه اولماو ادبر نوع دکله ممالک محروسه ده
هر یرده ورق دخاندن ایچون اغر مقاطعه بغلیوب امینلر نصب ایدهلر
وقتیله باشنه یازمشز عزوش میری بغلمغه بحملی وار در و هر شهرده بر مخصوص
مکانده بیع اولنوب صوقاقلرده یا یلمدن منع اولنه سنوی بیلک
یوک اقچه محصول حاصل اولور **تنبیه** مرحوم غازی سلطان
مرادک منع و شدتی زماننده خلقک بچه سی اولنه ایله ایچمکه اقدام ایدرلر ایدی
ورقی ده کوب بورننه چکمکله دفع آرزو ایدرلر ایدی لکن صکره اول
حماقتدن فراغت ایتدیلر زیرا بربو ایچیلور اولدی بو مرتبه ده صکره
بعض اهل ورع کیرو تورع ایدوب کندی ایچمز و ایچنه دخل ایلمز.

وکیمنك دخی مشربنه موافق دکلدر انکیچون زیرا مؤلف الحروف کبی
نهایت کیمی حماقت ایدوب **بیت** طاعت بو دخانك بو لوله‌دن
صبر ایله عقلك کوز نشینه اولدی جو حمائل کرم ایله دیو دخل
ایتدکجه مبتلا جوابه ویروب **بیت** لذت وطعم دخانك شهد ایله
شکرده یوق دیوا بجه بلدر وکیدنز قالماز اولدی بو دخی
بو باده کیمسنه دخل وتعرض اولنمیه والسلام **بحث سادس**
قهوه ده در بو بابده دخی سلفده نیجه نزاع واقع اولمشیدی
اصلی یمن دیارندن ظهور ایدوب دخان کبی عالمه منتشر اولدی
بعض مشایخ یمن طاعتینی مسکن ایدوب فقرا سیله بر نوع
شجر یمشی قلب وبوز دیدکلری حبوبی یا دوکوب بیرلر ایدی کیمی دخی
قاوروب صو ییزجی دی ریاضت وسلوکه موافق وکسر شهوته
مناسب بلدوب ایاس غدا اولمغله اهل یمن برندن کوروب مشایخ
وصوفیون وغیری استعمال ایلدیلر طقوز یوز اللی حدودنده
کمیلر ایله رومه کلدیکده عظیم انکار اولنوب حرمتنه فتوالر
ویرلدی یاتوق اولدوغندن غیری دور وجمعیتله احلسی فسقیه
تشبه در دیدیلر ابو السعود افندی مرحومدن نقل ایدرلرکه
کتوردن کمیلری دریایه غرق ایتدردی لکن بو منعلر وشدتلر
مفید اولمیوب ویریلن فتوالر وسویلنن سوزلر خلقك قولاغنه
کیرمیوب برتر قهوه خانه‌لر آچیلوب عظیم شوق ورغبتله بریره
کلوب ایجدیلر خصوصا کیف اربابی کیفلرینی تقویت ایدر حیات
بخش بر حالت اولمغله بر فنجانی اوغورینه جان ویرمك قتلرنده جائز

اولدی

اولدی انلر زماننده صکره کلن مفتیلر جوازیله افتا ایدوب بستان زاده
مرحوم بر مفصل ومنظوم فتوی ویردی قهوه خانه‌لره کاه منع
وکاه رخصت ایله بر قاج زمان سوریندی بیک تاریخندن
صکره انکار اولنمدن قالدی هر یرده رایکان ایچیلوب هر
صوقاق باشلرنده بر قهوه خانه آچلدی قصه خوانلر چکیل
ایله ایشدن کوجدن قالوب کار وکسب معطل اولدوغندن غیری حتی
پادشاهدن کدایه وارنجه خلق بری برینی کسوب ایچمکله اکلنور ایدی
مرحوم غازی سلطان مراد خانك قرق ایکی اواخرنده بو معنایه
واقف اولوب خلقه شفقت ونصیحت یوزندن عموما ممالك
محروسه‌ده واقع قهوه خانه‌لر بوزیلوب من بعد آچلمیه دیو فرمان
ایتدیلر اول زماندن برو دار السلطنه قهوه خانه‌لری قلب نادان
کبی ویرانه کیرو آچیلور امیدی ایله برزمان اصحابی بوزمیوب
قیا مستلر ایدی صکره اکثری بلکه جمله‌سی بوزیلوب غیری
دکانلر یاپلدی لکن استنبولدن غیری شهرلر وقصبه‌لرده
کالاول آچیلوب ایچیلور سابقا ذکر اولندوغی اوزره بو
امور منع ایله مؤبد قبول ایلمز بوندن صکره قهوه‌نك وصفنه
کله‌لم قهوه‌نك روحی بارد ویابس ایدوکنده شبهه یوقدر
داود انطاکی تذکره‌ده حار ویابس دیدوکی مسلم دکلدر نهایت
صو ایله قاینایوب تربیت اولندقده برودتی زائل اولماز بلکه دخی
زیاده اولور زیرا صو دخی باردر انکیچون عطشی دفع ایدر وبر
عضوه دوکلسه یاقماز زیرا انك حرارتی حرارت غریبه در تأثیر ایلمز

لکن بو سستلر بر مقدار فتور کلور مثلا اکثری اوچنجی درجه ده
یابس ایکن ایکنجی درجه بارد رطب ایله ممتزج اولدقده بو سستلك
بر درجه سی کیدر ایکنجی درجه ده یابس قالور و بو سستلر
نومی منع ایدر مزاجه کوره مطلقا ادراری واردر افرنجیا یابسه
اصحابنه خصوصا سوداوی مزاجه چوقلق مناسب دکلدر
بلکه مخالفدر کثرت استعمالی سهر و وسواس سوداوی
سبب اولور ایچلدوکی تقدیرده سکر ایله ایچیله لکن رطوبی
المزاجه خصوصا نسوانه غایت موافقدر انلر آغر قهوه لری
چوق چوق ایچمك کرك سوداوی اولماموق شرطیله کثرتی
انلره ضرر ایتمز **بحث سابع برش و افیون و سائر مکیفات استعمالنده**
ارباب ابتلا بو سوزلرینه بلا دردیرلر ایسه دخی چونکه صدد
نفس امر بیاننده در بو بابده کلام حق و قول فصل بودر که
انسان حالینه وفق و شاننه لایق اولان اصل خلقت اوزره قالوب
فطرت سلیمه یی تغییر ایلمیکدر کرك افیون کرك برش و سائر مکیفات
مداوا قبیلندن اولوب بر علت و مرض استعمالنی ایجاب ایتدیکده
غدادن دوایه عدول ایلمیه لر زیرا طبیعتی اسکیدر اقتضا
ایتدیکی تقدیرده دخی غدا ایله معالجه تقدیم اولنوب اول
امردن دوایه مبادره قانون علاجه موافق دکلدر قانده قالدیکه
ایجاب و اقتضا ایلدر بر حال یوغیکن مجرد کیفی واردر دیو بو مقوله
شیلر ایله انس و الفت اولنوب بر قاچ کره تناول للطبیعه
عادت قلنه صکره فراغ ممکن اولمیوب عمره دك کیدر ی

چکلوب

چکلوب سن و سال زیاده اولدقجه بل بوکیلوب هیئت و قیافت
کلیسا دیوارنده یر یر بوزیلن صورتده دونه کیف یتشدکجه
برانده کیرو کچوب قوی و حواس کسلوب وقوف و شعور کیده
تناولی و تدبیری نه اویانوق و نه اویور مذبذب اولان
خسن اختیار ایله بو مقامه ایرنلر اکثریه عظیم عذرات تکذره شبهه
واردر بوندن صکره اکر میسر اولوب بر طریقله کسله بیلور ایسه
عظیم فرصت و غنیمتدر فوت ایلمامك کرکدر اکر میسر اولمازسه
دفعةً کسمك مهلکدر تنجاره استعمال ایدر و شرعا ترکنه
مساغ یوقدر و بعد الابتلا کیفارباینه دخل و تعرض حماقت
و خطادر نهایت سوز هنوز ابتلاده آمنده و شمیلری
غفلتدن ایقاظ و کیفاربابنك **ع** ای بخانی سوزمیش
یقلانی یقلان . کلام و نجو لسجه باراننه تکلیف و ابرامی
فوائد غنه کیرمك مصلحتی ایچون تنبیه و نصیحتدر اعط
اخاك تمرة فان ابی فجمرة **بحث ثامن** ابوی رسول
اکرم صلی الله علیه و سلمه در بو بحث دخی معرکه آرا
اولمغله یازلدی **تنبیه** اولاد خالی الذهن نبی بو مقوله
بحث حاشا شان شریف نبویده نقص و ازدرا ایجاب و اقتضا ایدر
زعمیله مطلق جائز دکل صانوب نا اهل حقنده وارد اولن
منعلری اهله ایراد و بو مغلطه ایله سد باب مطارحه ایلمك
مراد ایدر خبری یوق که علم و سؤال و جواب قانونی اوزره هر بابدن
قیل و قال اولدرجنابا رینك ذات و صفات و افعالنده نیجه

هولنان بحثلر واردرکه بو مقوله ابحاث انلر یاننده مضمحل اولور
علامه سعد الدین تفتازانی شرح عقایدده لوکان فیهما آلهة
الا الله لفسدتا نظم کریمی توحید باری یه برهان تمانع ایله شهرت
بو دلیل اقناعیدر توحیده دلیل قطعی اولامازدیمکله
عصرنک بکفر علماری باشنه اوشوب تکفیر ایلدیلر آنک
طرفندن محققلرینه ابحاث الزامیه ایله اسکات ایلدیلر هر عصرده
ارباب قتال سیف و سنان ایله محاربه ایلدکلری کبی ارباب
بحث و نظر دخی قلم و لسان ایله جدال و محاورهدن خالی اولمدیلر
انجق بو مقوله لر موردده بحث جائزدر کل ظن ایلین ضعیف
و احمق بحثنه قارشمیوب کرک و الا جلسه محاورهده لکدر کوب
قیل و قال آنی پایمال ایدر بوندن صکره مقصوده شروع ایدهلم
اولا حضرت فخر عالم صلی الله علیه و سلم تاریخ اسکندرینک
سکز یوز سکسن برنجی سنهسنده و تاریخ میلاد عیسی علیه السلامک
بشیوز یتمش سکزنجی ییلنده دنیایه کلوب پدرلری عبد الله
بن عبد المطلب مکهدن کاروان ایله غزهیه کیدوب دونشنده مدینه
منورهده بر روایتده مکه ایله مدینه آراسنده ابواده وفات
ایتدی عمری یکرمی بش یاخود اون سکز سال ایدی زمان وفاتنده
اقوال واردر اکثر مورخین قتنده حضرت دخی طوغمامش ایدی
اولاسنده دنیایه کلدی بعضیلر ایکی آیدن یکرمی سکز آیه
وارنجه برقاچ قول نقل و روایت ایدرلر نهایتی ایکی یاشنده
اولور والدهلری آمنه بنت وهب بن عبد مناف قدر زوجی عبد اللهدن

صکره

صکره قالوب ولادت حضرتنک دردنجی یاخود التنجی سنهسنده
ابواده وفات ایلدی و بونلرک زمانی زمان جاهلیت و عالم فترت ایدی
حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و سلم قرق یاشنده مبعوث
اولدیلر زمان دعوت ایله انلرک وفاتی آراسنده اقل مرتبه
او توز سنهدن زیاده اولدوغی تواتر ایله ثبوت بولدی
بوندن صکره ارباب جدلک بو خصوصده ایتدکلری
بحث مآلنی برقاچ سوال و جوابده ذکر ایدهلم سوال
انبیانک والدینی و اولادی مؤمن اولمق لازممیدر جواب
لازم دکلدر حضرت ابراهیم علیه السلامک پدری آزر که اهل تاریخ
قتنده براسمی دخی تارخدر حضرت نوح علیه السلامک اوغلی کنعان
اهل ایماندن دکل ایدوکی نظم کریمده مسطور و منصوص
اولدوغندن قطع نظر لزوم دعواسن ایدن انبیا حقنده
جائزات و واجبات و مستحیلات ندر بیلمک لازم کلور بلدوکندن
صکره لزوم ادعاسی مکابرهدر مسموع اولماز بوجهلهدن صکره
حق جل و علانک یخرج الحی من المیت و یخرج المیت من الحی
بیوردوغی معنی بو مادهده وجه ابلغ اوزره ثابت اولوب
قدرت تامهسنی اظهار و حکمت بالغهسنی اصدار ایتمش اولور
و بونده امر نبوت صرف عطیه الهیه اولمغله اختصاص لازم کلوب
حسب و نسب مداخلهسی شائبهسنه مجال قالماز و بو
خصوص بر مصلحت عظیمهدرکه خلافنی اثباتده ملاحظه
اولنان مصلحت بونک یانندهشی دکلدر سوال قبل

البعثة عالم فترتده وفات ایدنلرك حالی نیجه اولور جواب
انلر حقنده ائمه اختلاف ایلدیلر متکلمین دن اشاعره واصولیوندن
شافعیه وما کنا معذبین حتی نبعث رسولا ایتیله
استدلال ایدوب انلر معذورلردر معذب اولمازدیدیلر
ماتریدیه وحنفیه نظر واستدلال ایله توحید باری ممکن ایکن
ترك اتدکلری ایچون معاقب اولوردیدیلر وبعض اخبارده وارد
اولدیکی وزمخشریده بوقاچ صنف اعتذار ایدر ذکر العذر
عند الله وعند کرام الناس مقبول مفهومنجه عذرلری
الله قتنده مقبول اولور اول محلده امتحان ایله سعیدی
شقیدن ایریلوب یعنی انلره امر اولنور که کوتورب نفسلرینی
جهنمه اتالر سعید اولنلر تردد اتمیوب نجاة بولورلر شقیلر
اقدام اتمیوب امری طوتمزلر مخالفت وعصیان ثابت اولور
جهنمه سوریلورلر سؤال فقه اکبر امام اعظم حضرتلرینك
دکلمیدر جواب اصحاب روایت امامدن روایت
اتدکلری کتب مناقب وروایتده ثابتدر جملهدن امام
ابو مطیع بلخی که یوز طقسان طقوزده وفات اتمشدر
طبقات حنفیهده امام اعظمدن فقه اکبری روایت ایلدی
دیو تصریح ایدر فقیر تقویم التواریخده مزبورده وفاتنده
اولان سهوا ابو مطیع بلخی صاحب فقه اکبری یازوب صکره
راوی تصحیح اتمشم لکن صاحب نسخه انتشار بولوب تغییرك
واعظلرندن بری کوروب مسئلۂ مذکورهده بر فرقه

متعصبلرینه

متعصبلرینه فقه اکبری انکار لازم کلوب قوی تمسك اولنمق
اوزره فقیردن تصحیح طلب ایلدکده اصل مصححده راوی
اولدوغنی وطبقاتدن محل نقلنی یازوب ویرمشیدم
اصحاب روایتدن غیری متقدمین ومتأخریندن نیجه افاضل
امام اعظم حضرتلرینکدر دیو شرح ایلدیلر جملهدن قدوة
الفضلا والکبرا الشیخ محمد بن بهاء الدین که طقوز یوز
اللی اوچده وفات اتمشدر اوتوز سنه عزلت
وعبادتدن صکره عقاید اسلامیهنك تجدیدی
ورواجنه باعث اولمق ایچون فقه اکبری شرح مراد ایدوب
ابن عمی پیر علی افندی که برکلی محمد افندی مرحومك
پدریدر بو بابده انلره مشورت اتدکده استحسان
وترغیب اتمکله بر شرح مفید معقول تحریر ایلدیکه آندن
بین العلما متداول ومقبولدر اما امامك دکلدر
دینلرك سوزی باطل تعصبدن ناشی تحرف ودلیلسز
دعویدر بعضی واهی قرائن کوسترلر نفیسنه شهادتی
مردود اولدوغنده شبهه یوقدر سؤال امام
اعظم حضرتلری فقه اکبرده یجوز ووالدا رسول الله
ماتا علی الکفر دیمشدر جواب شیخ بهاء الدین زاده دیمشدر
بو مسئله عقایدیه دیه درج اولدوغنك
سببی کفر حکمی نیه ابوین حقنده نقیله افراط ایتدیلر بو افراط
قواعد اسلامیهدن ظاهرا خروج اولدوغندن اونوتدی

انلر حقنده افراط واصول اسلامیه حقنده تفریط ایدنلری رد
ایچون اصول دینده قلوب فقه اکبرده درج ایلدی امام
فخر رازی تفسیر کبیرده ذکر ایتدیکی اوزره سلفده روافض
عترتده عصمت دعوی ایتدکلری کبی بو افراط دخی انلردن
صادر اولمشیدی صکره اهل سنتدن نیچه لر انلره تقلید
ایتدیلر **سوال** کفر حکمی ندر **جواب** کفر ایله ایمان ایکی امر
باطندر اکا الله تبارك وتعالی دن غیری کمسه مطلع اولمز
الا امارات ظاهره ایله بیلنور اما امارات ایسه کاه مدلولندن
تخلف ایدر مثلا منافق امارتله ظاهرده مؤمن حکم اولنور
اول اجلدن بر کسنه نك وفاتنده کفرینه وایماننه قطع وجزمه
مجال یوقدر مکر حقنده نص وارد اولمشوله زیرا نیچه مؤمن سوء خاتمه
مبتلا اولور کفر ایله کیدر ونیچه کافره حسن خاتمه نصیب اولنور
کفر وایمان حقیقی بومقوله قلبده مستور اولدقلری لکن
حکم شرعیده امارات وظاهر حال اعتبار اولنور بر کسنه
وفات ایتدکده ظاهر حالی ایمان ایسه احکام ایمان اجرا اولنور
اکا مؤمن حکمی دینلور واکر ظاهر حالی کفره دلالت ایدرسه احکام
کفر اجرا اولنور وکافر حکمی دینلور پس کفر ایله ایمان حقیقیات
وحکمیات اولوب انلرده تلازم یوقدر ابوین حقنده حکمی ایله
حکم مقرر لکن حقیقیه موجب یقین نص کرکدر نص ایسه وارد
اولمامشدر پس انلر حکمی منزله سنده قالورلر بو سیاق
شیخ بهاء الدین زاده مرحومکدر اما شیخ علی مقدسی کبی

علامهٔ مصر وفرید عصر در رساله سنده ایدر ما کان للنبی والذین
امنوا ان یستغفروا للمشرکین آیتنك سبب نزولنده مفسرلر
ایکی وجه ذکر ایتدیلر بری بو که بو آیة ابوین حقنده نازل اولمشدر
ومفسرین ومحدثیندن جمع کثیر ابن عباس رضی الله عنه حضرتلرندن
روایتله نقل ایتدکلری بو اثر مرتبه حسنه یه ایردی اول اجلدن امام
رازی ومتاخرین محققلردن غیریلر بو وجهی تقدیم ایتدیلر بعضیسی
ایچون سبب نزولده بونی یازدی وجه ثانی بو که ابو طالب حقنده
نازل اولمشدر جار الله علامه وغیری بو وجهی رد ایتدیلر لکن شیخ
عبد الله جمجما که شیخ عرب ایتدیلر ثقاتدن نقل ایله روایات
مختلفه ثابته اولسه ممکن اولدقده البته بینهما جمع اولنمق لازمدر
آیت کریمه بر شخص حقنده نزول ایتدیسه اجماع علما ایله معنا عامدر عبرت
عموم لفظدر خصوص سببه دکل پس لفظ مشرکین واولو القربی
عامدر ابا وامه وعمه وغیریه شامل اولوردی بو جمع ایلدی
شیخ علی مقدسی لکن احیا وایمان ابوین حقنده روایات اولنان
حدیثك صدقی زعم ایلینه بو آیتك عدم صدقی لازم کلور نسخ
انشا واحکامده خصایصدندر اخبارده جائز دکلدر دیو سبب
نزول حکمی ایله حدیث احیانك عدم صدقنه حکم ایلدی صاحب
ملتقی وغیری دخی بو مسلکه کیتدیلر **سوال** بو بابده مخالفت
ایدنلر نیچون ایلدیلر **جواب** امام قرطبی تذکره ده نقل اقوال
ایلیوب بعضی محدثلرك تحقیق وجمع وتوفیق سمتیله تقیدلری
بو عنیدی سیوطی کبی مجرد نقل اولنان روایتلر ظاهرینی

یازدیلر انلرك رساله‌لری تحقیقدن خالی نقل وتقلیده مبنی اولدی
کیمی دعوی افراط وتعصب ایدر یابندن اولوب یازدوغی رساله‌یه تعدی
وسویلدوکی سوزی قولدغی اشده منبی طریق نظردن خارج وسمت
صوابدن دور مغلطه ایراد ایلدی واهلی قتنده حیز اعتباردن واعتقاددن
دور ومهجور اولدی نیجه‌سی دخی حسن ظننه ورعایت ادبه بناءً
برایکی واهی سوزلر نقل ایلیوب تحقیق مراد اتدی مرحوم کمال پاشا
زاده افندی کبی جمله‌سنك ملاحظه‌سنه کوره اثرلری فیجه‌دن
خالی اولدی **سؤال** بوبابده اولمق لایق ندر **جواب**
خواص علمادن خلافك اصلنی بیلوب تحقیقه قادر اولنلر
اولمق لایق ندر بیلورلر ونیجه‌سی ستر ایسه اولیه دیوب
مقتضای حاللرینه کوره حرکت ایدرلر اما عوام مؤمنینه لازم
اولان بودرکه بو بابدن دم اورمیوب سوز سویلمیه‌لر وحسن ظن
اوزره واهی روایتلره کوره ابوینی مؤمن اولمق اوزره اولور دیلر
ترك ادب ایدوب کافر اسمنی اطلاق ایتمیه‌لر زیرا حاشا
بوسوزله اکر اهانت قصد اولنورسه عظیم خطادر ائمه
حنابله‌دن ابن قدامه مقنع نام کتابنده قرینه خارجیه ایله
مقارن اولورسه سب نبی حکمنی ویروب قتل اولنور دیمشدر
ایمدی انلره اولی بودرکه بو بحثدن امساك وتحاشی ایده‌لر
لکن سوزیمز عامه‌دندر خواصه دکل **بحث تاسع ایمان**
فرعون ذکرنده‌در فرعون لفظی مصر مملکتی ملوکنه اطلاق اولنور
لقبدر سلفده هر مصر پادشاهنه فرعون دیرلردی حضرت موسی

صلوات

صلوات الله علی نبینا وعلیه زماننده پادشاه اولان ظالمدرکه اهل
اسلام موسی خضری ولید تسمیه ایدرلر فرعون موسی دیمکله سائرندن
ممتاز اولور فراعنه‌دن اوچی بر روایتده یدیسی ظالم وجبار اولوب
انلرك بیوکی واخری فرعون موسی ایدی قصه‌سی سیر وتواریخده
مشهور ومسطوردر بنی اسرائیله جور وستم اوزره اولمغله
یهود بارآسنده شقا ایله شهرت بولمشیدی ملت اسلامیه‌ده
دخی کذلك دعوای الوهیت وجبروت ایله مشهور اولوب
مقام ذم وعتو وفسادده لازم کلسه فرعون کبیدر دیمکله
ضرب مثل ایدرلر وجمله تفاسیر وتواریخده کفر وضلال اوزره
باتدیغی جمهور اولدی طرفنه ذاهب اولمشیدی شیخ محی الدین بن
عربی حضرتلری کندی کشفی ووجدانی اوزره فصوص نام کتابنده
قصص بوسویده فرعونك ایماننی ونجاتنی یازوب دعواسنه
نظم کتیردی قال فرعون آمنت انه لا اله الا الذی آمنت به
بنو اسرائیل وانا من المسلمین فرعونك ایماننه نص صریحدر
وحالت غرق حالت احتضار کبی دکلدرکه ایمان یأس اوله
صکره الآن وقد عصیت قبل وکنت من المفسدین ایمانی
اولدیغی ایماننه تأخیر ایتدوکنه نوع عتابدر عدم قبولنه دلالتی یوقدر
یقدم قومه یوم القیمة فاوردهم النار عدم ایماننه اقتضا اتمز
الیوم ننجیك ببدنك لتکون لمن خلفك آیة اینجی نجاتنه نصدر
بوکون بدنکله سنی نجات ویررز ساحله القا ایتمکله ورده که دخی
آخرته نجات ویررز تاکه سنك خلفکه اولان قومه‌سن نیم

قدر عنایت عظیمه اولمسون وبرکسه رحمتدن نا امید اولمیه دیو
سوق کلام ایدلکدن صکره والمرفیها الی الله لما استقر
فی نفوس عامة الخلق من شقائه وما لهم نص فی ذلك یستندون
الیه دیمشلردر شارح فصوص ایدر شیخ وارث کامل محمدیدر
ودوئیت کاملین نصوص حقیقت حالدن اطلاع عندن صکره
استدلال صورتنده ایراد ایدرلر ارباب نظر واستدلال ایسه
نصوص ودلائل ایله تحصیل علم ایدرلر ومدعالری اوزره نصوص
ایراد ایدرلر پس ایراد نصوص واستدلال صورتنده واحده المغلطه
وارث کاملی مجتهد ومستدل ظن ایدرلر اول اجلدن شارح ملک
کبی شیخ مأموردر ومعذوردر دیو شرح ایلیوب بعض علما بو محلده دسیسه در بونی
ادخال اتمشلردر دیو افترا ایتدیلر بالجمله خلق بو بابده شیخه دخل
وتعرض قیلمنه دوشوب موده وزنبور کبی باشنه اوشدیلر لکن
شیخ دیدیکی کبی قطع یقین افاده ایدر برنسنه بولهمادیلر انجق
بین الامم مشهور اولان شقایه بناء یازدیلر وجزم ایدیلر شیخ فصوصده
کندی کشفی مقتضاسنی یازوب طریق واستدلال محققلردن
علامه جلال الدین دوانی دخی بو بابده مستقل رساله یازوب قواعد
اصول اوزره نصوصدن استدلال ایله شیخک مدعاسنی اثبات
ایلدیکی کبی رد کبی قبول ایلیوب بو زمانه کلنجه سوز بندی تتمه
بحث بوده که بونک کبی دعوالرده طریق نظر ایله طریق تصفیه
اراسی اولوزن اولنمق کرکدر طریق نظر ادله عقلیه ونقلیه ایله
استدلاله مبنیدر طریق تصفیه ریاضت وسلوک ایله

کشف

کشف وشهوده مبنیدر ایکسینک کره باشقه اصطلاحلری
وارددر بحثک اصلی بر طریق قاعده سی اوزره بنا اولنوب
سوال وجوابده طریق اخر قاعده سی واصطلاحی طرفنه
نظر والتفات اولنمق کرک تا که خلط مسائل وتشویش
دلائل لازم کلمیه جمله بونک امثالی بحثلرده مبداء نزاع وجدال
ومنشاء قیل وقال بو مادهدر نظر واستدلال اصحابی
کندی قانونلری اوزره طریق تصفیه اربابنه دخل اعتراض
ایدرلر انلرک طریقی ایسه نظر استدلال دکل وجدانیدر مبنی
واصطلاحلری حکمت اشراقدن مأخوذ باشقه اصطلاحدر کشف
وجدان شرعاً دلیل اولوب طریق نظرده دعوی اثبات
ایلمسه ده کندیلرینه حجت اولور اولیاء اللهک کشف
والهامی کندولره حجت اولوب طریق نظرده بله مسلمدر
موجبی ایله عمل ایدرلر امدی طریق تصفیه قواعدی
اوزره سوق اولنان دلیل ودعوایه طریق نظر
قاعده سیله اعتراض اولنماز اولنورسه کیرو اول
طریق قاعده سیله واصطلاحیله اولنمق کرکدر
بو بابده معترضلر جمله طریق نظر واستدلال ایله اعتراض
ایدرلر انلرکیچون وارد ومسموع اولماز مع هذا بو مادهده
نصوص دعوای شیخی اثبات ایدر نتکه جلال الدین
طریق قاعده سی اوزره استدلال ایلمشدر بو مرتبه
معلوم اولدقدن صکره برکسه بو بابده نزاع ایدرسه

بحث على موت فرعون كافر
كتاب ابن حجر صحـ ٣١١
وا لكر ١٤٧
وشرح طريقة محمديه ثالث

احمق دکلمیدر کوبا کہ حق تعالی رحمتی خلقندن منع وصدیغ ایلدر
فرعونک ایمانندن اکا نہ ضرر و کفرندن نہ فائدہ حاصل اولور
هله یہودیلر بو دعوایی استہلہ انتقاو ایجون وجهی وار زیرا
انلرک آبا و اجدادی فرعوندن چوق ستم کورمشلر اقا غیری
ملت اصحابی انلرہ تابع اولمنک وجهی یوقدر اندی طلبهٔ علوم
قوابلنه اولمیبورکه بو بابده فرعونه موفر دیمزلر سده دیلره
حضوصا شیخہ دخل و تعرض دہ اولمیالر حظا و سطدن
جمیلر **بحث عاشر** شیخ محیی الدین بن عربی شاننده واقع
اولان اختلاف بحثیدر بو بحثی دورت کلمه ایله ادا ایده رز
کلمهٔ اولی شیخک ترجمه سی یعنی تاریخیدر شیخ مزبور محیی
الدین محمد بن علی بن محمد بن عربی الطائی الحاتمی اوندلسی المرسی
المالکیدر اندلسده اق دکز کنارنده مرسیه نام شهرده
بشیوز التمش رمضاننک یکرمی یدنجی کوننده دنیایه کلوب
دمشق شامده صالحیه نام ناحیه ده التیوز اوتوز سکز
ربیع آخرینک یکرمی ایکنجی کونی وفات ایتدی سنی
یتمش سکز ییل اولور مغرب دیارلرینی کزوب تحصیل علوم
وتکمیل منطوق ومفهوم ایدوب سلوک مجاهده ایله
مراتب عالیه یه نائل اولدی حجازه کلوب حرمین شریفینده
نیجه مدت اقامتدن صکره شامه واروب وفات ایدنجه انده
قالدی کثرت تألیف وقوت قدسیه ایله مشهور
اولوب شیخ اکبر لقبی ایله اشتهار بولمشیدی التیوز قدر

کتاب و رسائل تألیفنه موفق اولوب وشهودی مقتضیٰ سیخه
وحدت وجود مطلق مسلکنی اختیار ایدوب فصوص و فتوحات
امثالی کتابلرده وارد اولان مسلک اصطلاحات شیخ اوزره قلمه
کتردی و علوم غریبه دن علم حروفده جفر کبیر و مفتاح جفری
تألیف و تحریر ایدوب بالکلیه اهل عصری اوزرینه تفوق
و تفرد ایتمشیدی مشایخ کبارندن و شیخ صدر الدین
قونوی کبی افرادی کلوب کندودن تلمذ ایلدیلر و اکثر آثارنده
جمال معنی جلالی اوزره راجح و غالب اولمغله صکره کلنلرک
قیل وقالنه مؤدی اولوب شاننده خلق اختلاف ایدوب ایکی
کلمهٔ ثانیه شیخی رد ایدنلرده در شیخ انتقالندن
صکره طریق تصفیه اصحابندن بعضیلری طریق نظر اصحابی
اکثری شیخک وحدت وجود اصلنه بناءً طریق تصفیه اصطلاحی
اوزره یازدوغی کتابلره طریق نظر کوزیله باقوب انکار ایلدیلر
و انکارلرینی وجهه کل ایلدی زیرا طریق نظر قانوننه کوره منکر
کورینوردی اولاجلدن بونلرک کیمی قول ایلیوب انکار ایله اکتفا
ایتدی رد ایله مقید اولمدی کیمی دخی انکارده مبالغه و اصرار
ایدوب ردلر یازدی و هجولر ایله شیخی اکفار ایلدی حتی بر فرقه
متعصبلر شیخ اکبری شیخ اکفره تحریف ایتدیلر لکن بحث سابقده
ذکر اولندوغی اوزره نزاع و جدال اصل فاسد اوزره بنا
اولنمغله عند التحقیق انلرک تحاملی و اکفاری صریح باب

وطنین ذباب منزله‌سنده کورندی اهل انصاف اعتبار
والتفاتدن دوشوب دکلمدیلر ایجق بیمنی سیاددن فرق ایتمز
کمسنه‌لر انلرك یا یغراسنه الداتوب اوزرلرینه اودنزه دکل ایکن
سوء ظن ایله نتیجه وبالده کیردیلر البادی اظلم فحواسی نتیجه
باعث اولنلر دخی زیاده وبال دنیوی سنه کوردیلر ایجق
کندی طریقی قانونی اوزره مخالف کوروب انکار خفیف
ایله قناعت ایدنلر فننك وظیفه‌سنی ادا ایلیوب وباله
کیرمدی بلکه مثاب اولدی **کلمهٔ ثالثه** شیخی قبول
ایدنلرده در طریق تصفیه اربابنك اکثری وطریق نظر
اربابندن برفرقه که شیخ کلامنك منشائی واصلی ندر بلدیلر
یاخود ظاهر حالنه نظر ایله حسن ظن ایدوب اصلا انکار
ایلمدیلر وجمله سوزلرین قبول ایلدیلر حتی بو فرقه‌دن کیمی
شیخ خاتم الاولیا ووارث خلافت محمدیه در دیدی
طعن وتشنیع اربابنه رد یازوب تشفیه ایلدی
ایکی طرف دخی افراط وتفریطدن خالی اولمدیلر اما
وحدت وجود مسئله‌سنده شیخدن صکره کلان اکثر
مشایخ صوفیه شیخه تابع اولدیلر ونظر وتصفیه طریقنی
بینینی جمع ایدنلردن محقق سامی مولانا جامی بو مسئله‌یی
بر رساله‌ده مفصل ومشروح تحریر وبیان ایلمشدر
مراد ایدنلر انکا مطالعه ایده‌لر **کلمهٔ رابعه** شیخ
حقنده توقف ایدنلرده در ذکر اولنان ایکی طریق

اصحابندن

اصحابندن برفرقه شیخ شاننده توقف ایدوب کتابلرینه باقمدیلر رد
قبول ایله مقید اولمیوب کشاکش وورطه‌سندن اوغرامادن توقف
کنارنده طوردیلر سلامت انده در دیدیلر وبونلر اصابت
ایلیوب صدر کوردیلر نفسنده صدر الدین قونوی حضرتلری
وصیتنامه‌سنده مستفاد اولان دخی بودر زیرا انلر
بزدن صکره شیخك وبزم کتابلریمزدن هرکس استفاده ایده‌مز
ایلیه زیرا اکثر ناسدن اول باب مسدود در دیو جمله وصایاسندن
قلمشلردر امدی طالب حق کرکدر که انصاف ایلیه اکر غوامض
کلمات مشایخی فهم مرتبه‌سنده دکل ایسه اول مقامدن دم اورمیوب
کندو بی‌شك وشبهه دخل وتعرض وورطه‌لرینه دوشورمیه
شیخ حقنده حسن ظن اولیجق امد یکی تقدیرده سوء ظن
مسلکنه کتمیه عامهٔ مؤمنین حالنه لایق اولان بودر حق
تعالی حسن ظنه موفق ایلیه **بحث حادی عشر لعن یزید
بحثی در** بو دخی معرکه آرا وسائر ابحاثدن قدیمدر بنی
امیه وآل عباس وسنی وشیعی بیننده سائر ودائر اولوب
اول زماندن برو سوز بو بحثدر اصلی بودر که حضرت فخر عالم
صلی الله علیه وسلم بعثتی ایله دولت اسلامیه ظهور
ایدوب دین مبین امورینی تمشیت طرح اساس وآیین
دولت اقتضا ایتمکله جناب شریفلری زمان سعادتلرنده
نبوت ایله سلطنت بینینی جامع اولدیلر الخلافة بعدی
ثلثون سنة بیوردقلری اوزره اوتوز سنه خلفاء راشدین

اجراء احکام دینه ایلیوب مدت خلافت تمامندنصکره
عزتکوز ملوکاً عضوضاً محوا سنجه دولت طالبلری
حکم غالبک قضیه‌سیله عمل ایدوب حرکته کلدیلر غرض بللی
صوریا بعض امر دینه متعلق دعوالره یاپشوب اوله‌بهانه
ایله حضرت عثمان رضی الله عنه عصرلرنده نیجه نزاعلر و جنکلر
اولوب متغلبین درشامده بنی امیه دولتی ظهور ایلدی
اهل اسلام آراسنده اختلاف دوشوب فرقه فرقه
اولدیلر بنی امیه و هاشم آراسنده نزاع اوزره قالوب
حضرت حسن خلافت دعواسندن فراغت ایدیجک
دولت بنی امیه‌ده قرار ایلدی لکن بو وضع بنی هاشم طرفنه
غایت کران کلوب هرکاه اولدی هضم مشکل اولمغله
حضرت امام حسین مدینهٔ منوره‌دن قالدروب
دولتی انتزاع مصلحتی ایچون عراق عربه کتوردیلر بنی امیه
طرفی آکاه اولدقده اعوان و انصاری بهرحال عادت
اوزره مدافعه‌یه قائم اولدیلر و کربلا وقعه‌سی ظهور
ایدوب اول اراده امام حسین و اتباعی شهید اولدیلر
وقعهٔ مذکوره هجرتک التمش برنجی یلنده اولوب اول
زمان شامده یزید پادشاه ایدی بوخصوص بنی هاشمه
داغ درون اولوب سیفله انتقام قابل اولمیجق
لسانله یزیده و اتباعنه شتم و لعنه باشلیوب انکله تشفی
غیظ ایدرلردی شیعیلر آراسنده بو ماتم و لعن اول

زماندن

زماندن عادت قالوب کیدرک سنیلره دخی سرایت ایلدی
یوز اوتوز ایکی سنه‌ده بنی هاشمدن آل عباس ظهور ایدوب
بنی امیه استیصال اولندقده سب و لعن آرتوب
شیعیلردن نیجه‌سی مذهب رفضه طالب اولوب حاشا ثم
حاشا سب شیخین ایتمکه باشلدیلر حضرت علی و اولاد علی
رضی الله عنهم حقنده خوارج تفریط ایتدیکی کبی روافض
افراط ایتدیلر آل عباس عصرنده اهل سنت علماسی
ایله علماء شیعه بیننده بو بابده نیجه قیل و قال اولدی
عقاید اسلامیه یازیلوب اصول دین کتابلری تدوین
اولنوب اصحاب کرام حقنده عامهٔ اهل اسلامه واجب
اولان اهل سنت اعتقادنی بویله بیان ایتدیلرکه
عموما اوزره صحابه خیر ایله ذکر اولنه وشجرة متعلق کلام
انلر حقنده لسانه کلمیه و جمله‌سنه حسن ظن اولنوب
آرالرنده واقع اولان نزاع و جدال خصوصنده دینلکه
انلر جمله مجتهدلردر خطا ایلمک جائزدر اصابت ایدرسه
ایکی اجر خطا ایدرسه بر اجر واردر عند الله جمله‌سی مثاب
و مأجوردرلر و حضرت علی و معاویه رضی الله تعالی عنهما
خصوصنده دینلکه معاویه اجتهادده خطا ایتدی
حق حضرت علی کرم الله وجهه طرفنده ایدی اما یزید خصوصنده
اختلاف ایتدیلر زیرا صحابه‌دن اولمیوب یکرمی بش
سنه سنده طوغوب التمش درتده وفات ایتدی

جمهور علماء شیعه غرض سابقه بناءً مزبور حقنده لعنی
تجویز ایلدیلر بعض اهل سنت علماسی دخی یزید فاسق و کافردر
کفرینه بعض شعری دلالت ایدر دیو آنلر تابع فقهاء شافعیه دن
لبشیوز دوز یدنده وفات ایدن ابو الحسن علی بن محمد کیا هراسی
و متأخرین دن سعد الدین تفتازانی کبی اما اکثر اهل سنت
تجویز ایتمدیلر امام غزالی عدم جوازینه مفصل فتوی
ویروب منع ایلدی کافره و شیطانه بر کره لعن ایتمک
اولمدر دیدی و امام سراج الدین علی بن عثمان اوسی دخی
اصول دین ده نظم ایلدوکی یقول العبد قصیده سنده
ولم یلعن یزیدًا بعد موت دیدی بونلردن صکره خلق آراسنده
وعوز کبی سوء ظن و شقا ملاحظه سی رسوخ بولوب
برلشدی قالدی و مقام شتم و ذمده یزید لفظی ضرب مثل
و مستعمل اولوب غرض اصلیدن قطع نظر مجرد تقلید محضله
لا لحب علی و لا لبغض معاویه رضی الله عنهما اکثری
خلق لعن ایدر اولدیلر امام غزالی سوزی قولاقلرینه
کیردی یقول العبد تجنیهن ایشتدیلر حتی برزمانده
مقوله سی اشخاص معاویه یه بیله لعن ایدوب مانع کلدیلر
انلر بو بابده نزاع بی معنیدر زیرا اصلی باطل تعصبیله خود
جهلله تقلیده مبنیدر نهایت طالب حق اوسط اولوب
کسنه غرض اهل سنت علماسی مسلکنی اختیار ایدوب
امام غزالی فتواسیله عامل اولوب بیک یلدن برو کچن

معنایه

معنایه قارشوب بیهوده حماقت ایلمز بور فتوی وفیات
ابن خلکانده حرف عین ده کیا هراسی ترجمه سنده مسطوردر

بحث ثانی عشر بدعت بحثیدر

بدعت اولدر که امور دینیه ده قرون ثلثه دن صدر ثانیده یاخود
دخی صکره ظهور ایلیه حضرت پیغمبر علیه الصلوة والسلام و اصحاب
کرام رضی الله عنهم زماننده اولمیوب سنت قولیه و فعلیه
و تقریریه دن بری ایله اکا اشارت اولنمیه و حقنده اثار دخی
بولنمیه بو مقوله ایکی قسمدر برینه بدعت حسنه دیرلر اول
زمانلرده اولمیوب صکره اقتضا حسبیله ائمه دین تجویز
ایتدکلریدر مناره زیناسی و تألیف کتب کبی بر قسمی دخی
بدعت سیئه در اعتقادیاتده اهل سنتدن غیری فرق
ضاله نک عقایدی کبی عملیاتده خلقک ذی زعمجه عادتلر اختراع
ایتمک کبی بونلرک هر برینک احکامی کتب شرعیه ده مفصل
و مشروح یازلمشلردر بز آنلری بیاندن صرف نظر ایدوب ذکرینی
اتی ذکر ایدرز که بو جمله بدعتلر بین الناس عرف و عادت مثابه سنده
بر بدعته قومق ارا سنده یرلشوب قرار داده اولدقدن
صکره امر بالمعروف نهی عن المنکردر دیو خلقی منع ایدوب
اندن دوندرمک آرزو سنده اولمق عظیم حماقت و جهلدر
خلق مألوف و معتاد اولدوغی معنانی اکر سنت و اکر
بدعت ترک ایتمزلر مکر بر صاحب سیف جمله سنی قتل عام ایلیه
مثلا اعتقادده اولان بدعتلر انجو زیسنی پادشاهلری تیجه

جنكلر و قتاللر ایتدیلر و لمادی علما ائده اولان بدعتلر حقنده
دخی هر عصرده متشرع و متقی حاكملر و واعظلر نیجه ییللر نصب نفس
ایلیوب خلقی بر بدعتدن دوندرمه مدیلر ایمدی خلق عادتنی
ترك ایلمز هر بر ایسه الی ماشاء الله سوریلور كیدر
انجق منكر اهل اسلام نظامنی حمایه و شرایط و اركان
و احكام جمهور بیننده محافظه لازمدر و واعظلر دخی
عموما اوزره خلقی سنته ترغیب و بدعتدن تحذیر بابنده
رفقله وعظ و نصیحت ایله اكتفا ایدیجك اوزرلرینه
لازم اولان وظیفه‌یی ادا ایتمش اولورلر طوتمق خلقه قالور
كوجله طوتدرمق اولماز و بالجمله بو بابده تعمق و تدقیق
مفید دكلدر زیرا صدر اولدن صكره كلن عصرلرده هر
عصرك خلقی حالنی سنته تطبیق و تدقیق استه‌لر فتح بعید
بولنور انصاف ایدروب هر كس نفسنی یوقلسه سنته اتباعله
اصلا مناسبت بولنماز اكثر ازماننده صادر اولان افعال
و اقوال بر وجهله بدعتدن سالم دكلدر امدی جمال و كرم
صاحبی حضرت شفیع الامم متوقعدر كه بو ضعیف
بیچاره انشك كثرت بدعت جامعه باقیوب عفو موعود اولدقلری
خصلتی باعث شفاعت و سبب مغفرت اوله و الا كمال
مرتبه سنته رعایت و اتباع تكلیفا اولنورسه حال مشكلدر
الله تعالی حضرتی عنایت ایلیه **بحث ثالث عشر**
زیارة قبور بحثی در امم سالفه مقابر زیارتنه اهتمام و رعایت

ایدر

ایدرلردی بر روایتده عبادت اصنامك مبداء و منشاءی
بو اولدی اسلام ظهورنده بر زمان حضرت فخر عالم صلی
الله علیه و سلم بو محذوردن ایچون مطلق زیارة قبوردن منع
بیورمشلردی صكره كرو تجویز ایدوب كنت نهیتكم عن زیارة
القبور الا فزوروها بیوردیلر پس زیارة قبور و موتایه دعا
مشروع اولدی نهایت صدد استمداده در بو خصوصده
علماء اسلام اختلاف ایتدیلر بعض مشایخ اذا تحیرتم فی الامور
فاستعینوا من اصحاب القبور دیو استعانت و استمدادی
تجویز ایلدی دیدیكه روحك بدنه تعلقی جهتندن قبرلرده دخی
علاقه‌سی اكسك دكلدر كبار قبورنده اثر روحانیت
واردر سائر یرده اولان توجهدن عادتا اول یرده روحانیات
ایله توسل اولدر كورلمزمی كه مشایخ نقشبندیه كبارندن
بعضی بعضینك قبرینه ملازمت و روحانیتندن اخذ و تلقی
طریقت ایتمشلردر اما اكثر اهل شرع استمداد و استعانت
تجویزی عوامه ارخای عنان اولور سلفده اصنامه عبادت
بو معنادن ظهور و نشأت ایلدی اولا انبیا و اولیا ارواحیله
توسل ایلدیلر كیدرك صورتلر یاپوب هؤلاء شفعاؤنا
عند الله دیو طبدیلر عبده قبور دخی بو معنا ایچون
قبرلرده معتكف اولوب عبادت ایدرلر دیو مطلقا استمدادی
منع ایتدیلر و بو معنا شوكدر كورلمزمی كه حضرت ابراهیم علیه السلام
نار نمروده القا اولنوركن جبریل امین كلوب حاجتك

هذه رسالة کتبها وصنفها حضرت المولی عبد الرحمن

وارمیدر دیدکده اما الیك فلا دیو جواب ویردی
دیمکدر سؤال ایله دیجك علمه بحالی حسبی عن سؤالی
دیمکله عرض احتیاج ودعا ایلمدی امدی بو خصوصده خلقه
توحید قاعده سنی تعلیم اولدی کرکدرکه خلق حقدن غیریدن
استمداد و توسل ایلمیه لر وابتغوا الیه الوسیلة مراد
طاعات واعمال صالحاتدر دیدیلر حتی بو رمزه دن ابن تیمیه افراط
ایدوب حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم قبر شریفنی بیله
زیارتدن منع ایلدی حضرت عمر رضی الله عنه قبر نبی ایله
استسقاده توسل ایتمیوب حضرت عباس رض کوندردی
انلر ایله توسل اتدکاری احیا ایله توسل اولدوغنه دلیلدر
دیدی بو بابده وبرقاج خصوصده مزبورك افراطی باعث
اولوب مصر وشامده علما باشنه اوشوب بحثلر ومصر
پادشاهی حضورنده دعوالر ایلدیلر خلق ایکی فرقه اولوب
طرفیندن نیچه رساله لر یازدیلر ابن کثیر وابن قیم انك
شاکردلری ایدی تالیفلرنده بو بحثلردن استباع ایتدیلر
مخالفلری ابن تیمیه یی اکفار ایدوب بالاخره حبسه قودیلر
یدی یوز یکرمی سکزده حبسده وفات ایلدی پس بحث
زیارت متنازع فیها اولوب ایکی فرقه یه محاکمه لازم کلدی
محاکمده حال اوسط اختیار اولنوب دینلورکه ارواحك
ابدانده وقبورده تعلقی دقایقی بلنوب متأثر اولدقده وسائر
امکنه دن زائده اتدیکی توجه ودعاسنده فرق بولدقده شروط

و

وقبورده توسل ایدرنتیکه بعض مشایخ ایتمشلردر وانلرك
توسلی شرك دکلدر توحیدده دخی مراتب واردر حضرت ابرهیم
علیه السلامك توحیدی توحید صرف ایدی تبتل الی الله بشر ایشره
ایدنلر وسیله یه نظر ایلمز اکثر قوت قدسیه اربابی
اولیه اما اشاغی مرتبه لر اصحابی جلب ودفعده روحانیات
وجسمانیات ایله تسبب وتوسل ایدرلر وسیله یه عبادت
قصدی اولمیجق ترك لازم کلمز لکن وسط الحال اولنلره
لازم اولان بودرکه زیارته واردقلرنده رضاء الله ایچون
سورهٔ فاتحه یی تشریفنا اوقیوب ثوابنی مزار صاحبی روحنه
باغشلوق ایله اکتفا ایلیوب برغیری فکرده اولمیه لر قبری
اوپمیه لر یاپشمیه لر وزیارت روضهٔ مطهرهٔ سید الانام
علیه الصلوة والسلام میسر اولورسه مناسکلرده یازیلان
آداب اوزره مواجههٔ شریفه ده الفا وسنوروب طوره
کوکلدن توجه تام ودعا ایلیه شبکه یه یاپشوب یا اوپمکله
ادبسزلك ایلمیه آداب شریعت مطهره بودر غیری کونه
حرکت جهلتسزلکه دلالت ایدر دیدیلر اولی بودرکه
بو مقوله محذورلره اوغرامیه برکسه اولا اصل اشلره
ارواحه تقرب ایدر صاغیه بو طریقله ایکی طرفك افراط
وتفریطنه اعتدال کلوب نه خلق مطلقا زیارتدن منع
اولنور نه قبردن استمداد واعانته مطلقا اجازت
عوامه ارخاء عنان بولنور اما قالدیکه بین الناس

مزارلرده چراغلر وضع اولنوب نسوان واطفال وعقول
ضعیفه اصحابی رجال واروب مقبره یه یوزین کوزین
سورمکی چراق یاغیله یاغلمغی عادت اتمشلردر وراغت
اتمزلر ومقبره یی تجلیل ایده رک دخی انکله کچنورلر واول بابده
انلرله نزاع وجدال اچماقدر مفید اولماز بلکه ذکر اولنان قالماز
قبوردن غیری یوللرده بعضی اولو اغاجلره ایلکلر بغلیوب
بعض احجاره اعتبار ایدنلر بهایم معقوله سیدر حهمانی
مدار اولندن غیری واسلامده حجر الاسوددن غیری
حجر وشجره تعظیم وتکریم اولنمق یوقدر انده نیجه حکمت
واردر **بحث رابع عشر** رغایب وبرات
وقدر نمازلریدر معلومدر اولاکه مطلق صلوة نافلهده
برایکی نوع نمازدن غیری نافلهیی علی سبیل التداعی
جماعتله قلمق مکروه دردیو فقها کتب معتبرهده نقل وروایت
ایتدیلر لکن تاریخ هجرت نبویه دورت یوزه ایردکده قدس شریفده
رغایب نمازی ظهور ایدوب خلق رغبتله قلمغه باشلدیلر
صکره برات وقدر نمازلری جماعتله قلنمغه باشلنوب عادت
اولدی قالدی بعض علما بدعتدر وجماعتله نافله مکروه
دردیو انکار ایتدیلر مفید اولمیوب خلقده اصرار زیاده
اولدی استفتا اولندقده مشایخ اسلام کاه کاه منع
وکاه نذر ایدوب قلالر دیمکله فتوی ویروب عرف
وعادت قلنماسی جانبنده اولمغله شرعا عرفا اعتبار اولنوب

قرار

قرار ایلمش بدعتی ویا مکروهی منع ده فساد مقرر اولمغله
اهون شرین اختیار سنکوده فتوالر ویروب حکام دخی
منعی ایله مقید اولمیوب مقید اولدقلری تقدیرده خلق
ممنوع اولمیجقلرین بلوب اغماض ایتدیلر لکن بو خصوصده دخی
خلق تعصب ایدوب ایکی فرقه اولدیلر بر فرقه افراط ایدوب
قلنمسی بابنده تشدید وتغلیظ ایلدی بر فرقه تفریط ایدوب
البته قلنمق کرك دیدی ایکی طرف دخی اصابت اتمیوب
اعتدالدن خارج اولدی بو بابده **محاکمه** وحد اوسط
بودرکه قلنمق وقلنمامق برابر اوله بر آدم استرسه نذر ایله قله
استرسه خانه سنده یالکز نمازینی قله یاخود یالکوز
یالکز قلنور مسجده واره قلنلر اراسنده بولنورسه قله
جماعته مخالفت حماقتی ایدوب چیقوب کتمیه انده نذر ایله
یا نذرسز قلدوغی مخالفت صورتنده چیقوب کتمدن یاخود
اوتورمقدن یکدر اکر تعقل ایدرسه نهایت عرق تعصب
حرکته کلوب ظلمت کبر وکین بصر وبصیرتی تخیر بودر وحمیت
اعتدال واضح ایکن کورمزلنور افراط طرفنه کیدر
کندو زعمنجه کانه بر معقول ایش ایدر دردمندك خبری
یوقکه ورع بارد پنداری ایله تعزیره مستحق اولوب
مبغوض خلق ومردود حق اولمق جرمنه استعداد پیدا
ایدر هی ابله اول کیجه نمازی اوده قلسك اولمیه بازد
وضع ناهموار ایلیسك سنادن کلوب عمرکده جمله نمازینی

جماعتله مي قلدك ياخود مسجدده سائر اهل اسلام ايله اول
نمازلري قلمسك بر مكروه ارتكابي ايله كافرمي اولورسن مكر
سائر اقوال وافعالكزه كراهتدن سلامتي وار ده بلكه
احوالكزي انصافله شرعه تطبيق ايلسك چوغني مخالف بولورسن
مرحوم قاضي زاده افندي احياء علوم درسني اوقيدوب
بو درسده زانجق كندومزك ماهيتني وعجزني بيلمكي استفاده
ايدروز ديردي وقصور وكسوره اعتراف ايله انصاف
ايدردي امدي واعظ افنديلره لازمدركه اول نمازلر
زماننده بو محاكمه‌يي نقل ايده‌لر وعظلرينك وظيفه‌سي
بودر افراط وتفريط نقلي ايله خلقه دغدغه ويرورلر امت محمدك
اراسنده تفرقه دوشورميلر تدقيق وتغليظ يري
دكلدر عبادت صورتنده اولان عادتلري منع ايتمك
اولمدر زيرا اوصر واصراره باعث اولور بلكه
ترغيب انسه‌لر خلقه كسل كلور سائر فرايض وواجباتي
كيدرك ترك ايدرلردي كوردميسين كه بعض نمازلر اول
كيجه‌لرده مسجده طولر زيرا منع حرص افاده ايلمشدر

بحث خامس عشر مصافحه بحثيدر

مصافحه‌لر طوتوشمقدر اصالده بيعت وملاقاتده
سنتيدي اصحاب كرام رضوان الله تعالى عليهم بالاكرام
بربرينه ملاقي اولدقجه مصافحه ايدوب غفر الله لنا
ولكم ديرلردي وبو بابده نيجه احاديث شريفه روايت

اولنمشدر

اولنمشدر مراد ايدن امام نووي اذكارنده كوره يالكز بر فصل
مصافحه حديثلر ايلد صكره ملاقاتده مصافحه اولنماز اولدي
نمازلردن صكره اكثر دوملا جمعه نمازندن صكره ايدر
اولديلر بو خصوص دخي عادته وعرفه مبني بر بدعت اولمغله
بعض واعظلر سويليوب رافضيلر عادتيدر ديو خلقي منع
ايليجك استفتا اولندقده رافضيلر عادتي اولان
اوقات خمسه‌دن صكره ايتدكلري مصافحه‌در جمعه‌دن صكره
مخصوص دكلدر ديو فتوي ويرديلر زيرا قرارداده بدعتلرده
مهما امكن توجيه وصلاحه حمل اولنمدر بونده دخي براز قيل
وقال اولنمشيدي لكن اولمرتبه افراط وتفريط واقع
اولميوب خلقك برازي فارغ اولدي لكن اكثر عوام بينده
خصوصا عيدلرده امر واجب مقامنده اجرا اولنور
بو بابده دخي اعتدال بودركه جمعه كونلري جامعده كيتي
كندي اوقل شروع ايتميه اكر ياننده اولنوران شروع ايدرسه
نه چاره مصافحه ايليه زيرا ايتمديكي تقديرده اول آدم يا خجل
يا منكسر اولور البته بر حال بر انفعال كلور اولحين ده
بو بدعتي اشلمك بر مؤمنك خاطرني كسردن اهوندر بو دقيقه
دن صكره عادته بناء اول شروع ايلسه دخي عاصي ومجرم اولا
جق قدر نسنه يوق لو باشه عيدلرده اليسه ملاقات
زماني دكلدر لكن عيده تخصيص عرف وعادت
اولمغله ورا مي سنت دكلدر جمله احوال سنته اولاجوق كلهم

بحث سادس عشر انحنا بحثیدر

سلام معناسنده اکیلوب یا خود باشیله الیله اشارت ایلمك
دخی بدعتدر دیو نزاع اولنور سائر ملل و ادیانك اصحابندن
هر برینك بر کونه سلامی اولدیغی غیری اهل اسلامك
اصنافنك دخی مراتبنه کوره سلامی مختلف اولوب عرف و عادت
اولمشدر کرچه صدر اسلامده جمله نك تحیتی سلام ایله
ایدی لکن صکره ملوك اسلامیه دولتلری ظهور ایدوب هر دولتك
بر کونه عرف و عادتی اولوب هر نه قدر حضرت علیه الصلوة والسلام
واصحاب کرام زماننده کی کبی قالمامغی اطوار دولت و تباین دیار و عادت
اقتضا ایلدی انلر اراسنده سنت اولان امورك اکثری اونودیلوب
هر برینی اجرا و رعایت عادتلرینه مغایر اولمغله انجق روایت کتابلرنده
اسمی و رسمی قالدی کیدرك فرایض و واجباتده مسامحه اولنور اولدی
سلفده یکرمی ملل و ادیان دخی جمله بو بلیه دره عادت الله بونك
اوزرینه جاری اولدی کلمشدر هیچ بر پیغمبرك امتی اولمدی که نبیلرندن
صکره سنتی رعایتله اجرا ایده مدیلر عالم کون و فساده بر حال بر قرار
دکلدر پس حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم زمان
سعادتلرنده واذا حییتم بتحیة فحیوا باحسن منها او ردوها
مقتضاسنجه براو علیهم حضور شریفلرینه داخل اولسه السلام
علیکم دیر ایدی انلر دخی وعلیکم السلام ورحمة الله وبرکاته
دیو رد سلام ایدرلردی خلفاء راشدین عصرلرنده سائر اصحاب کرام
واهل اسلام بو منوال اوزره سلاملشورلردی صکره ملوك

اسلامیه دولتلرنده بعضی عادتلر ظهور ایتدی هر قومك
اراسنده بر نوع تحیت شایع اولوب یرلشدی قالدی حالا
دولت عثمانیه ده عادت مثلا پادشاهلر حضورنده سلام
یرینه یره وبرلر اکابر دیرز و دولت حضورنده خصوصا علما
رکوع و انحنی ایدرلر سائر اراذل ناس کیمی صباح الخیر
کیمی عشق اولسه دیو سلاملشورلر و نیجه سی دخی سنت
اوزره سلام ویررلر ایدی بو عادتلر سنته مخالفدر فراغت
ایلك دیو بونلرله نزاع و جدال ایتمك قتدر زیرا دفعاتله
ذکر اولندی بر قومك عرفنی تغییر مشکلدر دیو بو اصل
نسیان اولنرده خلقی کندی حالنه قویوب امر دین و دنیایه
ضرری عام و نظامه مخل معنالری کوره لر اقوالا ملوك حضورنده
وغیری یرده یره اوپمکله بعضی فقرا اکابری تحیة ایدر و بعضی
ورع خشك اصحابی تکفر اولدك ویزی و بال اولدرك دیو
عظیم انفعال کوستروب فقیری حجاب آتشنه یاقرلر کورنن
خبری وار نه و بالدن زیرا موجب کفر اولان سجده اعضاء سبعه
اوزرینه اوج کره سبحان الله دیجك قدر مخلوقه عبادت
نیتیله اولان سجده در سجدهٔ تحیة امم سالفه عصرلرنده
مشروع ایدی اسلامده منسوخ اولدی ظاهر بودر که
یره اوپر کمسه عبادت قصد ایلمیدیکی عضوی اوزرینه اول قدر
زمان طوروب سجده ایلمزکن و بال اندن لازم کلور الا انك
اولوب رکوع و انحنی و سائر الفاظ ایله و تحیتك انجق

سنته مخالفتی واردر اولمدیغی عرف وعادت ترك اولنمامق
عذریله معفودر زیرا برکسه بو کبی مجلسنه واروب سلام
ویرسا استخفافه حمل اولنمق ارالرنده عادتدر انکیچون
عرف وعادت ورسوم ادبنه رعایت ایدر کذلك
طالبلر استاد حضورینه واردقده رکوع وایکی
ایلرسه ده سکوت ایلیه زیرا فی زماننا سلام مساقوا
واقرانیه دیتهسنی اشعار اتدکندن غیری کبار
وصغار بیننده جاری اولان عادت ادبنه رعایت
ایتمش اولور وبوندن استادینك خاطرینه یر کلور
امدی امر بالمعروف نهی عن المنکر ایدن افندیلر بو دقایقی
بیلمك کرك خلقی مألوف اولدوغی معتادندن دوندرمکه عبث یره
سعی ایدوب تضییع اوقات اتمك کرك زیرا بر دفعه
سویلمك ایله قطع معذرت حاصل اولور تأثیر ایلمزسه
دخی زیاده سی کوزه لکمدر مفید اولماز **بحث سابع**
عشر امر بالمعروف ونهی عن المنکر بحثی در
اهل اسلام علماسی اختلاف ایدوب بعضیسی مطلق
واجبدر وکیمی مطلق واجب دکلدر دیدی اما حق بودر که
مأمور به ومنهی عنه تابع اوله واجب وحرامده واجب
ومکروه ومندوبده مندوب اوله اما سیف الدین
آمدی مرحوم ابکار افکارده وجوبنه التی قید ذکر ایدوب
علامه عضد الدین مواقفده وسید شریف جرجانی شرحنده

انلری

انلری ایراد وایکیسنی شرط اولمق اوزره سوق ایلدیلر **قید**
اول بودر که امر ومأمور مکلف وخطابه اهل اوله **قید**
ثانی امر ومأمور به معروف ومنهی عنه منکر اولدوغن
بله کندی عامل وعادل اولمق لازم دکل مثلا فاسق
مجلس فسقده کندی ایچرکن غیریلره ایچمك دیه زیرا کندی
ایچمك واجب ایچمك دیمك دخی واجب بر واجبی
ترکدن اوبر واجبی دخی ترك لازم کلمز واجبك ترکی
واجب اخر فعلی منافی دکلدر نهایت ایکیسنی دخی
بر ینه کتوردرسه عدالت بولنور تأثیر زیاده اولور
بو خصوص سائر شروط وقیود برنده اولدوغی تقدیرده
واجب اولور **قید ثالث** بودر که مأمور به واجب
ومنهی عنه حرام اوله والا امر ونهی واجب اولماز نتکه
ذکر اولندی **قید رابع** بودر که وجوبی قطعی اوله وجوب
صلوة وتحریم خمر کبی اکر مسائل اجتهادیه دن یعنی مختلف فیها
اولان مسائلدن اولورسه امر ونهی واجب اولماز **قید**
خامس کندیدن غیری آمر وناهی اولمیه اولورسه واجب کفایه در
هر ناحیه ده برکسه بولنورسه کفایت ایدر اما
برکسه بر منکر کورسه سائر شروط وقیود برنده اولسه
آخر واردر اولمدیو ترك ایلمز زیرا جائزکه غیری کمسه اکا
مطلع اولمیه **قید سادس** وشروط اقل بودر که امر
بالمعروف ونهی عن المنکر اولندوغی تقدیرده مأمورك

حصولی ومنهینك زوالی رجا اولنه یعنی خلق اصرار ایتمك
وفتنیه باعث اولمق طرفی غالب وراجح اولیه ایله اولمزسه واجب
اولماز مستحبدر قید سابع وشرط ثانی بودر که بحث وتجسس
اولمیه تفتیش وتفحص سر اولنه زیرا تجسس اظهار
فاحشه یه سعی وامدر حق تعالی کتاب کریمنده . ولا تجسسوا
والذین یحبون ان تشیع الفاحشة فی الذین آمنوا لهم
عذاب الیم بیوردی وحضرت رسول اکرم صلی الله علیه
وسلم حدیثنده . من تتبع عورة اخیه تتبع الله عورته
وبر حدیثنده دخی من ابتلی بشیء من هذه القاذورات
فلیستترها بستر الله تعالی فان من ابدی لنا صفحته اقمنا
علیه حد الله بیوردی وداب شریفلری منکراتی عدم تجسس
وستر ایلمك ولطف وکرم ایله معامله ایدی اشاعهٔ
فاحشه یه تعرضی سومزلردی ومنکر اظهار ایدنی کریمهم
کوروب ستر ایلك دیرلردی فاحشه یه متعلق امور دعوای شنیعه
ستری مشعر لعل وعسی ایله بیوررلردی اشته امر بالمعروف
نهی عن المنکر واجب اولمغه بومقدار شروط وقیود واردر
بونلرك بری بولنمسه واجب اولماز استحباب مقامنده
قالور فتنه احتمال اولنده بلکه ترك لازم اولور قلبندن
انکار کفایت ایدر بس امر بالمعروف ونهی عن المنکر
ایدرز دینلرك مدعاسی وسوزلری بو محله عرض اولندقده
نه شکل ایمش بیلینور حضرتك صلی الله تعالی علیه وسلم

امتیله

امتیله معامله سی لطف وکرم یوزندن ایکن آغزنده کلن
مدعیلر کذی ایندیکی مخالفت عینی کورمیوب جزئی بهانه ایله
امتك کیمنی اکفار وکیمنی تضلیل وکیمنی تفسیق ایدوب
اللهدن قورقمز وپیغمبردن اوتانمز خلقی تعصب ده دیدلند وشورده
تفرقه یه سبب اولورلر عوام شروط وقیودی بلمزلر هر بننده ده
امر بالمعروف ونهی عن المنکر واجبدر دیه نوب
بری بریله نزاع وجنگ ایدوب کورطاشلشتریکی اندکلری
باطل جدال کاهی قتاله مؤدی اولور اهل اسلامك
بری برلریله جنك وجدال اکثر بو خصوصه مبنیدر

بحث ثامن عشر ملت بحثنده

معلوم اوله که ملت ودین وشریعت معنالری بینلرنده اعتبار ایله
مغایرت وفرق وار ایسه ده مآلی اولو العزم انبیادن بر پیغمبرك
امتنه کتوردیکی معنالره راجع اولور فلان پیغمبرك ملتی
وشریعتی ودینی دیرلر جمله انبیا اصل توحیدده متفقلردر
اصولده اختلاف یوق اختلاف فروعده در پس
دین اسلام وملت اسلامیه اصولده واکثر فروعده دین
وملت ابرهیم علیه السلامه موافق اولمغله انلره اضافتله
مشهور اولدی عصرمزده اکابر علمادن بعض افاضل امت
محمددن بر کسه ملت ابرهیمدندر دیمك جائزمیدر دیو سؤال
اولندقده جائزدر کلدر دیو جواب ویروب بر مفصل
وبر مختصر رساله یازوب کتب اصول وتفاسیردن نقل

واستدلال ایله تحقیق بحث ایتدکدنصکره بعض مشایخ
دخی رساله یازوب زعمنجه رد ایلدی فقیر دخی
بومقامده اوچ مقاله ایراد ایدوب اولکیده باحث
فاضلک کلامی مآلی ایکنجیده شیخ مجیب سوزینک نتیجه‌سنی
ذکردنصکره اوچنجی مقالده محاکمه ایلدی مقالهٔ اولی
فاضل مزبور رساله‌سنده بو وجهله تحریر دعوی ایدرکه
کتب اصولده شرایع من قبلنا ده اوچ وجه واردر بری
مقدم کلن نبینک شریعتیله عمل بزه لازم اوله اول نبینک
شریعتی اولمق اوزره مگر نسخ ثابت اوله بری دخی نبینک
شریعتیله عمل بزه لازم اولمیه مگر بقاسنه دلیل اوله
اوچنجی بودرکه مقدم کلن نبینک شریعتیله عمل بزه لازم اوله
لکن بزم نبیمزک شریعتی اولمق اوزره مقدم کلن نبینک
شریعتی اولمق اوزره دکل بو شرطله که الله تبارک وتعالی
ویاخود پیغمبر علیه الصلوة والسلام اول نبینک
شریعتی اولدوغن بیان ایلیه بیان دخی علی وجه الانکار
اولمیه فخر الاسلام بزدوی رحمه الله اصولنده بزم یانمزده
صحیح ومذهب مختار بودر دیمشدر وبالجمله کتب اصولده
قرار ویریلن مذهب بو اولوب اثباتنه وجوه استدلال
بسط اولنمشدر جملهٔ وجوهدن بری حضرت علیه الصلوة والسلام
محاسن شریعتده یکن امورده وارندر امم سالفه‌نک ابدی وشرایعی
حضرتنه واتباعنه علی طریق الوراثة انتقال ایلیوب نسخ اولنمایان

مادة لرده بزم پیغمبرک شریعتی وملتی اولمق اوزره عمل اولنور
مثلا شریعت وملت علی طریق الوراثة انتقال ایدیجک مقدما
مورثک ایکن ثابت اولوب انک ملکی اضافت اولنورکن
وارثه انتقال ایلدکده وارثه مضاف ملکی اولور مورثه
مضاف اولماز ومورثک انده علاقه‌سی قالماز امدی
بو شریعت حضرت ابرهیم علیه السلام ملتیدر یعنی اکا مضاف
ایدی حق اولدوغی حالده باقی قالدی وحضرت محمد علیه
الصلوة والسلام انتقال ایلیوب انک اولدی
حضرت ابرهیم علیه السلامک علاقه‌سی قالمدی بو وجهی
شارح بزدوی صاحب الکشف وتقریر صاحبی
اکمل الدین بو کونه تفصیل ایدر توضیح وسایر کتب اصولده
دخی بو معنانک خلاصه‌سی مذکوردر بناء علی ذلک
علامه بیضاوی وابو السعود افندی فاتبعوا ملة
ابرهیم آیتی تفسیرنده یعنی ملت اسلامه تابع اولک که
اصلنده ملت ابرهیمدر دیمشلردر پس بر کمسه ملت ابرهیمدر
دیمک جائزدکلدر زیرا بو سوزک ظاهری بوکا دلالت ایدرکه
حالا بو ملت حضرت ابرهیمک اولوب ملت ایله عمل اکا مضاف
اولمق اوزره اوله ودینلدیکی تقدیرده ملت حضرت ابرهیمک
اولوب اصالة حضرتنک اولیوب محمد علیه الصلوة والسلام
وبز حضرت ابرهیمه تابع اولوب امتی منزله‌سنده اولمق
لازم کلور بونی عوام سویلمک جائزدکلدر اما خواص

حالا ملت محمد اصلنده ملت ابرهیم اولوب ملت ایله عمل
حضرت محمد علیه الصلوة والسلام ملتی اولمق اوزره اولوب
حضرت ابرهیم علیه السلام ملتی اولمامق اوزره اولمامق ملاحظه سی
ایله دیمک جائزدر لکن ظاهرندن مستفاد اولان اعتقاد
طریقیله دیمیوب واو طریقله دیدیکنه قرینه کرکدر اتباع
ایدنلر بیلهلر وخواص دخی عوام یاننده سویلمیه زیرا
اشتمکله ظاهرندن مستفاد اولانی اعتقاد طریقیله
دیدیکیدر حاصلی هر سوز ظاهرینه محمولدر شول سوزکه
ظاهرندن مستفادی اعتقاد بزه جائز اولمیه سویلمک
جائزدکلدر اعتقاد جائز اولور برحالده فقط حجت بونلردن
صکره بو سیاقده نیجه وجوه استدلال سوق وبیان
ایلمشلردر جمله بو دعوای اثبات ایچون ذکر اولنان شبهه لری
واعتراضلری رفع ایچون اولنغلهای معلوملر تفصیله
حاجت یوقدر نهایت دلائل ضمننده ذکر اولنان فوائده
اشارت فائدهدن خالی دکلدر **فائده اولی** بودرکه
شمس الائمه ذکر ایتدیکی اوزره شریعت محمدیه اصلدر تابع
اولمدوغنه ﴿واذ اخذ الله میثاق النبیین﴾ ایتنده دلیل
واردر زیرا انبیین اوزرینه تصدیقه میثاق اخذ اولنمق
انبیا حضرت محمد علیه الصلوة والسلامه اتباع لری واجب
اولمدیه امتی منزلهسنده اولمالرینه دلیلدر امدی
مقدمکلن نبینک شریعتیله حضرت محمد علیه الصلوة والسلام

متعبد

متعبد اولمق مستقیم اولماز زیرا متعبد دیمک کچن نبینک
امتندن برسی کبی تابع قلمق اولور بو ایسه حضرتنی رتبهسندن
تنزیلدر امدی حضرت محمد علیه الصلوة والسلام نبوت
وشریعتده اصل وغیریسی تابع منزلهسندهدر صاحب
کشف بو منوال اوزره تفصیل ایلدی تقریرده دخی
اجمالا مذکوردر **فائده ثانیه** ﴿ان اولی الناس بابرهیم﴾
آیت کریمهسنده فاضل کازرونی ایدر حضرت محمد
علیه الصلوة والسلام اصالةً یعنی استقلال طریقیله
صاحب شرعدر لکن شرعی شرع ابرهیم علیه السلامه
اکثر فروعده موافقدر «لو کان موسی حیًّا لما وسعه الا اتباعی»
حدیثی کمال استقلاله دلالت ایدر **فائده ثالثه**
خلقلم شبهه‌لری اولان دلائل حلیدر ﴿ثم اوحینا الیک
ان اتبع ملة ابرهیم حنیفا﴾ و﴿قل صدق الله فاتبعوا
ملة ابرهیم حنیفا﴾ انتهی مقتضاسنجه مخاطبون حضرت
ابرهیم ملتنه اتباع ایله امر اولندیلر حضرت ابرهیم علیه السلام ملتندندر دیمک جائز
کورینور دینورسه جواب بودرکه اتباع ایله امردن مراد اصلنده حضرت
ابرهیم علیه السلام ملتی اولان ملت ابرهیمه اتباع ایله امردر سعدی
افندی مرحوم اوحینا لفظنده حضرت محمد علیه الصلوة والسلام
حضرت ابرهیم علیه السلامه اتباع ایله امر اولنوب ملتنه اتباع ایله امر اولنمقده
حضرت محمد علیه الصلوة والسلام حضرت ابرهیمه تابع اولمیوب بلکه
حضرت ابرهیم علیه السلام ملتی کندن اخذ ایتدی ایسه حضرت محمد

حالا ملت محمد اصلنده ملت ابرهیم اولوب ملت ایله عمل
حضرت محمد علیه الصلوة والسلام ملتی اولمق اوزره اولنوب
حضرت ابرهیم علیه السلام ملتی اولمامق اوزره اولماموملاحظه سی
ایله دیمک جائزدر لکن ظاهرندن مستفاد اولان اعتقاد
طریقیله دیمیوب واو طریقله دیدیکنه قرینه کرکدر اجتماع
ایدنلر بیلیلر وخواص دخی عوام یاننده سویلیه زیرا
اشتمکله ظاهرندن مستفاد اولانی اعتقاد طریقیله
دییکیدرلر حاصلی هرسوز ظاهرینه محمولدر شول سوزکه
ظاهرندن مستفادی اعتقاد بزه جائز اولمیه سویلمک
جائز دکلدر اعتقاد جائز اولور برحاله قوم لحجه بوندن
صکره بو سیاقده نیجه وجوه استدلال سوق وبیان
ایلشدر جمله بو دعوایی اثبات ایچون ذکر وکوردیکن شبهه لری
واعتراضلری رفع ایچون اولغله هایی معلوملر تفضیله
حاجت یوقدر نهایت دلائل ضمننده ذکر اولنان فوائده
اشارت فائده دن خالی دکلدر فائده اولی بودرکه
شمس الائمه ذکر ایتدیکی اوزره شریعت محمدیه اصالةً شارع
اولمدوغنه واذ اخذ الله میثاق النبیین ایتنده دلیل
وارددر زیرا نبیین اوزرینه تصدیقه میثاق اخذ اولنمق
انبیا حضرت محمد علیه الصلوة والسلام اتباع لری واجب
اولمغه امتی منزله سنده اولمالرینه دلیلدر امدی
مقدم کلن نبینک شریعتیله حضرت محمد علیه الصلوة والسلام

متعبد اولمق مستقیم اولماز زیرا متعبد دیمک کچن نبینک
امتندن برسی کبی تابع قلمق اولور بوایسه حضرتی رتبه سندن
تنزیلدر امدی حضرت محمد علیه الصلوة والسلام نبوت
وشریعتده اصل وغیری سی تابع منزله سنده در صاحب
کشف بو منوال اوزره تفصیل ایدوب تقریرده دخی
اجمالاً مذکوردر فائده ثانیه ان اولی الناس بابرهیم
آیت کریمه سنده فاضل کازرونی ایدر حضرت محمد
علیه الصلوة والسلام اصالةً یعنی استقلال طریقیله
صاحب شرعدر لکن شرعی شرع ابرهیم علیه السلامه
اکثر فروعده موافقدر لوکان موسی حیاً لما وسعه الا اتباعی
حدیثی کمال استقلالنه دلالت ایدر فائده ثالثه
خلقلر شبهه لری اولان دلائل حلی در ثم اوحینا الیک
ان اتبع ملة ابرهیم حنیفاً وقل صدق الله فاتبعوا
ملة ابرهیم حنیفاً آیتی مقتضاسنجه مخاطبون حضرت
ابرهیم ملتنه اتباع ایله امر اولندیلر حضرت ابرهیم علیه السلام ملتندن دیمک جائز
کوردیلر دینورسه جواب بودرکه اتباع ایله امردن مراد اصلنده حضرت
ابرهیم علیه السلام ملتی اولان ملت ابرهیمه اتباع ایله امردر سعدی
افندی مرحوم اوحینا لفظنده حضرت محمد علیه الصلوة والسلام
حضرت ابرهیم علیه السلامه اتباع ایله امر اولنوب ملته اتباع ایله امر اولنمقده
حضرت محمد علیه الصلوة والسلام حضرت ابرهیمه تابع اولمیوب بلکه
حضرت ابرهیم علیه السلام ملتی کبی اخذ ایتدی ایسه حضرت محمد

عليه الصلوة والسلام دخی اندن اخذ ایله مستقل اولمغه دلالت
وارددر دیمشلردر بعض کتب اصولده بو آیتدن مراد ملت ایله عملی ایجابدر
وحجة مبدا ایله بزم پیغمبریمزك شریعتی اولنوب اوزره اتباع طریقیله
ذکر اولنور دیو تعبیر سعدی افندینك کلامنك ماحصلیدر **فائدۀ رابعه**
علامه سعد الدین تفتازانی رحمه الله تفسیر حاشیه سنده ملتی حضرت
ابراهیمه مضاف قلمقدن مراد حضرت ابراهیمك ملتی حقه اولوب دلیل عقلی
وسمعی یه موافق اولدوغنه تنبیهدر والا حضرت ابراهیم ملتنه اتباع
انك ملتی اولدوغی حیثیتیله دکلدر دیمشلردر وعلامه عصام مجلده
قاضی حاشیه سنده بر معنی ذکر ایدوب دیرکه ملتك ابراهیمه
اضافتی بابالرینه مقلد اولان مشرکلرینه تعریض ایچوندر مراد بو ایله
دیمکدرکه اقتدا انبیایه کرکدر بو خسیس آباء جاهلیه یه دکل
حال بو که انبیا یه اقتدا ایدنلر تقلیدی ترك ایدوب عقل
وسمعدن تحقیق طلب ایلمك **فائدۀ خامسه** یهود ونصاری
ومشرکین عربك اصول وفروعده ملت ابراهیمه مخالفتلری
وارایکن بنا اعظم مفاخرلری حضرت ابراهیم علیه السلامه انتساب
ودینیله تدین دعواسیدر پس بو ملته اتباع ایله امر مراد
اولنور لکن حضرت ابراهیم ملتنه اتباع امر ایله تعبیر انلرك بو دعوی
سببیله امره امتثاله انلری اقرب اولدوغیچون اولمش یاخود
انلری تیئیس ایچوندر اولوب بو ملتك اصلی واساسی اولدوغیچون
اولمش یاخود بو ملت محرفه دکلدر اوته دن برو سوریله
کلمش ملتدر مالوفلری اختلاف عصر سببیله ایکی ملت

بیننده

بیننده مخالفت کورینورسه حقیقتده مخالفت یوق
احکامك هر بری عصرینه کوره حق اولدوغی جهتدن حکمتی
متضمندر **فائدۀ سادسه** ملت ابراهیم علیه السلام اتباعله امر ایله
تعبیردن مراد ادیان باطله دن مائل وحق اوزرینه ثابت حرج
وضیق اولمیان ملت اسلامه اتباعلرینه ترغیب اولنه نتکه
وما جعل الله علیکم فی الدین من حرج ملة ابیکم ابراهیم تفسیرنده
یعنی الله تعالی دینکزی وسعت اوزره قلدوغی کبی
دیمشلر **حنیف** که ادیان باطله دن مائل وحق اوزرینه
ثابت دیمکدر حضرت ابراهیم علیه السلامه اعلام غالبه دن
وانلرك دینی سهل اولوب حرج وضیق اولمدوغی کبی دین اسلام
دخی ادیان باطله دن مائل وحق اوزرینه ثابت وسهولت
اوزرینه حرج وضیق اوزرینه دکلدر دیو ترغیب واردر
فائدۀ سابعه بودرکه امام راغب ملت استعمال اولنماز
الا جمله شرایعده استعمال اولنور دیمشلردر بو ایله اولنجه
ملت ابراهیم اتباعله امر ظاهر اوزرینه دکلدر زیرا بزم ملتمز
ملت ابراهیم علیه السلامه هر برده اویماز لکن اصولدینده
واکثر فروعده یاخود قدر مشترکده ملت ابراهیم ایله تعبیر اولنشدر
فائدۀ ثامنه دین وملت وشریعت معنا اریدر برکلی محمد افندی مرحوم
ذکر اجمه تابع اولوب رساله سنده دین وملت بردر حضرت محمدك
صلی الله علیه وسلم حق تعالی دن اعتقاده متعلق کتوردیکی شیلره
دیدی ایله اولنجق ملت ابراهیمه نزدیك جائز اولور زیرا اعتقاده

متعلق اشیاده انبیا متفقلردر دینلورسه بو جمهور مسلکی
دکلدر. امام راغب املی الکتاب دن ماخوذدر
املیت معناسنه الله تعالینک عبادیچون انبیاسی
لسانی اوزره مشروع قلدوغی اشیانک اسمیدر دینلده
انک کبیدر نهایت ملت الهک دعوتی وانزال کتبی اعتباریله در
دین عبادک الله تعالی دعوتنه اجابتی وطاعتی اعتباریله
دیدیکندن فهم اولنور که اوچی بالذات بر وبالاعتبار متغایرلردر
قاضی دخی حتی تتبع ملتهم تفسیرنده بو معنایی ذکر ایلدی وسائر
مفسرلر ومحققلر ایلدر ملت ودین وشریعت بالذات بردر جمله سی
الله تعالینک انبیاسی لسانی اوزره مشروع قلدوغی اشیادن
عبارتدر بعض تعبیراته کوره جمله سی وضع الهیدن عبارتدر
بالاعتبار متغایردر که ملت تسمیه سی مبعوث اولدن نبی
امتنه املا ایتمک اعتباریلهدر. دین تسمیه سی الله تعالی
انک ایله تدین یعنی اطاعت وانقیاد اولندوغی
اعتباریلهدر. شریعت تسمیه سی الله تعالینک زلال
رحمتنه متعطش اولنلره انک مورد اولمه سی اعتباریلهدر
بویله اولیجق عقاید واعمالی شمول اقتضا ایلدی وآیه
سابقده دین وملتده حرج اولمامغله موصوف
اولیجق اعمالی شامل اولور زیرا عقایدده حرج تصور
اولنماز فقط کبرده دخی والدین اسم واقع علی الایمان
والاسلام والشرایع کلها دیو ذکر اولنور بس عقاید

واعمالی

واعمالی شامل اولیجق سؤال وارد اولماز رساله اخرینه وارنجه
بو سؤال دفعنده اطناب اولنمشدر بز اندن طی ایلدک
مقاله ثانیه شیخ مجیب رساله سنک ماحلی مجیبه من بو ضعیف
ترکیب وتألیفله بر عربی رساله یازوب ظهرنده کویا که شیخ
الاسلامه خطاباً بر قاچ سطر تسوید ایلمش ما حاصلی افراطله
رد وافترا وغلظ الفاسی واجب کورلدی بعده رساله نک
اولندن آخرینه دک عبارات سقیمه ایله ملت ودین
خصوصنده وارد اولان آیات کریمه واخبار وآثاره
ظاهری اوزره معنالر ویروب کندی زعمنجه استدلال
ایلیوب اهل تفسیر وعلماء اصول سوزلرینه اعتبار والتفات
ایلمیوب وباحث دعواسی نه در ونیجه استدلال ایلمشدر
رد وضع وقبول ایلدی بیلمیوب عظیم جسارت ایلمش
تکرله وادیسنده یازدوغی غلطیاتدن بری بو که
ملتک ابراهیمه اضافتنی قطع ایدن اول حضرته اهانت
وجفا ایلدی بعضی علما بو رساله کنارنده یازوب
دیمش که اصل ملت حضرت ابراهیم علیه السلامه کردیکله
اضافت ثابت اولور قطع دعواسی کذب وافترادر نهایت
بو جوابی تحریر ایدن کمسه من بو کشیخک صکره ایراد ایتدوکی
اوچ ماده یه جواب یازمامش شیخ مجیبا ایلدن نتیجه
رساله اوچ قولدر. بری بودر که انلر دیرلر ملت ابراهیم
دخول ملت محمددن خروج کفردر. ایکنجی بو که محمد علیه السلام

ملت ابرهیمه تابع اولسه الهلك رسولی اولمیوب ابرهیمك
رسولی اولمق لازم کلور محمد علیه السلام ملت ابرهیمه تابع
اولدی دینن کافر اولور اوجنجی بودکه ملتی ابرهیمه اضافت
جائزدکلدر زیرا ابرهیم علیه السلام ملتندن منقطع اولدی
ومحمد علیه السلام وارث اولدی دیو رسالهنك نتیجه سن
بو اوج معنایه ارجاع وهر برنی حاشا ایله انکار ایلیوب
اوجنجیده دیمشدرکه ملتی میراثه قیاس قیاس مع الفارقدر
زیرا ابرهیم ملتی ملت محمد اولمق لازم کلور عالم اولدوغی
تقدیرده زیرا علما ورثهٔ انبیادر موروثلری ایسه ملتلری
وموروث منه پیغمبردر انلره اضافت موروث بعد
الارث جائز اولمازسه ملت ملت محمد علیه الصلوة والسلام
اولمامق لازم کلور والا قیاس باطل اولور دیو
زعمنجه استدلال ایلمشدر اول اوج نتیجه دیدیککن
ایکی اولکیسی معض افترادر رساله عبارتلری اول نتیجهٔ انتاج
ایلمز اوجنجیده قیاس مع الفارق قلدر زیرا پیغمبرده
دعوی استقلالی دعوا سیدر علماده اول یوق
اتباعه تسلیم واردر وپیغمبرك ملتی وارث اولسی
ثم اورثنا الکتاب الذین اصطفینا موجبنجه اولور
علمانك انبیایه وارث اولسی کبی دکلدر وبالجمله شیخ
مجیبك ونظرهیره سندن بی نصیب اولمغله کلامنه
وجود ویرمك بیهوده در انجق بوبابده یازلمش بر رساله

بولنوب

بولنوب فلت بضاعه اصحابی انی بر امر معتدٌ به قیاس ایتمیلر
دیو بومقدار کفناره تصدی اولندی **مقالهٔ ثالثه**
ملت بحثنده محاکمه مقاله سیدر معلوم اوله که امر نبوتدن
قطع نظر طبع بشرده ریاست وتفرد واستقلال بالطبع
میلی وبوب برای مصلحت حکمت تمدن مقتضا سنجه انسان
انك اوزرینه خلق اولنمش بر امر جبلیدر فرضا صبیان العبلرنده
بلهده ریاسته میل ایتدکلری مقرردر انکار اولنماز بیش بوخصوص
مسلم اولدقدن صکره اصناف بشرك جاه ورتبه سنه کوره
ریاستده تفرد واستقلالی اولور رتبه ومنزلهدن فقدره
اولدقجه یا بیه اعتبار ادر بوباقران امثاله اتباعدن عالی کلمکله
باشلر وزیاده اولور بو معنا یالکوز امر دنیاده دکلدر
ریاست دینیه یه عام وشاملدر مثلا امر دنیاده پادشاهلرك
استقلال دعواسیچون قتالی وهر عصرده جنك وجدالی
اکسك دکلدر امر دینده ایکی شیخ کامل وسالك واصل
بر عصرده بری برینه اتباعدن تحاشی ایدرلر نتکه مولانا
عبد الغفور ملا جامی مناقبنده یازمشلردر وبربا بیده
ایکی عالمك تناقش ونزاع اوزره اولمه کلمشلردر چون بوخصوص
بر امر جبلیدر امور بشریه ایسه انبیا حقنده جائزاتدن
اولوب انلرك رتبه سی مراتب انسانیه فوقنده اولدیسه
لازم کلدیکی اولا زمرهٔ جلیله لرا اسنده دخی بابیلرینه
بو اعتبار ه رعایت اولنه خصوصا اولو العزم ایکی پیغمبرك

ایكی صاحب قران پادشاه عظیم الشان رتبه‌سی انلره نسبت
دون و پستدر ازالزنده تابع و متبوع اولمق بنه رتبه‌در
قیاسله ملاحظه اولنه خاصّةً بزم پیغمبریمز فخر عالم
خاتم النبیین افضل الانبیادر دیرز كندیلری
انبیاء سالفه فضائلنده بیوردقلری احادیث شریفیله
هر برینك حقلرینی رعایة و قضادن صكره لو كان
موسی حیًّا لما وسعه الا اتّباعی بیوردوب رتبه‌لری كمال
استقلال اوزره اولدوغنی اشعار و اعتبار ایلیلر
امتنه لازم اولان بو اعتباری دخی زیاده حفظ و رعایة
ایلمكدر گرچه انبیاء سالفه امتلری كندی پیغمبرلرین سائر
انبیا اوزرینه تفضیل و تقدیم ایلدیكی ظاهر اولنور لكن
اهل اسلام بیننده مذهب حق بودر كه حضرت محمد
صلی الله تعالی علیه و سلم سائر اولوالعزم انبیادن
افضل اوله و رسالتی كمال استقلالده اوله بر پیغمبره
تابع اولمیه بو بحثده دعوی و مقصود بودر بو معنایی
محافظه و اثبات ایچون اهل تفسیر و علماء اصول
ظاهرندن اتباع فهم اولنان نصوصی تأویل و توجیه ایدوب
ملت اسلام كه اصلده ملت ابرهیم علیه السلام ایدی
اول ملته اتباعدن حضرت ابرهیم علیه السلامه اتباع لزوم
گلمز دیو برلشدردیلر. مولانا باحث رسالهنده انلرك
دلائلنی و كلامنی نقل ایلدی اداب بحث قاعده‌سی اوزره

دكل خلطیتا ندر بو بابده اكا اعتبار اولنماز زیرا ملت اسلام
ملت ابرهیمك عینی اولدوغی تقدیرده دخی ایكی اولوالعزم
نسبتنده مغایرت واردر اتحاد یوقدر مع ذلك عینی دكل
زیرا فروعده بری برینه مخالف یرلری چوقدر اكا بناء یعنی
نسبتنده مغایرتدن اوتوری بركسنه بز ابرهیم علیه السلام
ملتندنز حضرت محمد علیه السلام ملتندن دكلز دیسه حالیا كلودر
اما یا لكوز ملت ابرهیمدنز دیمك خلق ارهسنده شایع
و راسخ بر سوزدر عرف و عادت اولمشدر سلكاندن رسالهیه
یازلسه و طرف سلطنتدن منع اولنسه قابل دكلدر كبیر و صغیر
و انی سویلینلر ذكر اتدوكز خطای فاحش اولدوغنی اصلا
خاطره كتورمزلر ایله اولمجق سوزلری صلاحه حمل ایدوب
اصل اعتبار ایله ملت ابرهیمدنز دیمك استرلر دیو توجیه لازم
اولور یوق بو سوز خطادر اصلنی بیلن خواص سویلیوب
عوام سویلیسن دیمكده حرج ایله تكلیف واردر و كسه‌لر
اعتبار ایدوب دیكلز بیهوده خلقی دغدغه‌یه دوشوروب
قیل و قال ایتدرمكه باعث اولور حقیقت حال بودر
لكن اصلنده یازیلن مباحث و دلائل برنده جمله‌سی علمی و اصولی
و فقهی اولدوغی اهلنه معلومدر بو مقامده كلام انجامه ایروب
ملت بحثی تمام اولدی

بحث تاسع عشر رشوت بحثیدر

متأخریندن فاضل فقیه ابن نجیم مصری مرحوم بو بحثده بر رساله یازوب
تحقیق مرام ایلدی بو عصرده رشوتك اشتهار و رواجی اولمغله

بز اول رساله‌یی بو مقامده اجمال اوزره ترجمه ایلدک آمدی
رشوت اصطلاحده کسر ایله بر شخص حاکمه و غیره حکم یا مرادنی
تحصیل ایچون ویردیکی شیدر ارتشا المقدیرلر امام ابو نصر
بغدادی شرح قدوریده رشوت معاونت ایچون ویریلندر
هدیه‌ده بو شرط یوقدر دیو رشوت ایله هدیه‌یی ارادن فرق
ایلدی رشوت ایسه کتاب ایله و سنت ایله حرامدر کتاب
ایله ولا تأکلوا اموالکم بینکم بالباطل وتدلوا بها الی الحکام
لتأکلوا فریقا من اموال الناس بالاثم وانتم تعلمون
آیت کریمه‌سیدر سنت ایسه بو بابده وارد اولان حدیثلر
لعنة الله علی الراشی والمرتشی حدیثی لعن الله الراشی والمرتشی
والرائش الذی یمشی بینهما حدیثی کبی بو رشوتک دخی اقسامی
واردر امام قاضیخان فتاواسنده کتاب قضاده و سائر
فقها دورت قسم اوزره ذکر ایلدیلر قسم اول جانبینه
حرام اولاندر مثلا بر قاضی رشوت ویروب منصب السه قاضی
اولماز و ویردیکی ایچون حرام ارتکاب ایتمش اولور آلان دخی والمد
قسم ثانی حکم ایتمک ایچون ارتشاء قاضیدر بر قاضی بر
دعواسی قضا ایچون رشوت ویرسه ویرمک الموق حرامدر کرک
حقله قضا اولنسون کرک بغیر حق اولسه قضاسی نافذ اولماز قسم ثالث
الموق حرام و ویرمک جائز اولان رشوتدر مثلا برکسه نفسنه یاخود
ماله عائد ضرر خوفی دفعی ایچون ویرسه بو مقوله رشوت ویرمک
حرامدر کل آلانه کذلك بر ظالم الندن اولان ماله طمع ایلسه

بعض مالنی ویروب باقیسین تخلیص ایلسه اثم اولماز قسم
رابع سلطان یاننده مصلحتی کورمك ایچون ویریلن رشوتدر
اولدخی ویرمك جائز الموق حرامدر الان دخی و بالدن قورتلق استیه
ارالرنده بر کونه صباحدن اخشامه دك مصلحتنه اجاره عقدن ایدرلر
بو عقد مشروعدر صحیحدر صکره مستأجر استرسه اول عمله آنی
استعمال ایدر استرسه ایتمز و بو حیله شرعیه‌یه اول زمانده
حاجت اولورکه ابتداء مصلحت کورمك ایچون رشوت ویریله
اما اول رشوت اکلمیوب مصلحت کوردکدن صکره ویرسه
ائمه اختلاف ایلدیلر بعضیلر بو صورتده دخی حلال اولماز
بعضیلر حلال اولور دیدی صحیح دخی بودر زیرا احسانه مجازات
اولور قاضیخان کلامی بونده تمام اولدی خلاصه و بزازیه
مفهومی دخی بودر هیچ اشارح ابن همام فتح قدیرده تفصیل سوق
ایدوب قسم اول تقلید قضا و امارت رشوتدر قسم ثانی
قاضینك حکم ایچون ارتشاسیدر ایکسنده دخی جانبینه حرامدر
قسم ثالث سلطان قتنده دفع ضرر و یا جلب نفع ایچون ویریلندر
قسم رابع نفسه و ماله ضرر خوفنی دفع ایچون ویریلندر بو ایکی قسمده
ویرمك جائز الموق حرامدر دیو اجمال ایلمشدر رساله خلاصه‌سی
بو مقامده منتهی اولدی بوندن صکره فما نحن فیه کلام رشوتك
مطلق حرمتی عوام ناس آراسنده شایع اولوب نه مقوله
رشوت حرام ایدوکن بلمز ایکن بر سوزده سویلرلر و بلنلر دخی
نزاع ننلانز اولیه‌در دیو او عورلینجه آلورلر و ویررلر و دنیاده

ودنیاده بو غرامتی کورمدیکی یرده هیچ بر کمسه تردد ایتمیوب قبول ایدر
اعتین دخی ورع وتقوا اصحابندن دکل همین مشکلار لسان خلقدن
قورتار زیرا برلذیذ جیفه معناده حظی واردر دیرلر امدی چونکه
بونک حقیقت حالی بو منوال اوزره در خصوصا فی زماننا ارتشا
اولمبوده که قسم ثالثندر ورابعده ابن نجیم قاضیخاندن نقل
ایتدیکی اجاره عقدیله معامله ایدوب وبالادن قورتلمق فی زماننا
اهل دیوانک قضاتدن غیری خصوصلرده الوب ویردیکی اول
قبیلدندر نهایت ابطال حق واثبات باطل خصوصنه اقدام ملک
نظامه خلل کلمکدن خوفی واردر سلفده حکام اسلام وپادشاه انام
اول محذوری دفع ودولتدن زوالی موجبی منع ایچون مطلقا رشوت
قپوسنی محکم قپایوب قانون اوزره مصلحت کوردرلر وخلقی انکله
ضبط ایدرلردی حالا اکا کوره حرکت اولنمق کرک صکره ندامت
فائده ویرمز حیله شرعیه ایلدک دیمک سوز اولماز چوق
خصوصلر واردر که صورت شرعیه قومق قابلدر لکن تحتنده
نتیجه فساد اولمغله معقول کورمزلر بحث عشرین
ابو السعود افندی مرحومله برکلی محمد افندی مرحومک بحثیدر
ابو السعود افندی مرحوم سکز یوز طقسان التیده تولد
ایدوب طریق علماده قانون اوزره قطع مراتب ایدرک طقوز یوز
اللی ایکی شعبانندہ محی الدین افندی یرینه شیخ الاسلام طقوز یوز
سکسن ایکی جمادی الاولی سنده بشنجی کونی وفات ایدنجه کامل
اوتوز سنه فتوی ویردی دولت عثمانیه ده مرحوم جنت مکان سلطان

سلیمان

سلیمان خان طول عمر ایله متفرد اولدوغی کبی مولانای مرقوم دخی
امتداد زمان منصب ودیانت ایله تفرد ایتمشیدی بو دولت [illegible]
کمال پاشازاده مرحوم ایله بو نزاکتده فتوالری شرع شریفه تطبیق
ایدوب مراتب ومناصبی خللدن اصلاح ایله امور دولتی کما ینبغی نظام
ویرمشلردر برکلی محمد افندی مرحوم بالیکسر بلده سنده پیر علی افندی
نام مدرسک اوغلیدر تحصیل علمدن صکره استانبوله کلوب
قاضی عسکر عبد الرحمن افندیدن ملازم اولوب ادرنه ده قسمت
عسکریه ضبط ایتمشیدی بعده مرشد طریقتی بیرامی شیخ عبد الرحمن
قرمانی خدمتنده بر زمان تصفیه باطنه مشتغل اولوب محصول
قسمتدن الدقلری مبلغی اصحابنه تقسیم ایچون ادرنه یه وارد ودفتر
موجبنجه توزیع واستحلال ایدوب شیخ مزبور اشارتیله افاده‌ء
فنون نافعه مشغول اولوب نقل حدیث وتفسیر ایله احراز رضای
بیر ایتمشلر ایدی خواجه‌ء پادشاه مولانا عطاء الله نهشان
فضائلنه ثنا ننه اعتنا ایدوب اخوته بناء برکی ده بنا
ایتدیکی مدرسه تدریسنی بونلره تفویض ایلیوب اول سببدن
برکلی اولمشیدی اطرافدن طلبه کلوب فی جمعة الوصال ارباب
استعداد وکمال اولمغله کاه وعظ وکاه درس ممارس
وامر بالمعروف ونهی عن المنکر ایتمکله سنت سید انامی احیابه
حریص ایکن طقوز یوز سکسان بر جمادی الاولی سنده انتقال
ایلدی رحمه الله سنی اللی التی سال ایدی واواخر عمرنده
استانبوله کلوب وزیر اعظم محمد پاشا ایله ملاقات ایدوب

دفع مظالم یابنده سوزی مسموع اولمشیدی نیجه کتب و رسائل
تألیف ایدوب تلاوت قرآن عظیم و مباشرت تعلیم و بالجمله عبادات
مقابلهسنده اجرت تحریم یابنده و وقف منقول و دراهم جائز
اولمامق خصوصنده سیف صارم نام بر رساله یازوب علماء
فحول ایله بحث ادلهٔ منقول اتمشلر مشاهیر قضاتدن بالی زاده
محمد افندی ابو السعود افندی طرفندن برکلی افندی
رسالهسنی رد ایلیوب ذکر اولنان امورده مباحثه محاورهلری
و طرفینک مشاجرهلری طبقات صدرینه و جلالیه رتبهسنه
ایرشدی ابو السعود افندی مرحوم فتنا احداث اتدن
ابا و مشایخ تیز علماء ایله اقتدا ایلیوب خلافینه افتا اتمکله بالی زاده
فرصت بولوب مرحومک احتسابا جاری اولان مدعاسنی خالف
تعرف مضمونی اوزره تعیین و ظهور ایچون دیارینه حمل ایدوب
تفصیل متنوع ایلدی تتبع اتمشدر بو مقامه کلنجه شقایق
ذیلندن نقل اولنکدی بوندن صکره فقیر ایدر برکلی محمد افندی
مرحوم علوم شرعیهده مدقق و محقق کسه اولدیغی بعض مناقبدن
مسموع اولدوغی اوزره معقولاتدن فن منطق اتقان اوزره
تحصیل ایدوب شطر عمرنی اکا صرف ایلمشیدی لکن سائر حکمیات
مشربنه موافق اولمامغله تألیفلرنده انکار ایدوب و احوال ناس
وقوف ایچون تواریخ کورمیوب متشرع و متقی اولمغله ذکر اولنان
خصوصلرده و صوفیلرک رقص و دوراننده و دراهم مضروبهنک
اختلالی احلیچون معاملات ناس فسادنده مقتضای مشربی طریقت

محمدیه

محمدیه نام و کتابنده یازوب عرف و عادته اعتبار اتمیوب سیف
صارمده دیمشدر که وصیتسز یا خود افنا فتنسز وقف نقود
ابطال ایچون بو بر رسالهدر زیرا لزوم ده مفتی زمانمز
ابو السعود رساله یازوب چوق یرنده سهو ایلمکله وجه
مردودنی بیان لازم کلدی تا که اکا واقف اولانلر اعتماد
ایدوب ثواب استرکن اثم اولمیلر و حکام اکا مغرور اولوب
احکامده الحاد اتمیلر زیرا اعتماده صالح دکلدر و یوم
قیامتده انلره عذر اولماز زیرا اصول و فروعه مخالف
و معقول و منقوله مناقضدر بن آنی ناس ایچون فتنه
و هر قدرتی اولانه تغییر واجب منکر کوردم لکن نفاذ ایلمکه
اکا کیمسه تصدی ایلیه یا جهلندن یا جبندن او توردی
پس بکا قلم ایله و لسان ایله خلقی بو منکردن نهی لازم اولدی تاکه
کتمانندن ترتب اولان لعنت و الجامدن حذر اتمش اولام دیو بورده
باشلر امدی بو مقامده فاضل مزبورک کلامنی نقلدن مراد ابو
السعودی کسیه قارشو طوروب نه مرتبه تحامل ایلدیکی معلوم
اولمقدر لکن بو مرتبه نزاع و جدالدن صکره تکلیفی عرف و عادته
مخالف اولمغله اصلا مفید اولمیوب خلقلر باشنه چقامدی
صکره مرحومک شاکردلری و اتباعی اکثر کندی مسلکینه سلوک
اتیدیلر بر قاچ ماددهده افراط و تفریط اوزره کتدیلر بحث
حادی عشر سیواسی و قاضی زاده بحثیدر اولا شیخ
عبد المجید بن شیخ محرم بن محمد زیلی که سیواسی افندی دیمکله معروفدر

مشایخ خلوتیه‌دن سیواسی شمس افندی خلیفه‌سی اولوب
استانبوله کلوب کندونک نسبتیله مشهور زاویه‌ده شیخ
اولوب مرحوم سلطان محمد خان جامع جدیدینی بنا ایلدکده
وعظنی بونلره ویرمشلردی بیک قرق طقوز جمادی الآخره‌سنده
وفات ایتدی سنی یتمشدن متجاوز بر پیر روشن ضمیر ایدی
بعض ترکی رساله‌لری واردر و شیخی مخلص ایله کلام منظوم
دیرایدی و وعظندن اول حوش الحان ایله سوره فاتحه اوقوب
مستمعینه صفا بخش اولوردی احبابی نیجه کرامات نقل ایدرلر
قاضی زاده مرحوم بالی کسریلی طغانی مصطفی افندی نام بر قاضی
نک اوغلی شیخ محمد افندیدر دیارنده برکلی محمد افندی
شاکردلرندن تحصیل مقدمات فنون ایتدکدن صکره استانبوله
کلوب طورسون زاده مدرس ایکن معید اولدقدن صکره اختیار
سمت مشیخت ایدوب بر زمان ترجمان تکیه‌سی شیخی عمر افندی
خدمتنده تصفیه‌یه اشتغال اوزره سمت تصوفی مشربنه
موافق کورمیوب طریق نظره سلوک ایلدی نیجه زمان مراد
پاشا جامعنده درس دیوب برکلی زاده فضل الله افندی
یرینه سلطان سلیم واعظی اولدی و خانه‌سی قربنده مسجدده
تدریس عامه مداوم اولوب وعظ و درس ایله اشتهار بولشیدی
بیک قرق بشده اثنالرنده ایاصوفیه واعظی ایکن وفات
ایلدی سنی خمسیندن متجاوز بر مشهور عزیز ایدی بو ایکی
شیخ زماننده بری برلریله ضدیت کامل اولوب اختلاف مشرب

حسبیله آرالرنده حرب سوبسو قائم ایدی یازده غم صباحتک
اکثرنده قاضی زاده بر طرفی طوتوب سیواسی طرف آخره ذاهب اولوب
افراط و تفریط مسلکنی کیدرلر و ایکی جماعت اتباعی بری برلریله
نزاع و جدال ایدرلردی [illegible] اوزره ایکی شیخ
آراسنده قیل و قال اولوب بیهوده جدالدن ایکی فرقه‌نک
آراسنده عظیم بغض و عداوت دوشدی اکثر شیخلر ایکی فرقه
اولوب بر طرفی طوتدیلر ابجانبده عاقل اولانلر بو معنادن مستبعد
ناشی بر فوزی غوغا [illegible] محمد و دین قرینداشلری یوزندن
سیواسیلر [illegible] قاضی زاده‌دن مجیز وار انلر ایکی
فاضل شیخ ایدیلر بربرینه مخالفت ایله اشتهار بولوب
معلوم اولدیلر و بو بهانه ایله مصلحت کوروب دنیادن کام
آلدیلر حماقت ایدوب بز انلرک دعوالرینی سوزه کتمانه ندن
بونده بزه ضرردن غیری نسنه حاصل اولمزدی بو فارسیدلر
اما حماقت ریا اصرار ایدوب ایکی طرفدن انلرکبی اشتهار
امیدیله دخی بعض دعوالره باشلدیلر کیملرده بری برلرینه
طعنه طاشنی اتارق لسانله محاوره سیف و سنانله
محاربه‌یه مؤدی اولمغه قریب اولیجق طرف سلطنتدن بعضیلرینی
نفیلکونمال ایدوب تأدیب لازم کلدی سلطان اسلام و مسلمین
بو مقوله ورع بارد و تعصب اصحابنی کائنا من کان قهر و تأدیب
ایلک واجباتدندر زیرا اسلافده بو مقوله تعصب حنبلکیدن
چوق فساد اولمشدر کرک خلوتی کرک قاضی زاده‌لی

حماقت اربابنك صورت صلاحدن كوريندوكنه وجودي وكسب
بو طرفك غلبه سي جائز كورلميه نظام عالم جمله خلق حدلرندن تجاوز
ايتمكله ميسردر رحم الله امرأ عرف قدره ولم يتعد طوره ٭

خاتمه تحديث نعمت و برقاج وصيتده در

تحديث بو كمينه رساله نك محرري مصطفى بن عبد الله الشهير بحاجي
خليفه كه علما بيننده كاتب چلبي ديمكله مشهوردر قسطنطنيه ده
تولد ايدوب والدي عسكريدن اولمغله قانونلر اوزره اول
زمره يه يكوب طالع وكوكب منسوبات حكمي ايله اوقومق يازمق
صنعتنه ميل ايلدي بيك اوتوز ايكي تاريخنده اناطولي
محاسبه سي قلمنه شاكرد اولوب اوتوز اوچده ترجمان سفرينه كيتدي
اوتوز بشده بغداد سفرنده بولنوب باش بقالده شاكرد
اولدي فن كتابت وحساب و سياقته متعلق مشكل عد ايتدكلري
بديهي مقامنده كورنوردي اوتوز التيده واوتوز يديده
ارضروم محاصره سنده بولنوب اوتوز سكزده عسكر
اسلام ايله استنبوله كلدي سابق الذكر مرحوم قاضي زاده
افنديناك اشتهاري زماني اولمغله بر كون مجلس فردوس
آشيان مرحوم سلطان محمد خان جامعنده وعظنه اوغرادي
مرحوم منتظم الكلام اولوب مؤثر سوزلر وايشيدنلر البته
وعظني دكلردي اكثر خلق علم شريف تحصيلنه ترغيبه متعلق
وجهلدن نجاته سعي ايچون تحريض اولوب اول حين ده كوياكه
زمام خاطري اله آلوب شغل وتحصيل سمتنه جذب ايدوب كتوردي

كتبى

كتبى
والده مرحومك وصيتي دخي بو خصوص اولمغله كوريلن مقدمات
علوم الهيه يي تكرار اعاده يه شروع ايليوب از زمانده اعراب و تركيب
ملكه سنه مالك اولدي وشيخ مزبور درسخانه سنه واروب
خسرو پاشا سفرنه كيدنجه وعظني ودرسنه يكلدي اوتوز
طقوزده همدان وبغداد سفرني سفر ايدوب قرق برده كيرو استنبوله
كلوب شيخ مزبور درسنه ملازمت ايلدي مرحوم درسنده تفسير واحيا
علوم وشرح مواقف ودرر وطريقت اوقودردي اكثر درسي قشريه
بسيط ايدي زيرا معقولات سمتنه اشتغال ايليوب تفسيرده
اولفنه متعلق محل كلدكده قاضي بوراده فلسفلك
ايلمش كلام فلسفه فلسه دكرمي اكا صراف كيتن باش اكرمي ديو
منطقيلر اولور ايسه عند كل بونك امثالي سوزلري المرء عدو
لما جهله فحواسنجه ضرب مثل ايدر ايدي خلق عالم ايله برقاج مسئله ده
كشاكشي سبب اولور واقربت كورمش ايدي اكثر تكذيب دعواسنه
موافق مسائلي خاطرنه آلوب استحضار ايدر ومحلنده سويلردي
نعم الناصر الجواب الحاضر فحواسنجه خصمي الزام بابنده ماهر اولوب
رقص ودور وحضوصنده اسكي دعوايي تجديد ايدوب جمهور
خلوتيه ومولويه ومقبره تكجيلري كندويه دشمن اولمشيدي بحثه
دينلدي دودك چالنلر بتشن طوقلي ده ديو وعظي طعن وطنزدن
خالي دكل ايدي اونته طرفدن سواسي واسمعيل دده وسائري
منكر اوليا وطريق ملحد وزنديق در ديو اطالة لسان ايدرلردي
بر زمان ابو يزيد وترضيه وتصليه ودر غائبه قدر مسئله لري سويلنوب

نیجه قیل وقال وبحث وجدال موذی اولدی کندی ظریف
وعارف ایکن اولمغله بو مقوله مسائل خلافیه‌یی بابینده الحقان
ایدوب خالف تعرف مفهوم منجه پادشاه معلومی اولمش
وجملیه تفوق اتمکله مصلحتی کورمش ایدی سائر ارباب حماقت
بو جعلی جذ قیاس ایدوب تقلید ایله مذهب تعصب دروننده دوشوب
فوری غوغایه مبتلا اولدیلر الی الآن قاضی زاده لو بین الناس
بو خصوصلرده افراط ایله مشهور اولدوغی بیانه محتاج دکلدر ایک
قرق اوچده وزیر اعظم محمد پاشا سردار اولوب حلب قشلاسنه
کیتمکله حج شریف نیتنه سفره چقوب حلبدن حجاز سفری
میسر اولدی اداء حج وزیارتدن صکره اوردوی همایون
دیاربکرده ایکن کلوب اول قش شهرده بعض علما ایله صحبت
واستفاده یه اقبال ورغبت اولندی قرق دورتده
مرحوم سلطان مراد ایله روان سفری سفرلنوب قرق بشده
دونوب دروننی قدرلنیت وبو وجهله تصحیح توجه وعزیمت
اولندیکه اون بیل قدر زمان اوقات سفر وحرکتده کیچوب نیجه
جنکلر ووقعه لر کوریلوب حج وغزا مصلحتی تمام اولدی
رجعنا من الجهاد الاصغر الی الجهاد الاکبر اوزره من بعد راه
طلبده تعبه نفس نفیس توطین وعلم شریف تحصیلنه بقیه عمر عزیز
تعیین اولنوب رزق مقدر اسبابی علمه جزع وصرف اولنمق
مقرر قلندی بو نیتله استنبوله کلدکده حلبده اقامت اثناسنده
شهرک صحاف دکاننده کتابلری کوریلوب الهام الهی ایله اسامی کتب

تحریرینه شروع اولندی استنبوله کلوب علی طریق الارث برازمال
انتقال ایلدکده میراث مالی کتابه دیریلوب حرص عظیم ایله اشتغاله
شروع اولندی قرق التیده اولا کتابلره مطالعه میسر اولوب
میل طبعی حسبیله تواریخ وطبقات ووفیات کتابلرینه تتبع خوش کلور
ایدی قرق یدیده کبیر وارباب زیرها الدار تاجر وفات ایدوب مالندن
برقاچ یوک اقچه انتقال ایلیوب صدق عزیمت وخلوص طویت برکتیله
فتح باب وسهولت اسباب میسر اولدی تیسیر الهی ایله تحصیل فنون
سمتنه مستغرق اولوب میل طبعی یا انتظام امر معاش امداد اعتکین ازمانده
جنوق مشتا ومنزل التدیرده مبلغ میراثه وقوع بولان اقچه قدری کتابه دیدوکر
باقیسیله تجدید منزل وتدبیر لوازم تاهل ایدوب فضله سنی
سرمایه معاش ومدار اسباب انتعاش قیلوبه قرق سکزده سلطان
مرادخان فتح بغداده روان اولدقده عزیمت سابقه اوزره سفردن
قطع نظر اولنوب شغل عذریله قالنمش ایدی اول زمان فضل
واحاطه ایله مشهور اعرج مصطفی افندی قضادن فارغ اولوب
طریق تدریسه هوس اتمکله درس دیمکه باشلمش ایدی
تفسیر بیضاوی اوقلندن درسی استماعه حاضر اولوب معقولات
ومنقولاتده سائر کوردوکم مدرسلرینه حاضر اولدوغم علمادن
زیاده کثرت معلوماتی واحاطه صاحبی بولنوب جومی استاد اتخاذ
ایتدیم انلر دخی فقیری سائر طلبه کبی کورمیوب کمال توجه اوزره ایکی
اراده انس والفت حاصل وبو نیجه ییلر استفاده وصحبت
اولنمش ایدی قرق طقوزده ایاصوفیه درسعام کوردعب الله

افندی مجلسنه مداومت اولنوب اللی ده سلیمانیه تدریس عامی کچی محمد
افندی درسلری استماع اولندی عبدالله افندی علوم عقلیه و نقلیه
اهل ایدی محمد افندی عربیتده تدقیق و تحقیق صاحبی اولوب معقولاته
اوغرادیجه بزم بلدیمزده کلبیلور وارالیسه سویلیسونز دیو انصاف
ایدردی بیک اللی ده شهرانی لعمد حمید دستاکردی ولی افندی کلوب
منطق و معانی و بیان فنلرنده انلکله مذاکره اولندی اللی برده کتب
تواریخك یازدوغی بوز اللی دورت دولت ملوکی فذلکه نام
بر دفترده تلخیص اولنوب شیخ الاسلام مرحوم یحیی افندی
برنسخه سن طرف سلطنته ارسال ایچون بیاض ایلك دیدی
تقید اولنمادی اللی ایکی ده واعظ ولی افندی مرحومدن
اتصال سند مصلحتی ایچون نخبه و الفیه درسنه شروع اولنوب
اصول حدیث فنی تمام کوردی مرحوم بوردجی مصرده شیخ
ابراهیم لقانی مرحومدن اخذ ایتمش ایدی انلرك سندیله حضرت
رسول الله بو فقیرك سندی متصل اولدی بو اثناده شیخ
زاده ایله تفسیر قاضی ممزوج صدر الشریعه‌نك قره کمالی طرزنده
یازلمغه باشلندی کوننده بر صحیفه یازیلور ایدی اللی
اوچ و اللی دورت دخی درسله مداومت و شغلله کچردی
اون سنه قدر زمان کچیب و کندوز اشتغال ایدوب بجد کتب
کورمك و اکثر فنونی تتبع ایتمك میسر اولدی کما هی برکتابی
کورمکه شوق دوشوب غروب شمسدن طلوعنه دك شمع بیدار
کلال و ملال بلمز ایدی اون سنه قریب زمانده طلبه کلوب استفاده

ایدر

ایدر اولدیلر اولا مقدمات فنون درسلرین اوقودیلر مرحوم یحیی
افندی درس دیمیسکوز حاشیه مطالعه ایده میسکوز دیر ایدی
فقیر دخی درس اوقودرلکن حاشیه التزامی نادر اولور دیر ایدم زیرا
دأب فقیر هر کتابك جانب وحدتندن دخول و احاطه کلیاتله ضبط اصول
ایدی جزئیاتله تقید و جزئیاته سمتنه التفات تضییع اوقات
اولمق اوزره قرار ویرلمش ایدی یکفی ایله قناعته علو همت
رضا ویرمدی بیك اللی بشده کرید سفرنده ظهور ایلدی
اول تقریبله کره زمین و دریا و قره رسوم سلفده اولان
میل طبعی حسبیله اقبال اولنوب جغرافیه سمی نخبه اولور
اول وادیده یازیلوب جزیلن کتب و رسائلندر باتمام کوردی
بو اثناده سلوك اولنان طریق مقتضاسنجه مقابله باشی
خلیفه سیله نزاع واقع اولوب سلفده یکرمی سنه خدمتله
خلیفه لکه نوبت اولمه کلمشدر بحسب الطریق بزه نوبت
یوقمیدر دینلدکده قید حیات دعواسنه باشیجوق فی
امان الله دیو عزلت سمتنه کیدلمش ایدی بو خصوص تحصیل
موافق دوشوب شغل جانبنی تأیید ایلدی اوچ سنه قدر زمان
عزلت و انزواده تحریر و افاده یه مشغول اولنوب بو زمانه کلنجه
اعرج افندی مرحومدن اصولده تصفیه دك شرح عضد و شرح
اشکال تأسیس و شرح جغمینی و عروض اندلسی اوقیوب زیج
الغ بکدن دستور تقویم استخراجنی کوروب سابقا تفسیر و توضیح
اصفهانی و قاضی میر و آداب بحث و فناری و شرح تهذیب

وشمسیه درسلرین استماع ایلمشدم اول اثناده طالبلر
صرفده مقصود ماتنی ومنطقده فناری وشرح شمسیه وجامی ومختصر
وفرایض وملتقی ودرر درسلرین اوقیوب کیمی اتمام ایتدی
قاضی میر وشرح مقاصد امور عامه سی اوقودیلر بو اثناده مزاجه
انحراف کلوب اصلاح مزاج وعلاج ایچون علم طبه اشتغال اولنوب
اسباب روحانیتله مداوات ایچون علم وفق واسماء وخواص
کتابلرین کوردیلوب مزاجه اعتدال کلدی. اللی ایکی حدودنده آق
حصاری احمد رومی اوغلی مولانا محمد قوابل عصردن ایدی فقیرخانه
قربنده ساکن اولوب ریاضیات درسلرینه مداومت ایلدی هندسه دن
شرح اشکال وحسابده علی قوشجی محمدیه سی اوقیوب زیجدن دستور
وتقویم استخراجی قاعده سن کوردی فنک مشکلاتی نظرنده
بدیهی درجه سنده ایدی طالب مزبور رحلت ایلدی اول زمان محمدیه
نصفنه وارنجه بر شرح ممزوج یازمش ایدم وطاعون کام مهلک اولدوغی
آنده وولد فقیرده مشاهده اولنوب ایکیسی جمعی وفات ایتدیلر
شرح مزبور حالی اوزره قالوب بیاضنه ذهن توجه اعتدی مزبوردن
صکره بش اون طالب محمدیه درسنی اوقیوب شرحی تحمل ایده‌میوب اتیدیلر
استعدادلری اولمینجه اوله مغله شوق وهمته فتور کلدی
عزلت وانقطاع زمانی انتهایه قریب اولوب سابقا یازیلان فذلکه
فهرسی مقامنده تقویم التواریخ تورکی وفارسی ملمع ومجدول برطرز
مرغوبده یازیلوب ایکی آیده اتمام ایریجک بیک اللی سکز اوائلنده
شیخ الاسلام عبدالرحیم افندی قوجه محمد پاشا ایله کوندردوب دونک

جوق

جوق مرتبه استحقاقی وار در نهایت دنیا خصوصنده دون
همتدن منصب وجاه استمز طریقنده مصلحتی نه ایسه اصلا
تردد اولنمیوب کوریله دیو تنبیه ایلمشیدی زیرا مرحومک
درسنه حاضر اولوب بعض مصاحبت علمیه ایدوب رساله لر ویرر ایدم
تمام مرتبه قدرمی بیلوب کاهی دعوت وتواریخه متعلق اموره مشورت
ایدردی تواریخه مراجعت بابنده فقیر ایله اکتفا اتمشیدی باشای
مزبوره فقیرک خلافنده اولان اشقیا بذل وخلافنا نهایله
ردّ بابنده چوق عمل وسعیلر ایتمشلر ایدی مخالفته قادر اولمیوب
اختیار اولنان ایکنجی خلیفه لکه دخی روس ویردی علمک وتوجهک
برکتی انلرک مالنه غالب کلدی چوق کچمیوب اول مخذولنر برباد اولدیلر
کفاف ومعاش بابنده مدار اولمغه بو مقدار ایله اکتفا اولنوب
دخی زیاده سی طلب حکمته موافق اولمامغله فراغت ویوم بیوم تجلیه
قناعت اولی کورلدی. اللی طقوزده التمش ده علوم غریبه کتابلرینه
مطالعه اولنوب طلبه طب وریاضیات وحکمت درسلرینی اوقودیلردی
تحویله سی فصل واسطرلابده بیست باب رساله لرین وجغمینی
شرحی قاضی زاده وحدی درسی وفتحیه علی قوشجی درس دفعاتله اوقودیلر
التمش برده التمش ایکیده. سلّم الوصول الی طبقات الفحول نام
طبقاتک اول جلدی حرف تایه وارنجه بیاض اولندی کتاب
مزبورده اولین واخرین کبارک تواریخی یازلمشدر. التمش اوچده
محاضرات ماده لرین حروف اوزره ترتیبده. تحفة الاخیار فی الحکم
والامثال والاشعار حروف جیمه وارنجه بیاض اولندی وکتاب کشـ

بو زمانه کلنجه کوردیکم ومطالعه اولنان تواریخ وطبقات کتابلرندن مجلداته
نقلدن عبری بتخصیص الذی کجن کتابخانه‌لرک نیجه بیک جلد کتابی
ویکرمی سنه‌دن برو صحافلر اوقیدوب کزدیکم کتب جمله‌لرینه یازیلوب
موضوعات علوم وکتابلرده مسطور اولان اوچیوزدن زیاده
فن دخی حروف ترتیبیله محلنه نقل اولندقدن صکره نیجه مباحث
ومسائل غریبه یازلدیکه انکله جمله علوم وکتبه علم اجمالی حاصل اوله
وبو کتاب کشف الظنون عن اسامی الکتب والفنون تاریخ قونوب سابقا مسوده‌ده
کوردن علما بیاضه نقل ایتدکلرینه بناء حروف حاییه وارنجه جلد اولی
بیاض وعلماء عصره عرض اولنمشیدی پسند وتحسین ایتدیلر
سابقا جغرافیاده جهان‌نما نام برکتاب جمعنه شروع اولنمشیدی
ممالک کفار کتب اسلامیه‌ده یازلمامغله فرنکی اطلس مائور
رسملری الوب ترجمه‌سی مراد اولندی سابقا فرانسا راهبلرندن
اسلامه کلن شیخ محمد اخلاص لاتین دلنده ماهر اولمغله اطلس منور
برنجی سنده ترجمه اولنوب اسمنه لوامع النور دینلدی بعده
جهان‌نما بیاضنه شروع اولندی وبر فرنکی تاریخ دخی ترجمه اولنوب
ملوک کفار تاریخی ورونق سلطنته نامی قسطنطنیه
تاریخی وفذلکه‌نک مفصل سنه اوزره ترجمه‌سی جمعیته
یازیلوب نیچه افندی شیخ الاسلام ایکن اوچ مسئله غریبه
استفتا اولنوب جواب صادر اولمامغله بر رساله‌ده شرح اولندی
ودولتک نظامی خصوصنده دستور العمل نامیله رساله یازلدی
التمش دورتده التمش بشده قانون‌نامه ومفتیلر حقنده مسائل

غریبه

غریبه‌ده ومفصل فتوالری نقل وجمعی متضمن رجم الرجیم بالسین والجیم
یازیلوب کتابخانه‌ده بولنان اوچیوز جلد قدر مجموعه‌لرده کچن دورت
بیک قدر رساله فوائدی انتخاب مصلحتنه شروع اولندی
وایکی قطعه‌ده نیجه مجموعه مالی یازلدی وبر قطعه‌ده تواریخ
وطبقات نوادری ولطایفی نگارستان عقاری کبی جمع اولنوب
اختصار اوزره یازلدی بیک التمش التی‌ده طونمه انکسارینه
باعث اولوب قپودانلرک دریا جنکلری وسوزلری وبعض
ترسانه ودریا احوالی تحفة الکبارده یازیلوب بیک
التمش یدی صفرنده بو رساله تحریر اولندی وبو زمانه کلنجه
هفته‌ده برایکی کون اوقومعاش خصوصیچون قلمه واریلوب
باقی اوقاتی مذاکره ومطالعه وتحریره صرف ایلمک نعمتی
میسر اولدی امیددر که بوندن صکره دخی بقیه عمر بو حاله
بکچه. مبشره. بو رساله‌نک تحریره شروع اثناسنده بیک التمش
یدی محرمنک یکرمی دورد دخی کیجه‌سی لیله احدده حضرت
فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم عالم رؤیاده بو فقیره کورندیلر
بر صحراده ارباب غزا هیئتنده دامن درمیان ایدوب قلیج قوشانمش
اعوان وانصار اطرافنده بعید یرده ایدی حضور شریفلرنده
طوروب بعض مسائل علوم استفاده ایدوب افاده بیوردیلردی
انجق خاطر نشان بو اولدیکه آنلر قائم فقیر جلوسله قیا وبیننده اثناء
استفاده‌ده مبارک دیزلرین تقبیل ایلدیکم یا رسول الله بو بنده‌کوزه
براسم تلقین بیوردک مشغول اولایم دیدکده بیوردیلرکه یا پیغمبر اسمنه

مشغول اولوب و بو سوزی صوت اعلی ایله سویلدیلر بو مرتبه که ساعه
انکله طولوب اویاندوق اثری باقی ایدی بو رؤیاده نیجه معنایه
اشارت وارشاد بیوردیلر اولا اهل غزا هیئتنده دائم دین یولنده
متقلد سیف کورنمری کفار خاکسار غلبه صورتن کوستروب
بعض اطرافه مستولی اولمغله جهاد ایچون تدارکی اشعار ایدیلر
فقیر دخی سلف غزواتی تحریر اوزره اولمغله اول تصور
ضمیرده جایکیر اولمشیدی و پیغمبر اسمنه اشتغال للداوم تاویلی
و توجیهی بو که بو بندهٔ اقلمه دستور عمل اخرنده تعمیه طریقیله
بر معنایه اشارت اولنمشیدی بو اشاده اقتضاسیله
اکا متعلق امور تصوری وار ایدی بو لفظده اکا بشارت
حاصل اولوب مطابق کلدی وضمننده بر معنایه دخی صریحا
تنبیه بیورلدی **تنبیه** بو که سابقا بعض علوم شرعیه درسلریله
تقید اولنوردی اصول فقه وفروع اوقنوب بعض مشایخ
تفسیر وحدیث مذاکره ایدردی بو یقینلرده کلن طالبلر ریاضیات
ومعقولات درسلری اوقیوب مشروعات قالمشیدی اول
درسلره دوام و شغل مستربده انحلال وسیله سیدر مقصوده
وصول طریقنده بزمله توسل ایله یعنی سن اسم الله طالبی
ایسک او مطلبه وصول بزم توسطمز ایله اولور زیرا سن
علی سن پیغمبرک ایله توسل اشتغال ایله دیمکه تنبیه بیوردیلر
زیرا اوجاغمز جناحین اوزرنده در بر قناد ایله منزل آلنماز معقولات
ومشروعات جناحین منابه سنده در بوندن صکره مشروعات درسلری

ایله تقیده عزیمت اولندی الله تعالی حضرتی توفیق ایله بوندن اقدم
بر دفعه دخی بیک التمش بر محرمنک دوردنجی کیجه سی اربعا کیجه سنده تشرف
میسر اولمشیدی مدت عمرده ایکی دفعه واقع اولدی الحمد لله والمنه
بو مقامده تحدیث نعمت تمام اولدی فی بعد وصایا ذکرینه شروع ایدلدی
وصیت اولی اولا پادشاه انام ایده الله تعالی و ابد دولته الی
یوم القیام حضرتلرینه اولیو وصیت بودر که فرایض وواجبات ادا ایده لر
وعقاید اسلامی بیلجک قدر علماء دینی یانلرنده اکتفا ایدوب کندیلرک
علما لی اولدن خزینه وعسکر و رعایا احوالی و دقایقنی بیلکه سعی
بیوره لر اجداد عظامی تواریخ کوروب تجربه دولتلری احوالنده
قصصدن حصه آلالر و عرف ناسه مطلع اولوب هر عصرک مقتضاسی
نیجه ایسه لطف وقهر ایله دولت علیه قانون قدیمنی اجرا ایده لر
سائر وکلاء دولت واعیان سلطنت دخی بو بابده ولی نعمتلرینه
امداد ومعاونت وقادر اولدقلری مرتبه خیرخواهلقده بذل همت
ایده لر واهل اسلامک اختلافندن رضا ویرمیوب ارالرنده اولان
نزاعی رفق ولطف ایله دفع ایدوب احکام الهیه اجراسنده وامر غزا
وجهادده تهاون کوسترمیه لر **وصیت ثانیه** واعظ افندیلره
وصیتدر بو مقامده وعظ ونصیحت ادابندن بر قاچینی بیان
ضمننده بو وصیتی درج ایدرز تا که استماع ایدنلر بیلوب ادابنه رعایت
ایدر و اعظ دکلیه لر **ادب اول** بودر که وعظده شهر خلقنک
عرفنه وعادتنه واصطلاحنه مخالف سوزلر سویلیه اولمیه زیرا باعث
قیل وقال واختلافدر **ادب ثانی** بودر که اهل ارا سنده

اختلاف وار ایسه دفع وحسن تعبیر ونصح دلپذیر ایله تألیف قلوبه ونفرت
واعراض دفعنه متعلق وعظ اولنه بر جانبی طوتوب اوبته طرفه عتاب
آمیز سوزلر ایله شماتت اولنمیه عداوتک ازدیادینه سببدر ادب ثالث
بودرکه عموم اوزره اوامره امتثال ونواهیدن اجتنابه وفرایض وواجبات
ادایه ترغیب ووعد ووعید ذکری ایله ترهیب بابنده افراط وتفریط
ایتمیوب اقتضاسنه کوره حکیمانه اوله خلق امن ویأسه دوشمیه بین الخوف
والرجا کیده لر خوف جانبی غالب اولورسه اولسون ادب رابع بودرکه
زمان ومکان مقتضاسی نه ایسه ادا اولنه فضائل ایام وشهور وعمل یوم
ولیلده وارد اولان اخبار وآثار نقل عوامه حمد وتعلیم اولنه
موضوع حدیثدن غیری احادیث ضعیفه نقلنده باک یوقدر
حقنده اخبار وآثار وارد اولان نوافل وعباداته ترغیب اولنوب
عادته مبنی اولان نمازلر وعبادتلر ذکر اولنمیه بلکه اول بابده
کاغذ فو[illegible] سکوت اولنه ادب خامس بودرکه عوام
عوام فهمندن خارج اولان مباحث دقیقه یاخود تصوف اصطلاحینه
مبنی حقایق ودقایق عالمندن دم اورمیوب اکثر مخاطبک حال وشانی
اولمیان سوزلر سویلنمیه بلکه واضح فهمی آسان نصیحتلر وتمثیلات
سویلنه امام راغب اصفهانی ذریعه‌ده تفصیل تأثیرده
وعظ عوام ایچوندر خواص ایچون دکلدر دیمشدر امیدی کلم
الناس علی قدر عقولهم فحواسنه رعایتدن چقلمیه زیرا اکثر
مستمعینده فهمه لیاقت اولمامغله نفس ناطقه مجهولی
معلوم ایدینمک جانبنه اقبال ایلمیوب اعراض ایدر انک

اعراضی روح حیوانینک داخله عدم توجهینه سبب اولور بو حادث
اولور اولا جلدندرکه اکثر خلق وعظ وخطبه مجلسنده اویورلر زیرا
خطبه عربیدر فهم ایتدیکی تقدیرده معنا ایله جیدا اشتغال یوق بو قدر
ادب سادس بودرکه وعظه مناسب نوادر حکایات ولطائف وابیات کاهی
ایراد اولنه اما بشرط آنکه طعامده نمک مثال اوله ادب سابع
بو رساله‌ده یازیلان مباحث وسائر جزئیات امور نقلنه تکثیر مستمعین
والتماس مصلحتی ایچون طمع وهوس اولنمیه عموم اوزره حلال وحرام
وصلوة وصیاما متعلق وعقائد اجمالیه اصول ارکان اسلامی تعلیمه متعلق
نافع سوزلر سویلنه لطافت تقریر وحسن تعبیر صاحبی اولدیغی بیلکلر وعظنده
عالم یوغیسه بارک ادابه وعظدن حق خلقه لازم ویرمیه وصیت ثالثه
سائر عوام مسلمینه ادبیم وصیتدر انلره دخی لازم اولان بودرکه الله تعالی
پیغمبر حق دیدیکدن صکره بو سوزلر اوزرینه طورو بش وقت نمازی قیلوب
رمضان اوروجنی طوته غنی ایسه زکوة ویره حجه واره یالان سویلمیه کیمسنه نک
عرضنه ومالنه تعرض ایلمیه طوغریلق اوزره اوله بونلردن غیری کندی معاش
وکار وکسبی نه ایسه انی کوره واعظ ذکر ایسه هفته‌ده بر جمعه کفایت ایدر
اکلدیغی رتبه‌یه قناعت ایدوب فلان واعظ بویله دیدی فلان
مسئله شویله ایمش بویله ایمش دیو اوزرینه لازم اولمیان سوزلری
سویلمیه وجاهل ایکن علم بحثن ایلمیه وصیت رابعه بو فقیردن استفاده
ایدن طالبلره خصوصا وسائر طلبه‌یه عموما ادبیم اولان وصیتدر بو مقاله‌ده فقیر
فاضل محقق قاضی میر حامد کبی اخونده یازدوغی وصیتکی توصیه ایدوب
دیرمکه اوقات قوابلدن اولان ذوات تحصیل مقدماتی ایدکدن صکره عقاید

اسلاف‌نیه کوره مسائل سنتی ضبط ایلیه بعده فنلره قانون اوزره شغل ایلیوب
هر کتابده وهر محلده باینه بر کاغد ایلیه وهر فنی اتقان اوزره تمام ایتمدن فن آخره انتقال
ایلیه و کندی کسبی و تعلمی سبق ایتدیکی کوره اکا موافق فنلری تحصیل و تکمیل ایلیه
اکر وقت و حالی مساعد اولور ایسه اثری دخی کوره کیده و تحصیل تمام اولمدین
بعض مناصب و وظایف علیه‌یه هوس ایلمیه زیرا قضا و فتوی و وعظ و امامت
و خطابت و کتابت قانون اوزره شغلدن مانع در انلر وظیفه‌سی اشتغال
لازم کلور بعد التحصیل دخی نظر تاتك و خیلدی فی شیا ایسه بیلدر زیرا اول
خصوصلره اشتغال برفنك جزئیاتیله اشتغالدر اول دخی قانون و ترتیب
اوزره دکل مدعی و مستغنی ایله مرادی اوزره در اول اجلدن فاضل
روم بر کرسی خواجه‌زاده مرحوم سید شریفه بالواسطه استاد ایدلر
تحصیلم انلر اثارندن در طریق نظرده سید و سعد الدین تالیفلرندن
عزیز بر کتابه استفاده قصد ایله بقدم بن دخی سید درسنه واصل
اولور دم اکر بر قاچ مانع اولمسیدی • اولا انلر صحیح مزاج ایدی بنم علیلم
و انلر عزیز اولنلرندن در بر و تحریر ایله قانون اوزره شغل
ایلدیلر بنم زمانم شغلم مناصب اجنبیه ایله تداخل ایلدی یعنی قضا و فتوایه
مبتلا اولوب مشغول اولدم قالدم دیدکلری شقایق نام اثرنده مسطوردر
امدی طالب صادق صحیحه تحصیل مراد ایدر ایسه اول قضالره اوغرامیه
امر معاشی بر عزیز طریقدن تدارك ایدوب عقاید اهل سنتی محکم ضبط ایلیوب
کتاب و سنت و اجماع امت حضرتنه کره قرآن و حدیثی و فقها و اولیا
کلامنی میزان اتخاذ ایلیه بعده حکما کتابلرینی و متکلمین سوزلرینی
و صوفیون کلامنی تتبع ایدوب • خذ ما صفا دع ما کدر

فقیر

تحول انجه هر برندن فکر و نظر محصلی بعده اولنوب [illegible] ایدوب
مستفید اولا [illegible] و انکار ایلیوب [illegible] بتنبیه
نتکه بقدر [illegible] ده تنبیه او [illegible] دخی کلام بر جمله اغنا
ایدوب رساله تمام اولدی حق سبحانه و تعالی
جمله‌مزه حسن خاتمه میسر ایلیه
طریق رضا و رضای رحمانده
ابر رحمته و فضله
و کرمه امین
یا معین
تمت

١٠٦٧

(مسئلة) ما يكون المسئول عن السعد والنحس ومن الايام والليالي التي تصلح
لنحو السفر والانتقال ما يكون جوابه (اجاب) من يسأل عن النحس وما
بعده لا يجاب الا بالاعراض عنه وتسفيه ما فعل ويبين له قبحه وان ذلك
من سنن اليهود لا من هدي المسلمين المتوكلين على خالقهم وبارئهم
الذين لا يحسبون وعلى ربهم يتوكلون وما ينقل من الايام المنقولة عن علي ٣١
كرم الله وجهه باطل كذب لا اصل له فليحذر من ذلك والله اعلم تنقيح الفتاوى الحامدية
فائدة في الاباحة حديث انا امة امية لا نكتب ولا نحسب لا نعرف
حساب النجوم وتسييرها بل عملنا طحطاوي جلد ثاني ١٠٧
ان فعل العرب لا يكون طريقا الى الجواز بل اكثر افعالهم زمان الجهلة
وليس بشيء من الحجج الشرعية حامدي جلد
مطلب في المسئول عن النحس والسعد ابو السعود جلد خادمي جلد
جمل جلد شيخ زاده جلد قاضي جلد رازي جلد قنوي جلد سورة الزمر
فتاوى حامدية جلد صـ ٢١٠
فائدة اخرى ذكر بعض العارفين من اهل الكشف والتمكين انه ينزل في كل سنة
ثلثمائة الف بلية وعشرون الفا من البليات وكل ذلك في يوم الاربعاء الاخير من شهر صفر
فيكون ذلك اليوم اصعب ايام السنة فمن صلى في ذلك اليوم اربع ركعات يقرأ في كل ركعة
بعد الفاتحة سورة الكوثر ١٧ والاخلاص ٥ والمعوذتين مرة مرة ويدعو بعد
السلام بهذا الدعاء حفظه الله بكرمه من جميع البلايا التي تنزل في ذلك اليوم ولم تحم حوله بلية
من تلك البلايا الى تمام السنة والدعاء المعظم هو هذا بسم الله الرحمن الرحيم
اللهم يا شديد القوى ويا شديد المحال يا عزيز ذلت بعزتك جميع خلقك اكفني
من جميع خلقك يا محسن يا مجمل يا متفضل يا منعم يا مكرم يا من لا اله الا انت برحمتك
يا ارحم الراحمين اللهم بسر الحسن واخيه وجده وابيه اكفني شر هذا اليوم وما ينزل فيه
يا كافي فسيكفيكهم الله وهو السميع العليم وحسبنا الله ونعم الوكيل ولا حول ولا قوة الا بالله
العلي العظيم وصلى الله على سيدنا محمد وعلى اله وصحبه اجمعين وسلم نقل من فتح الملك المجيد صـ ١٠٢

الحمد لله على توفيقه وصلى الله على محمد شفيع الخلق وشفيقه وعلى آله
وصحبه ومالكي طريقه وبعد چونكه نص كريم وما خلقت الجن والانس الا
ليعبدون يعرفون ايله مفسر ومعرفت خلقت ثقلينه نتيجه وغايت دونيكه
مفسر اولديغى معرفت بارى اجل مطالب واعظم مقاصد ومواهب اولمغله
مقدمه سنى انتاج ايدركه هر قضايا وقياسكه تحصيل معرفت واجب الوجوده
وسيله اوله مطلب اعلى ومقصد اقصى اولور على الخصوص فن هيئت ذكر كه
بر عالم اجسام اوضاعى حقايقنى وبر عالم ابدانه احوالى دقايقنى
بيان ايدر اول مطلوبه اول دليل واوضح سبيل اولديغنده بعضه كبارك
من لم يعرف الهيئة والتشريح فهو في معرفة الله عنين اول فنلر راجل
اولانه بو مفهوم ماصدقدر بناء على ذلك فن هيئته اشتغال اثناسنده
ومما يسئل عنه ويستغرب قبيلندن اوچ مسئله خاطره خطور ايدوب مسائل
فقهيه ارجاع ايله علماء عصره عرضه اولندقده شفاء صدر حاصل اولميوب
بالاضطرار حضرت اقدس جانبنه توجه وشرحه متعلق علم معنادن وارد اولان
مزايا ايله تفكه اولنوب اسمنه الالهام المقدس من الفيض الاقدس دينلدكه
اسمى مسماسنه مطابق وظاهرى مخبرينه موافق اوله وبو رساله بر تمهيد
واوچ تعليم اوزرينه اولندى تمهيد مسائل ثلثه تقريرينى در عهده ايدر المسئلة
الاولى زيد انكلتره كبارى ايله ارضه تسعين وارد قده التى اى كوندزلى
اى كيجه اولمغله مدت مذكوره ده اوقات خمسه صلواتنى وصوم رمضانى نوجهله

ادا ايدر المسئلة الثانية زيد عمرو ايله اشتراطدن اولان طلوع شمس
من المغرب مسئله سنده مباحثه ايدوب زيد بو مسئله يافن هيئته تطبيق
ممكندر ديو عمرو انكار ايلسه زيد نفى الديه راضى قولنجه منطقة البروج
ميل كليسنه جنوب نديجه زمان مديده وافق استوايه منطبق اولدقده
سائر سيارات منطقه لرى دخى انك كبى منطبق اولمغله محل غروبدن طلوع
ايتمش اولورلر بو وجه توفيقى بويله بيان ايلسه عمرو انكارنده مصر اولديغى
بر وجهله توفيقه ممكن دكلدر اكر ممكن اولورسه طلاقه ثلثه ايله عورتى
مطلقه اولسون ديسه طلاقى واقع اولورمى المسئلة الثالثة
زيد مكه شريفه ده غيرى يرده بر مكان واردركه اول مكانده جهات اربعه قبله در
ديسه عمرو انكار ايدوب نفى واثبات عنوده رفع تعليق ايلسه لر تفصيلنك
واقع اولور تنبيه بو اوچ سؤالك جوابنه تعرض اولنيوب شرحى ايله اكتفا
اولنمشدر بر وجهله كه جوابى مخفى اوله تعليم اول ارضك تسعين احوالنده
تذكره خفى اولميه مباحث مذكوره فن هيئت مباحثندن اولمغله مقام مقتضى
اول فنك اصطلاحندن كفايت مقدارى ايراد اولنمغه كركدركه مبتدى تبصره
ومنتهى تذكره اوله اولا ارضه افلاك كره لرينى بر جرم صغيرده تصوير
بعده انك اوضاع واحوالنى تخيل ايده لم مثلا چقرقده بر طوب چويريلوب
تمام وسطندن قوشوق كبى بر دايره چزلسه اول دايره يه منطقه وايكى طرفنده
اولان نقطه لره قطب ديرلر زيرا اول طوب اول نقطه لر اوزره دوران ايدر
دايره مذكوره ارضده دائره استوا وفلك اعظمده معدل النهار وفلك ثامنده

دایره البروج تسمیه اولنور. دایره البروجه فلك البروج دخی اطلاق ایدرلر
کره ارضك منطقه سی فلك اعظم منطقه سنه منطبقدر. یعنی دایره استوا
دایره معدل النهار سطحنده در. فلك ثامنه و غیر افلاك سیاره منطقه لری
فلك اعظم منطقه سنه منطبق اولیوب فلك البروج قطبلری فلك اعظم
قطبلرندن یعنی قطب عالمدن یکرمی اوچ بچق درجه مقداری بر جانبنه دوشوب
آنلرنده اولقدر بعد واقع اولمغله منطقه لر دخی ایکی محل تقابلده بری بری
ایله تقاطع ایدوب فلك ثامنه منطقه سنك نصفی معدل النهار دایره سنك
شمال طرفنه و نصفی جنوب طرفنه کچوب یکرمی اوچ بچق درجه میل ایلمشدر
اکا میل کلی دیرلر و میل اعظم دخی اطلاق ایدرلر و بو دایره البروج
اون ایکی قسمه اولنوب هر قسمنه برج دینلور. او قسمده منطقه اوزرینه
دوشن کواکب ثابته اشکالندن بر شکل و صورته ایله اولمغله آلتی برج نصف
شمالی و آلتی برج نصف جنوبیدر. نصف شمالی مغربدن مشرقه توالی بروج
اوزره حمل ثور جوزا سرطان اسد سنبله برجلریدر. نصف جنوبی دخی
میزان عقرب قوس جدی دلو حوت برجلریدر. سبعه سیاره حرکت
ذاتیه سیله هر بری غربدن شرقه دور و بروج مذکوره ده سیر ایدوب اوقات
معینه ده دوره لری تمام اولور. لکن فلك اعظم شرقدن غربه دونوب بر کون
بر کیجه ده دوره سنی تمام ایدر و ایچنده اولان افلاکی دوندورر بو حرکته حرکت کل
و حرکت اولی دیرلر. پس اکثر ربع معموره ده طلوع و غروب یوم فلك اعظم حرکتیله
اولوب ارضه نسبتنده فلك اعظم حرکتیله اولمیوب سیاره حرکت ذاتیه سیله ایدوك مقرردر

جنوبه

١٠٢

دایره البروج ایله معدل النهار تقاطعی و قطبلر و بروج کره ده حقیقتی اوزره
تصویر قلنوب تفهیم ایچون بو منوال تمثیل قلنور.

بو نقطه برده ذکر ارضه تسمیه کره ارضده دایره استوادن طقسان درجه بعید
بر مکاندر که انده قطب شمالی دوغری قارشوده دیدکلری بلدنك سمت رأسی کلوب
سائر کواکب ثابته شمالیه فوق الافق ابدی الظهور رهوی دور ایدر و کواکب
ثابته جنوبیه ابدی الخفا اولوب کورنمز و منطقه فلك اعظمدن عبارت اولان
دایره معدل النهار اول موضعك افقنه منطبق و دایره استوا دخی موازی
دوشمکله لازم کلورکه نصف دایره البروج شمالی فوق الافق ابدی الظهور
و نصف جنوبیسی تحت الافق ابدی الخفادر. ایلیه و کواکب سیاره حرکت ذاتیه سیله
سیر ایدرک نصف شمالی اولانکه نقطه اعتدال ربیعی و مبدأ برج حمل دیدکلری
طلوع ایدوب حرکت ذاتیه ایله بروج شمالیه یی قطع ایدنجه فوق الارضده حرکت کل
و حرکت اولی ایله چندره بورغوسی هوالره دونر کبی رهوی دوروب غایت ارتفاعی
فوق الارضده میل کلی مقداری یکرمی اوچ بچق درجه یه واروب و رأس سرطانده
ارتفاع تمام اولوب کیرو افق جانبنه دونرك توجه ایدر و برج سنبله آخرنده
طلوب بروج جنوبیه ده اولدقجه غارب اولوب کیرو حمل اولنه کلدکده طلوع ایدر
پس شمس غربدن شرقه حرکت ذاتیه سیله حمل اولندن حرکت ایدوب کامل بر سال
شمسیده کیرو حمل اولنه کلمکله بروج شمالیه یی آلتی ای قدر زمانده قطع ایدنجه
ارضه نسبتنده اون درجه قدر مسافه اولقدر زمانده روز اولور. اول یرلرده
خط استوا کبی دائما لیل و نهار مساوی آلتی ای کوندز و آلتی ای کیجه ایدوك مقرردر

قمرده دوره سنك نصفنده فوقده الافقده رحوى ودونوب نصفنده تحت الافقده
دوراينمكله اولدن كونه قدر اختلاف تشكلاته مقتضيجه كوريلور بعد الغروب اولقدر
زمانه كورنمدن قالور وفجرك ارضى اوالفلك غايت ارتفاعي جكرميدورت درجه
ميل كليدن كجوب اوج درجه مقداري ارض شماليده سابق بيان اولندن ازيجه مرتفع اولور
بومقدمه بسط اولندقدنصكره وقت صلوة بولنمیان مواضعده فقهاء حنفيه
بعض محققينك كلامي نقله كلوب بعده ارض شماليه اوقات صلواتي بيانه شروع
ايدهلم قال الامام الفاضل صاحب الملتقى في شرح منية المصلى المسمى بغنية
المتملي ان الوقت كما هو شرط للاداء الصلوة فهو سبب لوجوبها فلا تجب
بدونه ومن جملة ما بنوا على هذا مسئلة وردت الفتوى من زمن الصدر
برهان الائمة انا لانجد وقت العشاء في بلدتنا هل علينا صلوته فكتب
ليس عليكم صلوة العشاء وبه افتى ظهير الدين المرغيناني ووردت هذه الفتوى
ايضا من بلد بلغار فانه الفجر يطلع فيها قبل غيبوبة الشفق في اقصر ليالي السنة
على شمس الائمة الحلواني فافتى بقضاء العشاء ثم وردت بخوارزم على الشيخ
الكبير سيف السنة البقالي فافتى بعدم الوجوب فبلغ جوابه الحلواني فارسل
من يسأله في عامة بجامع خوارزم ما تقول فيمن اسقط من الصلوات الخمس
واحدة هل يكفر فسأل واحس الشيخ فقال ما تقول فيمن قطع يداه من المرفقين
او رجلاه مع الكعبين كم فرايض وضوئه فقال ثلث لفوات محل الرابع قال
فكذلك الصلوة الخامسة وبلغ الحلواني جوابه فاستحسنه ووافقه فيه
كذا ذكره نجم الزاهدي في شرح القدوري وهو الذي اختاره الشيخ الحافظ

الدين النسفي

الدين النسفي واعترض الشيخ كمال الدين ابن الهمام بانه لا يرتاب متأمل
في ثبوت الفرق بين عدم محل الفرض وبين سببه الجعلي الذي جعل علامة
في لوجوب الخفي الثابت في نفس الامر وجواز تعدد المعرفات للشيء فانتفاء
الوقت انتفاء لمعرف الدليل للشيء لا يستلزم انتفاؤه لجواز دليل اخر وقد
وجد وهو ما تواطأت اخبار الاسراء من فرض الله تعالى الصلوة خمسا بعد
ما امر اولا بخمسين ثم استقر الامر على الخمس عاما لاهل الافاق لا تفصيل
اهل قطر وقطر ملتقى صاحبنك شرح كبير منيه ده عباراتي غايتله ايردي
فيما بعد ارض شماليده اوقات خمس احوالي بيانه اولنور تاكه كلام فقهايه
تطبيق وايكي وجهك بري ايله توفيقه ممكن اوله كوريله اولا وقت فجره شروع
ايدهلم خفي اولميه كه هربار بين اعظم فلك الافلاك حركتي ايله دوار اولدقجه
ارضك شمسه مقابل ومواجه اولان طرفنده نصفنده اكثري مستضي اولور
زيرا افتاب عالمتاب كرهٔ زمينك التمش التي دربع وثمن مثليدر وجانب
اخرى مظلم اولوب كوهٔ غلمانه عجيبانه كبي ظل مخروطي زمينك ظلمهٔ ليل
اندن عبارتدر شمس ايله بله دوار ايدر مثلا افتاب سمت راسه ظل مخروطي
سمت قدمه كيدر پس زمينك جانب مظلم ايله مستضي طرفي بيني بردايره
صغيره فصل ايدر اول ظل مخروطينك قاعده سيدر كرهٔ مذكورهنك
اغلظ مقامنده وراسي ابعاد اجرامده مذكور اولان براهين هندسي
مقتضيجه فلك قمر وفلك عطاردي كچوب فلك زهرهيه منتهي اولور
حتى مركز زمينده راس مخروطينك بعدي ايكوز التمش سكز نصف

قطر ارضك قدر انبساط اولنمشدر. قطر ارض ايكي بيك بشيوز قدر ديسه فرسخ

وفرسخ واحدك اوچ بر جزءدر پس جزء نصف بيك ايكيوز بشمسه ايكي فرسخ

واوچ بر جزء در سكز جزء اولور ابعاد اجرامده مقدار مذكور. انتهاء بر بنده

دره سائر مقادير اكا كوره قياس اولنور. اما ظاهر بودركه كرهٔ بخار فوقنده

ظل مخروطي اوليوب ظل مخروطي كرهٔ بخار انتهاسنده نهايت بولور. زيرا

مافوق هوا لطيف اولمغله قابل ظلمت دكلدر. دكلدر كرهٔ بخار كرهٔ ليل دنيا

وهي دخي مهب رياح اولمغله عالم نسيم اطلاق ايدرلر بو تقديرجه ظل مخروطينك

ارتفاعي اون بدي فرسخ قريب اولور ديديلر پس شمس افقه قريب اولدقجه

ظلمه كيدوب نور منبسط اولور صبح صادق طلوع ايدر كذلك غروبده

افقدن بعيد اولدقجه شفق وضيا كيدوب ظلمت ليل مستولي اولور دقيقهٔ

مذكور اولديغي اوزره اول طلوع فجر واخر غروب شفقده افقدن شمسك

انحطاطي اون سكز درجه ايدوكي تجربه ايله بيلنمشدر پس نيراعظم

دائرهٔ افقه اون دوقوز درجه قريب اولدقده نور ظهور ايدوب غروبده اون سكز

درجه افقه قريب اولدقده شفق غائب اوليجق ارض سمعيه كيجه سنده شمس

دلو برجنك يدنجي درجه سنه دارس اولمغله افقه اون سكز درجه قريب

اولمغله اول فجر وصبح صادق طلوع ايدوب صلوة فجرك اول وقتي داخل

اولمش اولور بعده دلوك كوكب الاصره كونه قدر زمانده هونه اخرينه

وارنجه وقت صلوة فجر در شمس حمل اولنه وارد قده طلوع ايتمكله

فجرك وقتي كوكب نور جوزا برجلري اخرينه وارنجه هفتادن كونه قدر

زمانه دوز

محكمه اولوركه نصف غروبه افقده هم طالع هم غارب اوله ديديلر دخي جبط

فاحشدر زيرا اول بر لرده كه اطول نهار يكرمي اوچ ساعت قدر دخي زياده

ونا قصدر قطب شمالي سمتنده دائرهٔ نصف نهار بلده قريب بر درجه غروب

ايدوب جانب شرقده اكا قريب يردن كيرو طلوع ايدر پس طلوع وغروب نصف

شبانده اولمسه اولمز ديمه وجوهله دخي محكمدر ديديكي خطلبا كيروكنده

بكنجوب نظيريه قابل اولمديغني كوسترر اول محله كلنجه يا زيلا نمو كمشدر

زيرا دعوا احمر زمانده اولهجق طلوع امكانه نظيريه دعوا سيدر بوسبافده

هركونه اولانه طلوع وغروب احوالي سويلنمك داب محصليه دكلدر ثالثاً

زيدك عمرونه بوسه اولمسه حكم اصل مسئله عدم قصور وتلاشيد نه

نانم حكمدر زيرا زيدك شرطده مدخلي بوقدركه عمرونه بوسي اوله

مع ذلك بو حكم صحيح دكل خطادر زيرا اطلاقي امكانه نظريه

تعليق ايليه عمرو اولوب نظريه قابل اولمايجه وقوع طلاقه

لازم كلمزنكه رساله ده محل غروبده طلوع ايتمه اولمز

ديمكله عدم وقوع طلاقه اشاره اولنمشيدي پس

جواب صواب فنه قاعده نظريه محكمه دكل عمرونك

عمره بوسي اولمامق جوابيدر والحق احق

ان يتبع كشف المرام بلا اله بعد معاينه

والله غفور رحيم تم

بعون الله العزيز الكريم

١٢٦٧

انه خاتمه فقير

احمد اديب عفه

خلفاء مكتوبي

راجه غفرله

ولوالديه

امين

يا نقيه

